

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

**BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM
2014-2015**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Radim Winkler

Kázeňské odměny a tresty odsouzených

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: PaedDr. Lubomír Bajcura, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2014-2015

BACHELOR THESIS

Radim Winkler

Disciplinary reward and punishment for sentenced persons

Prague 2015

The Bachelor thesis work supervisor:

PaedDr. Lubomír Bajcura, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Poděbradech dne 15. 2. 2015

Radim Winkler, DiS.

Podpis

Anotace

Bakalářská práce se ve své teoretické části zabývá především kázeňským řízením s odsouzenými osobami ve výkonu trestu odnětí svobody, ale také obecnými zásadami výkonu trestu. Tato část popisuje výkon trestu odnětí svobody a jeho právní úpravu, účel a zásady, práva a povinnosti odsouzených, programy zacházení pro odsouzené, strukturu věznic, dále pak popisuje realizaci kázeňského řízení, kázeňské odměny a tresty a jejich význam, ale také kázeňskou pravomoc nad odsouzenými osobami. V praktické části se zejména zjišťuje, jak kázeňské řízení fakticky probíhá, jaké druhy kázeňských trestů a odměn jsou nejčastěji odsouzeným ukládány a jaká je účinnost kázeňských řízení ve výkonu trestu, respektive, jaká je motivace odsouzených dodržovat pořádek, kázeň a pravidla ve výkonu trestu.

Klíčová slova

Kázeňská odměna, kázeňský přestupek, kázeňské řízení, kázeňský trest, odsouzený, věznice, výkon trestu odnětí svobody.

Annotation

The Bachelor thesis, in its theoretical part, concentrates mainly on Disciplinary procedure with sentenced people to imprisonment, but also on general principles of imprisonment sentence. In this part the sentence of imprisonment, the legislation, its purpose and principles, rights and obligations of sentenced persons, programmes of treatment with sentenced, the structure of prisons are described. Further more, it is also described how the disciplinary procedure is realized, the disciplinary benefits and punishments and their meaning, as well as disciplinary authority among sentenced persons. In its practical part it is mainly found out how the disciplinary procedure is realized in practice, what kinds of disciplinary punishments and benefits are granted the most and what is the efficiency of disciplinary procedure with people sentenced to imprisonment and what is the motivation of sentenced to keep order, discipline and rules of imprisonment sentence.

Key Words

Disciplinary benefit, disciplinary offence, disciplinary procedure, disciplinary punishment, sentenced person, prison, imprisonment.

OBSAH

ÚVOD	8
<i>Teoretická část:</i>	
1 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	10
1.1 Vězeňství v České republice	11
1.1.2 Vězeňská služba České republiky	12
1.3 Právní úprava výkonu trestu v ČR	13
1.4 Účel a zásady výkonu trestu odnětí svobody	15
1.5 Věznice a jejich struktura	16
1.5.1 Typy a profilace věznic	17
1.6 Práva a povinnosti odsouzených	18
1.6.1 Omezení některých práv a svobod	18
1.6.2 Práva odsouzených	20
1.6.3 Sociální podmínky ve výkonu trestu	24
1.6.4 Povinnosti odsouzených	25
1.7 Programy zacházení pro odsouzené	26
1.7.1 Aktivity programu zacházení	27
1.7.2 Motivační činitele programu zacházení a jeho hodnocení	29
2 KÁZEŇSKÁ ŘÍZENÍ VE VÝKONU TRESTU	31
2.1 Postavení kázeňského řízení v právním systému ČR	31
2.2 Právní a interní úprava kázeňského řízení	32
2.3 Kázeňský přestupek ve výkonu trestu	33
2.4 Kázeňské tresty	35
2.4.1 Výkon kázeňských trestů	37
2.5 Kázeňské odměny	40
2.5.1 Výkon kázeňských odměn	42
2.6 Kázeňská pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR	43
2.7 Procesní postup při realizaci kázeňského řízení	46
2.7.1 Řízení o kázeňském přestupku	47
2.7.2 Řízení o udělení kázeňské odměny	54
3 VÝZNAM KÁZEŇSKÝCH ODMĚŇ A TRESTŮ	57
3.1 Psychologický a pedagogický význam kázeňských trestů	59

3.2 Psychologický a pedagogický význam kázeňských odměn	62
3.3 Pedagogické zásady uplatňované při kázeňské praxi	64
<i>Praktická část:</i>	
4 KÁZEŇSKÁ PRAXE VE VĚZNICI JIŘICE	66
4.1 Věznice Jiřice	66
4.2 Vlastní šetření	67
4.2.1 Stanovení hypotéz	67
4.2.2 Analýza statistik a odborných zpráv Věznice Jiřice	69
4.2.3 Cílené rozhovory s odsouzenými a zaměstnanci Věznice Jiřice	70
4.3 Postup při ukládání kázeňského trestu v praxi	75
5 SHRUTÍ POZNATKŮ Z PRAKTICKÉ ČÁSTI	77
ZÁVĚR	80
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	83
SEZNAM PŘÍLOH	85

ÚVOD

Téma zvolené bakalářské práce, konkrétně kázeňské odměny a tresty odsouzených, je z mého subjektivního pohledu velmi zajímavé. Zajímavost tohoto tématu vychází především z jeho důležitosti v penitenciárním prostředí, jelikož kázeňské odměny a tresty ukládané odsouzeným osobám ve výkonu trestu odnětí svobody jsou, respektive by měly být jedním z nejdůležitějších motivačně represivních prostředků k dodržování pořádku a kázně odsouzenými ve věznicích.

Tuto bakalářskou práci, potažmo její téma, jsem si zvolil nejen na základě výše uvedených hledisek a osobního zájmu o problematiku daného tématu, ale také na základě svého působení u Vězeňské služby České republiky (dále jen „Vězeňská služba ČR“). U tohoto bezpečnostního sboru jsem zaměstnán ve služebním poměru, a to konkrétně na oddělení výkonu trestu odnětí svobody, kde jsem v každodenním kontaktu s vězněnými osobami.

Hlavním cílem této práce je komplexně popsat fungování kázeňských řízení, respektive ukládání kázeňských odměn a trestů odsouzeným osobám, které vykonávají trest odnětí svobody ve věznicích na území České republiky. Při popisování daného tématu této práce je využito zejména právní úpravy (právní předpisy a jiné normativní zdroje) týkající se výkonu trestu odnětí svobody a kázeňských řízení s odsouzenými, dále pak poznatky a informace ze společenských vědních disciplín penologie, psychologie a pedagogiky. V neposlední řadě je v této práci využito vlastních zkušeností a poznatků získaných při práci s odsouzenými osobami ve výkonu trestu odnětí svobody (*tyto získané poznatky a zkušenosti jsou pouze v takovém rozsahu, aby nebyly v rozporu s ustanoveními o mlčenlivosti a zneužívání informací podle zvláštních právních předpisů¹⁾*).

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, a to na část teoretickou a část praktickou. V úvodu teoretické části je obecně charakterizován výkon trestu odnětí svobody (právní úprava a účel výkonu trestu, struktura věznic, práva a povinnosti odsouzených, programy zacházení). Dále je teoretická část již zaměřena na kázeňská řízení ve výkonu trestu, a to konkrétně na ukládané kázeňské odměny a tresty

---

1) Zákon č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky.
Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

odsouzeným osobám, právní a interní úpravu kázeňského řízení, dále pak na samotný postup při realizaci kázeňského řízení a kázeňskou pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR nad odsouzenými. V poslední části je popsán význam ukládaných kázeňských trestů a odměn odsouzeným, a to především z psychologického a pedagogického hlediska.

V praktické části této práce je rozebrána kázeňská praxe, a to konkrétně ve Věznici Jiřice, ve které jsem služebně zařazen jako dozorce oddělení výkonu trestu. Hlavním cílem tohoto rozboru je zjistit především celkové počty uložených kázeňských odměn a trestů a jejich nejčastěji ukládané druhy odsouzeným osobám umístěných k výkonu trestu ve Věznici Jiřice. Dalším cílem praktické části je zjistit, jaká je motivace odsouzených plnit si své povinnosti a dodržovat stanovený pořádek, kázeň a pravidla ve výkonu trestu odnětí svobody, respektive jak možnost udělení kázeňské odměny nebo hrozba uložení kázeňského trestu ovlivňuje tuto motivaci. Zjednodušeně by se dalo říci, že se jedná o účinnost kázeňských řízení ve výkonu trestu s odsouzenými osobami. Ke konci této části je také ukázán postup při ukládání kázeňského trestu na základě vzorového případu spáchaného kázeňského přestupku odsouzeným.

Výše uvedené cíle z praktické části jsou zpracovány na základě vlastního šetření, a to za použití různých metod výzkumu. Mezi tyto metody patří zejména analýza statistik, dat a odborných zpráv, dále pak cílené rozhovory s odsouzenými a zaměstnanci Vězeňské služby ČR, respektive Věznice Jiřice, ale také metoda pozorování vězeňského prostředí. Součástí a zároveň závěrem praktické části je shrnutí poznatků z uvedeného šetření (výzkumu).

Bakalářská práce je zpracována podle právního stavu k 31. 12. 2014.

1 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

Abychom se mohli věnovat kázeňským odměnám a trestům ukládaným odsouzeným osobám ve výkonu trestu, je nejprve nutné se obecněji zaměřit na samotný výkon trestu odnětí svobody. Tato kapitola se tedy zabývá charakteristikou výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody v České republice pro odsouzené osoby, a to především z hlediska jeho zajištění, účelu a právní úpravy, ale také z hlediska obecného zacházení s odsouzenými.

Na začátku je potřeba vymezit dva základní a důležité pojmy, které se v této práci pravidelně vyskytují, a to **výkon trestu odnětí svobody** a pojem **odsouzený**.

Výkon trestu odnětí svobody znamená, že pachateli jednoho nebo i více trestných činů je soudem uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, který vykonává ve střežených objektech k tomu určených. Tyto objekty se nazývají věznice. Pachatel je v podstatě izolován od společnosti pro jeho faktickou či potenciální nebezpečnost. Trest odnětí svobody je tedy nejpřísnější druh trestu stanovený trestním právem České republiky, který soud, respektive soudy, mohou uložit pachatelům trestných činů. Tento trest, ale i jiné druhy trestů jsou ustanoveny ve zvláštním právním předpisu, a to konkrétně v Zákoně č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. V České republice rozhodují o druhu trestu a jeho výši pro osoby páchající trestnou činností pouze soudy.²⁾

Odsouzeným je pachatel trestného činu nebo více trestných činů, který je pravomocným rozsudkem soudu uznán vinným ze spáchání trestné činnosti. Přesná definice tohoto pojmu je stanovena v Zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestní řád). Tato definice zní: „*Odsouzeným je ten, proti němuž byl vydán odsuzující rozsudek, který již nabyl právní moci.*“³⁾ Odsouzenými jsou tedy i osoby, kterým byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, a které daný trest vykonávají. Odsouzené osoby se mohou dělit nejen podle pohlaví (muži a ženy), ale také podle věku na dospělé a mladistvé osoby (od 15 do 18 let věku).

---

2) Část 1 Hlava 5 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Část 1 Hlava 1 Díl 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

3) § 12 odst. 9 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

1.1 Vězeňství v České republice

V úvodu je potřeba říci, že vězeňství je široký pojem, který zahrnuje a řeší primárně otázku realizace výkonu trestu odnětí svobody, ale také výkonu vazby. Tato realizace je rozdílná a mezi jednotlivými státy světa někdy i propastně odlišná. V demokratických a ekonomicky vyspělých státech světa, mezi které patří i Česká republika, se vězeňství dlouhodobě řídí třemi základními principy.⁴⁾

Je to **princip humanizace**, kde hlavní zásadou je zabraňovat „mučení a jinému krutému, nelidskému a důstojnost ponižujícímu zacházení nebo trestání“⁵⁾ vězněných osob. Tato zásada vyplývá zejména z Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, která byla přijata Organizací spojených národů v prosinci roku 1984. Jednotlivá ustanovení této úmluvy jsou zakotveny také v právních normativních aktech České republiky, a to zejména v Listině základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky.⁶⁾

Dalším principem je **princip účinnosti**, který se zabývá efektivním zacházením s vězněnými osobami umístěnými převážně ve výkonu trestu odnětí svobody a omezováním recidivy trestné činnosti u těchto osob. Tento princip tedy obsahuje určité preventivní metody a postupy.⁷⁾

Třetí princip je **princip bezpečnosti**, který je zdaleka nejdůležitější, protože jeho hlavní zásadou je ochrana společnosti a řádných občanů před osobami, které spáchaly trestnou činnost nebo jsou podezřelé z jejího spáchání. Tato ochrana je realizována hlavně pomocí stavebně technických a zabezpečovacích prostředků pro objekty určené pro věznění osob neboli věznice. Dále pak vhodnou a kvalitní výstrojí, výzbrojí a zabezpečovací technikou pro personál věznic a v neposlední řadě efektivními represivními metodami.⁸⁾

Od vzniku samostatné České republiky v roce 1993, respektive již od pádu totalitního režimu na našem území, je snaha řídit vězeňství podle výše uvedených

---

4) HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, s. 7-9. ISBN 80-86708-30-6.

5) Čl. 7 odst. 2 usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky.

6) HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, s. 7. ISBN 80-86708-30-6.

7) Tamtéž, s. 8-9.

8) Tamtéž, s. 9.

principů humanizace, účinnosti a bezpečnosti, s cílem vyrovnat se standardu zemí Evropské unie. Tento směr se uplatňuje i v současné době, jelikož: „*Humánní, efektivní a současně bezpečné vězeňství je jistě ideál, k němuž je třeba se v dlouhodobé perspektivě postupně propracovávat.*“⁹⁾ Od roku 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie, se v českém vězeňství uplatňují také zásady a principy stanovené v doporučujících nebo závazných normách vydaných Evropskou unií.¹⁰⁾

Oblast vězeňství v České republice spadá pod ústřední orgán státní správy, konkrétně pod Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Vězeňství a jeho realizaci pak zajišťuje a zabezpečuje ozbrojený bezpečnostní sbor, a to Vězeňská služba České republiky.¹¹⁾

1.1.2 Vězeňská služba České republiky¹²⁾

Vězeňská služba ČR je zřízena podle Zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon o Vězeňské službě“). Tento právní předpis stanovuje její pravomoci, povinnosti, úkoly a organizační strukturu. Vězeňská služba ČR je podřízena Ministerstvu spravedlnosti České republiky (dále jen „Ministerstvo spravedlnosti“), které vytváří podmínky k výkonu její činnosti.

Hlavní úkol Vězeňské služby ČR je zajistit a zabezpečit výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a výkon zabezpečovací detence, ale také zajistit pořádek a bezpečnost při výkonu a činnosti soudů, státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. V čele Vězeňské služby ČR stojí generální ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti.

---

9) HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, s. 9. ISBN 80-86708-30-6.

10) Tamtéž, s. 36-38.

FISCHER, S. *Etopedie v penitenciární praxi*. Ústí nad Labem : Acta Universitatis Purkynianae, 2006, s. 83. ISBN 80-7044-772-9.

11) § 1 zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky.

12) § 1, Hlava 1 zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky.

ČERNÍKOVÁ, V. a kol. *Sociální ochrana. Terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s. 70-76. ISBN 978-80-7380-138-0. Celá podkapitola je zpracována na základě obsahu výše uvedených zdrojů (odkaz č. 12).

Vězeňská služba ČR má své organizační jednotky, které spravuje a střeží. Těmito organizačními jednotkami jsou:

- a) **Generální ředitelství Vězeňské služby,**
- b) **vazební věznice,**
- c) **věznice,**
- d) **ústavy pro výkon zabezpečovací detence,**
- e) **Střední odborné učiliště,**
- f) **Akademie Vězeňské služby.**

V čele organizačních jednotek stojí ředitelé, které ustanovuje nebo odvolává generální ředitel Vězeňské služby ČR.

Z hlediska organizace a struktury se Vězeňská služba ČR dále rozděluje na pět článků, respektive složek. Tyto složky zajišťují a plní úkoly stanovené v Zákoně o Vězeňské službě, a to konkrétně v § 2 a § 3 tohoto zákona. Mezi tyto složky patří:

- 1) **vězeňská stráž,**
- 2) **justiční stráž,**
- 3) **správní služba,**
- 4) **pověřené orgány Vězeňské služby (policejní orgán),**
- 5) **Akademie Vězeňské služby.**

1.3 Právní úprava výkonu trestu v ČR

V této podkapitole se právní úpravou myslí právní normy, které jsou obsaženy v právních předpisech upravujících a zabývajících se nepodmíněným trestem odnětí svobody a jeho výkonem. Mezi tyto právní předpisy se řadí:

Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina základních práv a svobod“); která vymezuje základní lidská práva a svobody člověka. Tímto důležitým právním pramenem se řídí všechny právní předpisy v České republice, tedy i předpisy týkající se výkonu trestu odnětí svobody. Právní normy těchto předpisů musí bezpodmínečně korespondovat s danou Listinou. Někdy je možné se určitým způsobem odchýlit od norem Listiny

základních práv a svobod, ovšem pouze za podmínek, že to tento ústavně právní předpis dovolí. „Meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou základních práv a svobod upraveny pouze zákonem.“¹³⁾

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „Zákon o výkonu trestu“); je hlavním právním normativním aktem upravujícím obecné zásady výkonu trestu odnětí svobody. Dále pak stanovuje práva a povinnosti odsouzených osob vykonávajících trest odnětí svobody.

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „Řád výkonu trestu“). Tento právní předpis provádí, doplňuje a rozšiřuje ustanovení Zákona o výkonu trestu.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „Trestní zákoník“); stanovuje způsob a podmínky ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody a jeho vykonávání. Dále stanovuje délku a výši trestu pro jednotlivé trestné činy.

Zákon č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské službě a justiční strážích České republiky; mimo organizační strukturu Vězeňské služby ČR a její úkoly (viz - podkapitola 1.1.2, *Vězeňská služba České republiky*, s. 12-13) upravuje také pravomoci a povinnosti příslušníků tohoto ozbrojeného bezpečnostního sboru.

Evropská vězeňská pravidla (2006); jsou souborem doporučení vydaných Výborem ministrů členským státům Rady Evropy.¹⁴⁾ Tato pravidla tedy nejsou obecně závaznou právní normou, ale mají pouze doporučující charakter. Jelikož je Česká republika členem Rady Evropy, je zde snaha řídit se těmito pravidly a zakotvit je, alespoň částečně, do příslušných právních předpisů a norem.

Standardní minimální pravidla OSN pro zacházení s vězňými; „představují minimální předpoklady, které OSN přijala jako žádoucí pro zacházení s vězni zvláště v souvislosti s prosazováním disciplíny a užíváním nástrojů omezování svobody ve věznici.“¹⁵⁾ Jedná se o nesmluvní dokument vydaný formou doporučení, který nepodléhá ratifikaci členských států OSN. Ale jelikož je Česká republika členem OSN,

---

13) Čl. 4 odst. 2 usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky.

14) *Evropská vězeňská pravidla*. Praha : Vězeňská služba České republiky, 2006, příloha časopisu České vězeňství č. 1/2006. ISSN 1213-9297.

15) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl, Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 34. ISBN 978-80-7372-203-6.

tak je zde opět snaha, stejně jako u Evropských vězeňských pravidel, řídit se a plnit tato mezinárodní pravidla.¹⁶⁾

Je potřeba uvést, že kromě právních předpisů a jejich ustanovení existují také interní normativní akty (služební/interní předpisy) Vězeňské služby ČR. Jedná se tedy o interní předpisy, nařízení a pokyny vydávané primárně generálním ředitelstvím a dále pak jednotlivými organizačními jednotkami Vězeňské služby ČR.

1.4 Účel a zásady výkonu trestu odnětí svobody

Účel výkonu trestu odnětí svobody v České republice se může rozdělit do tří bodů:¹⁷⁾

- 1) **Ochrana společnosti před pachatelem trestné činnosti.**
- 2) **Zabránit pachateli, který spáchal trestný čin nebo i více trestných činů, v pokračování trestné činnosti.**
- 3) **Náprava odsouzené osoby vykonávající trest odnětí svobody, jejímž cílem je úspěšně začlenit tuto osobu zpět do společnosti.**

Tento účel je tedy velmi prostý, logický a hlavně důležitý pro řádně fungující společnost. Zahrnuje jak ochranu občanů, tak i nápravu odsouzených osob. To znamená jejich resocializaci, reintegraci a reedukaci. Účel výkonu trestu odnětí svobody vychází z ustanovení dnes již neplatného trestního zákona (Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon). Současný Trestní zákoník již účel výkonu trestu odnětí svobody nedefinuje, respektive není v něm výslovně vyjádřen. Z tohoto důvodu je účel výkonu trestu odnětí svobody ustanoven v § 1 odst. 2) Zákona o výkonu trestu.¹⁸⁾ Vedle výše zmíněných funkcí trestu odnětí svobody (ochranná, nápravná, resocializační atd.) by měl tento trest plnit také funkci odstrašovací. *„Jejím základem je snaha odradit pachatele (i potencionální) a potažmo celou veřejnost od páchání trestných činů. Vliv trestu je*

---

16) OSN PRAHA. *Lidská práva* [online]. © 2005 [cit. 2014-12-22].

Dostupné na : <<http://www.osn.cz/lidska-prava/?kap=6&subkap=32>>

17) § 1 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

18) VICHEREK, R. *Účel trestu* [online]. © 22.3.2013 [cit. 2014-12-19].

Dostupné na : <<http://www.epravo.cz/top/clanky/ucel-trestu-89770.html>>

však vysoce individuální záležitostí.“¹⁹⁾ „Trest by měl být i určitou formou satisfakce oběti trestného činu a přispět k restituci škody jí způsobené.“²⁰⁾

Hlavní zásady výkonu trestu odnětí svobody jsou úzce spjaty s účelem výkonu trestu a vychází z některých ustanovení Listiny základních práv a svobod. Přesná definice těchto zásad je uvedena v Zákoně o výkonu trestu a zní: „Trest může být vykonáván jen takovým způsobem, který respektuje důstojnost osobnosti odsouzeného a omezuje škodlivé účinky zbavení svobody; tím však nesmí být ohrožena potřeba ochrany společnosti. S odsouzenými ve výkonu trestu se musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.“²¹⁾ Tyto zásady obsahují tři základní principy (princip humanizace, účinnosti a bezpečnosti), kterými se snaží řídit současné vězeňství, respektive výkon trestu odnětí svobody v České republice (viz - podkapitola 1.1, *Vězeňství v České republice*, s. 11-12).

1.5 Věznice a jejich struktura

Věznice jsou střežené objekty, ve kterých je vykonáván trest odnětí svobody, a které zřizuje Ministerstvo spravedlnosti. Správu a střežení těchto objektů zajišťuje Vězeňská služba ČR prostřednictvím odborného personálu (příslušníci a občanští zaměstnanci Vězeňské služby ČR) s využitím speciálních stavebně technických a zabezpečovacích prostředků, kterými jsou například: mechanické a fyzikální zábrany, systémy elektronické ochrany a vizuální kontroly a různá stavebně technická bezpečnostní opatření. Věznice v České republice mají takřka totožnou personální a organizační strukturu, jelikož jsou spravovány jediným státním orgánem. Věznice se

---

19) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl, Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 21. ISBN 978-80-7372-203-6.

20) HANUŠ, B. *Primární základy penologie*. 1. vyd., Praha : Univerzita Jana Amose Komenského, 2005, s. 58. ISBN 80-86723-14-3.

21) § 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

však mnohou odlišovat svým typem a profilací. Z toho vyplývá i úroveň jejich zabezpečení.²²⁾

1.5.1 Typy a profilace věznic

V České republice se věznice pro dospělé osoby rozdělují do čtyř kategorií, respektive do čtyř základních typů. Toto rozdělení je stanoveno v § 56 odst. 1) Trestního zákoníku a dále pak v ustanovení § 8 Zákona o výkonu trestu. Jednotlivé typy věznic se od sebe liší úrovní zabezpečení a způsobem vnějšího střežení. Dále se od sebe odlišují zajištěním jejich vnitřní bezpečnosti a režimem pohybu odsouzených osob v daném typu věznice.²³⁾

Typy věznic v České republice:²⁴⁾

- a) **s dohledem,**
- b) **s dozorem,**
- c) **s ostrahou,**
- d) **se zvýšenou ostrahou.**

O typu věznice, ve které bude odsouzená osoba vykonávat trest odnětí svobody, rozhoduje soud, a to prioritně na základě trestněprávní kvalifikace.²⁵⁾

Vedle výše uvedených základních typů věznic existují zvláštní **věznice pro mladistvé** odsouzené. V České republice nejsou tyto věznice samostatně zřizovány, ale jsou sloučeny v rámci věznic pro odsouzené dospělé osoby. Věznice pro mladistvé jsou tedy zřizovány jako samostatné ubytovny nebo oddělení a jsou umístěny ve

---

22) §§ 1,2 zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské a justiční stráží České republiky. SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. Díl, Teorie a praxe zacházení s vězněnými*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 10, 37-38. ISBN 978-80-7372-204-3.

ŘÍHA, M., SIEGER, L., PIKOLA, P. *Bezpečnostní systémy 1. díl*, 4. vyd. Praha : Námořní akademie České republiky s.r.o., 2011, s. 3. ISBN 978-80-87103-32-6.

23) § 8 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

ČERNÍKOVÁ, V. a kol. *Sociální ochrana. Terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s. 105. ISBN 978-80-7380-138-0.

24) § 8 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

25) Tamtéž, § 9 odst. 1.

ČERNÍKOVÁ, V. a kol. *Sociální ochrana. Terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s. 95. ISBN 978-80-7380-138-0.

standardních objektech věznic pro dospělé. Věznice pro mladistvé se nerozdělují do žádných kategorií (typů).²⁶⁾

Profilace věznic je v podstatě stanovení profilu dané věznice. Základní profilace je určena podle toho, zdali daná věznice primárně zajišťuje výkon vazby (vazební věznice) nebo výkon trestu odnětí svobody. Dále je věznice profilována podle jejího typu. Podle Zákona o výkonu trestu „v rámci jedné věznice mohou být zřízena oddělení různých typů, pokud tím nebude ohrožen účel výkonu trestu.“²⁷⁾ Tímto způsobem je zřízena většina věznic v České republice.

1.6 Práva a povinnosti odsouzených

Veškeré zacházení s osobami umístěnými ve výkonu trestu odnětí svobody vychází z účelu a hlavních zásad výkonu trestu odnětí svobody a především musí korespondovat s právy a povinnostmi odsouzených osob. Tyto práva a povinnosti jsou stanoveny v Zákoně o výkonu trestu a jsou dále rozšířeny a doplněny v Řádu výkonu trestu.²⁸⁾

1.6.1 Omezení některých práv a svobod²⁹⁾

Práva a svobody občanů České republiky zaručená Listinou základních práv a svobod, jsou v některých případech omezena vůči odsouzeným osobám vykonávajících trest odnětí svobody. V ojedinělých případech mohou být odsouzení celkově zbaveni některých práv. Omezena mohou být pouze práva a svobody, u kterých to jednotlivá ustanovení Listiny dovolí, a která jsou uvedena v Zákoně o výkonu trestu.

---

26) ČERNÍKOVÁ, V. a kol. *Sociální ochrana. Terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s. 108. ISBN 978-80-7380-138-0.

§ 8 Zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

27) § 8 odst. 3 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

28) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. Díl, Teorie a praxe zacházení s vězňenými*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 37. ISBN 978-80-7372-204-3.

29) § 27 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

Celá podkapitola je zpracována na základě obsahu výše uvedeného zdroje (odkaz č. 29).

„Po dobu výkonu trestu jsou odsouzení povinni podrobit se omezením některých práv a svobod, jejichž výkon by byl v rozporu s účelem výkonu trestu nebo která nemohou být vzhledem k výkonu trestu uplatněna.“³⁰⁾

Zásadním právem, které je ve výkonu trestu odnětí svobody omezeno, je právo na nedotknutelnost osoby. Je to dáno především striktní kontrolou odsouzených osob ve věznicích. U odsouzených jsou prováděny osobní prohlídky a prohlídky osobních věcí, které jsou povinni strpět podle Zákona o výkonu trestu (§ 28). Tyto prohlídky provádějí příslušníci Vězeňské služby ČR (v rámci svých pravomocí³¹⁾). Hlavním účelem těchto prohlídek je především zamezit odsouzeným osobám přechovávat a vyrábět nepovolené, respektive zakázané předměty mařící účel výkonu trestu. Proti odsouzeným osobám ve výkonu trestu, které ohrožují život nebo zdraví anebo zásadním způsobem narušují pořádek a bezpečnost ve věznici, je také možné použít donucovacích prostředků. V neposlední řadě je možné použití střelné zbraně proti těmto odsouzeným osobám. (Použití donucovacích prostředků a střelné zbraně je umožněno příslušníkovi Vězeňské služby ČR pouze za podmínek stanovených v Zákoně o Vězeňské službě a to konkrétně v § 17 a § 18 tohoto předpisu.)

Svoboda pohybu a pobytu je dalším zásadním omezením pro osoby vykonávající trest odnětí svobody. Odsouzení se zpravidla pohybují pouze v rozsahu dané věznice pod neustálým dohledem zaměstnanců Vězeňské služby ČR (výjimku tvoří odsouzené osoby, které mají schválený pohyb mimo věznici v rámci pracovních povinností, návštěvy nebo plnění programu zacházení).

Omezeno je také právo odsouzených na zachování listovního tajemství a tajemství jiných písemností, záznamů a zpráv, právo svobodné volby povolání a volby poskytovatele zdravotních služeb a zdravotnického zařízení. Dále odsouzeným osobám například nepřísluší právo stávkovat, podnikat nebo provádět jinou hospodářskou činnost, vykonávat volené a jiné veřejné funkce, zakládat odborové organizace a politické strany. Tyto a další práva a svobody, které jsou omezeny ve výkonu trestu odnětí svobody, jsou stanoveny v § 27 Zákona o výkonu trestu.

---

30) § 27 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

31) § 11 zákona č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské a justiční strážní České republiky.

1.6.2 Práva odsouzených

Návštěvy odsouzených; právo navštívit odsouzené ve věznici mají zpravidla jejich blízké osoby. Mezi tyto osoby patří zejména příbuzní odsouzených, dále pak jejich manželky, manželé a partneři (druh nebo družka). „*V zájmu nápravy odsouzeného nebo z jiného závažného důvodu lze odsouzenému povolit návštěvu jiných než blízkých osob.*“³²⁾ Odsouzené osoby ve výkonu trestu odnětí svobody smějí přijímat návštěvy jednou měsíčně po dobu tří hodin. U mladistvých odsouzených probíhají návštěvy po dobu pěti hodin během jednoho kalendářního měsíce. Návštěvy se konají zpravidla pod dohledem určeného zaměstnance věznice; záleží na daném typu věznice a její vnitřní bezpečnosti. Odsouzení a návštěvníci jsou povinni během návštěv dodržovat stanovený pořádek a kázeň, dále mají zakázáno vzájemně si předávat jakékoli předměty a věci, pokud toto předání nepovolí ředitel věznice nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby ČR. V případě opakovaného narušování pořádku a kázně ze strany odsouzených a návštěvníků při probíhajících návštěvách je zaměstnanec Vězeňské služby ČR oprávněn tuto návštěvu předčasně ukončit, a to bez náhrady, v souladu se Zákonem o výkonu trestu. Ředitel věznice může povolit odsouzené osobě návštěvu bez zrakové a sluchové kontroly. Naproti tomu může ředitel z bezpečnostních důvodů nařídit návštěvu, při které je návštěvník oddělen bezpečnostní přepážkou od odsouzeného. Ve výjimečných případech je ředitel oprávněn umožnit a schválit osobě vykonávající trest odnětí svobody návštěvu blízkých osob mimo věznici.³³⁾

Vycházka; minimální doba trvání vycházek je stanovena Zákonem o výkonu trestu (§ 16 odst. 5) na jednu hodinu denně. Vycházky odsouzených osob se provádějí v určených prostorech dané věznice. Odsouzení se vycházek zúčastňují dle vlastního zájmu, jedná se tedy o dobrovolnou činnost ze strany odsouzených. Při vycházkách mohou vězněné osoby sportovat. Dohled a kontrolu nad řádným průběhem vycházek zajišťují určené zaměstnanci věznice (zpravidla dozorcí nebo vychovatelé).³⁴⁾

---

32) § 19 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

33) Tamtéž, § 19.

§ 26 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

34) Tamtéž, § 20.

Korespondence; odsouzení mohou přijímat a zasílat korespondenci různým osobám bez omezení a zároveň veškerým státním orgánům a mezinárodním institucím. Proto se vězeňská korespondence rozděluje na tak zvanou soukromou (osobní) a úřední. Vězeňská služba ČR je oprávněna seznamovat se s obsahem osobní korespondence odsouzených osob bez jejich souhlasu. Naopak úřední písemnosti, které odsouzené osoby odesílají státním orgánům, mezinárodním institucím a svým obhájcem, nebo které jsou odsouzeným adresovány, nesmí podléhat žádné kontrole ze strany Vězeňské služby ČR.³⁵⁾

Užívání telefonu; smějí využívat odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody pouze ke kontaktu s blízkými osobami nebo se svým obhájcem. Za tímto účelem jsou ve věznicích zřizovány telefonní automaty. Obsah telefonních hovorů se zaznamenává na příslušné záznamové médium, mimo hovorů uskutečněných mezi odsouzenými a jejich obhájci. U telefonování je vždy přítomen pověřený zaměstnanec věznice (zpravidla vychovatel), který ověřuje, zda odsouzení hovoří se svými blízkými osobami, které uvedli v žádosti o uskutečnění telefonního hovoru.³⁶⁾

Nákupy; odsouzené osoby mají právo provádět nákupy potravin a věcí osobní potřeby v prodejnách zřízených ve věznicích. Sortiment vězeňských prodejen se skládá z produktů, které nesmí být v rozporu s účelem výkonu trestu odnětí svobody a nenarušují bezpečnost dané věznice. Odsouzení během výkonu trestu odnětí svobody nesmějí disponovat žádnou finanční hotovostí. Z tohoto důvodu jsou odsouzeným osobám zřizovány individuální účty spravované věznicí, respektive ekonomickým oddělením dané věznice. Odsouzeným se tedy po uskutečnění nákupu odečtou finanční prostředky z jejich účtů. Každá odsouzená osoba má právo provést nákup minimálně jednou týdně v maximální výši, kterou stanoví vnitřní řád dané věznice. Ředitel věznice je oprávněn navýšit tuto částku v individuálních případech v rámci jednorázového nákupu.³⁷⁾

Příjem peněz ve výkonu trestu; odsouzeným osobám je možné zasílat finanční prostředky na jejich individuální účty zřízené a vedené konkrétní věznicí. Tyto účty se rozdělují na dvě části. Na jednu část se mohou posílat peníze „na úhradu nákladů na

---

35) § 17 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů

36) Tamtéž, § 18.

37) §§ 23,25 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

*zdravotní služby nehrazené z veřejného zdravotního pojištění, na úhradu regulačních poplatků a na nákup léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků.*³⁸⁾ Z této části daného účtu, který je nazýván zdravotní účet, lze čerpat prostředky pouze na úhradu výše uvedených nákladů. Na druhou část účtu se zasílají peníze, se kterými mohou odsouzení disponovat a používat je například k uskutečnění nákupů nebo odeslání různých písemností. Tato část účtu se označuje jako kapesné odsouzených osob. Z kapesného jsou ovšem odsouzení povinni hradit své finanční závazky, kterými jsou například: škoda způsobená trestnou činností, pohledávky spojené s trestním a soudním řízením, soudem stanovené výživné na dítě, úhrada nákladů spojených s výkonem trestu odnětí svobody, případná škoda způsobená Vězeňské službě ČR, správní poplatky, nesplacené úvěry a další legitimní závazky odsouzených osob.³⁹⁾

Odsouzeným, kteří jsou zařazeni do zaměstnání, a kteří za odvedenou práci dostávají finanční odměnu (mzdu), se po vypočítání čisté mzdy rovněž strhávají peníze na úhradu jejich vzniklých závazků. Příslušná vyhláška ministerstva spravedlnosti⁴⁰⁾ stanovuje konkrétní procentuální rozdělení jednotlivých srážek ze mzdy odsouzených osob. Na účtu odsouzených osob je také vedeno tak zvané úložné. Zde jsou uloženy finanční prostředky ve výši jízdného do trvalého bydliště odsouzených a stravného na jeden den, které se vyplatí odsouzeným v den jejich propuštění z výkonu trestu.⁴¹⁾

Příjem balíků ve výkonu trestu; odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody mají právo přijímat balíky s potravinami a věcmi osobní potřeby. Balíky se rozdělují podle obsahu na tak zvané balíky nárokové, civilní, s tiskovinami a balíky s věcmi souvisejícími s programy zacházení. Nárokové balíky zaslané odsouzeným osobám mohou obsahovat originálně zabalené potraviny nepodléhající rychlé zkáze, kuřácké potřeby, psací potřeby, sportovní a civilní oděv, knihy a tiskoviny, prostředky pro osobní hygienu. Tyto balíky může každý odsouzený přijímat maximálně dvakrát ročně, respektive jedenkrát za šest měsíců. Mladiství odsouzení smějí přijímat až čtyři

---

38) § 25 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

39) Tamtéž, § 25.

40) Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů.

41) § 25 odst. 3,6 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

nárokové balíky za jeden kalendářní rok. Nárokový balík nesmí vážit více než pět kilogramů včetně obalu. Civilní balík smí obsahovat pouze civilní a sportovní oblečení včetně obuvi. Tento druh balíku není početně ani váhově omezen. Zpravidla se zasílá odsouzeným v době před jejich propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody. Balík s tiskovinami může zahrnovat pouze knihy, časopisy, případně psací potřeby a věci potřebné k vedení běžné korespondence. Stejně jako balík civilní není nikterak omezen. Balík s věcmi souvisejícími s programy zacházení odsouzených mohou obsahovat pouze předměty, které odsouzeným pomohou řádně plnit jejich aktivity stanovené v programech zacházení. Veškeré zaslané balíky odsouzeným osobám podléhají kontrole zaměstnanců Vězeňské služby ČR.⁴²⁾

Ostatní práva odsouzených; zde jsou vypsána další výše neuvedená práva odsouzených osob. Mezi tato práva patří:⁴³⁾

- Právo na poskytování zdravotních služeb, právo na poskytování právní pomoci advokátem, právo na poskytování sociálních a duchovních služeb.
- Právo na podání žádosti (návrhu) soudu na podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody nebo na přerazení do věznice jiného typu.⁴⁴⁾
- Odsouzení mohou také podávat žádosti na přemístění do jiné věznice stejného typu. O tomto přemístění rozhodují ředitelé příslušných věznic.
- Ochrana práv odsouzených. Odsouzení mohou podávat různé stížnosti, žádosti a připomínky k výkonu trestu odnětí svobody, které mohou být podány písemnou nebo ústní formou kterémukoli zaměstnanci nebo oddělení věznice. Dále pak mohou písemně zasílat své žádosti a stížnosti příslušným státním orgánům České republiky a mezinárodním institucím.
- Právo na uspokojování kulturních potřeb. (Sledování televize, vlastnění radiopřijímače, kupování denního tisku, půjčování společenských her apod.)
- Poskytnutí tak zvaných sociálních balíčků odsouzeným bez finančních prostředků, které obsahují základní hygienické a čistící prostředky.
- Právo kouřit tabákové výrobky v místech k tomu určených.

---

42) § 24 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

43) Tamtéž, Část 1 Hlava 2.

44) §§ 57,88 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

1.6.3 Sociální podmínky ve výkonu trestu

Sociálními podmínkami je myšleno ubytování, stravování a vstrojování odsouzených osob ve výkonu trestu odnětí svobody.

Ubytování odsouzených; podmínky ubytování se v zásadě liší podle typu věznice, kde jednotliví odsouzení vykonávají trest odnětí svobody. Odsouzení zařazení do věznic typu dohled, dozor a ostraha se mohou v denní době (od budíčku do večerky) pohybovat volně v rámci svého oddílu nebo ubytovny. Na druhou stranu odsouzení umístění do věznice se zvýšenou ostrahou jsou uzamčeni na celách po celý den (opustit cely mohou pouze v době k tomu určené vnitřním řádem věznice). Ve věznicích s dohledem a dozorem jsou odsouzení zpravidla ubytováni v místnostech, které se nazývají ložnice. Naopak ve věznicích typu ostraha a zvýšená ostraha se odsouzení umísťují do standardních cel. Obě tyto místnosti musí být vybaveny stoly, židlemi a lůžky pro odsouzené. Počet lůžek a židlí je dán počtem ubytovaných osob. Dále musí být tyto místnosti řádně osvětleny a vytápěny. V každé cele je umístěno umyvadlo s tekoucí vodou a sociální zařízení (toaleta). Každému odsouzenému je ve výkonu trestu odnětí svobody poskytnuta uzamykatelná skříňka, určená k uložení osobních věcí.⁴⁵⁾

Stravování; odsouzeným ve výkonu trestu odnětí svobody se vydává pravidelná strava v hodnotách, které jsou nezbytné k udržení jejich zdraví. Při přípravě a vydávání stravy ve věznicích se dále přihlíží zejména k zdravotnímu stavu odsouzených osob, jejich případnému pracovnímu zařazení, ale také k jejich osobnímu nebo náboženskému přesvědčení.⁴⁶⁾

Vystrojování odsouzených; ve výkonu trestu odnětí svobody musí odpovídat klimatickým a povětrnostním podmínkám. Odsouzení ve věznicích nosí předepsaný vězeňský oděv a obuv. Odívání se do vlastního civilního oděvu nebo obuvi smějí odsouzení pouze na základě povolení lékaře a to ze zdravotních důvodů. *„Vlastní sportovní oděv a sportovní obuv mohou odsouzení používat pouze při tělovýchovných*

---

45) § 17 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

§ 16 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

46) § 16 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

*a sportovních aktivitách.*⁴⁷⁾ Odsouzení zařazení do práce mají přidělen stanovený pracovní oděv. Další podmínky vystrojování odsouzených osob jsou stanoveny v Řádu výkonu trestu.⁴⁸⁾

1.6.4 Povinnosti odsouzených

Povinnosti odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody jsou stanoveny v Zákoně o výkonu trestu a v ostatních právních, prováděcích a služebních (interních) předpisech, které jsou vydané na základě tohoto zákona. Základní povinnosti odsouzených jsou uvedeny v § 28 Zákona o výkonu trestu. V tomto ustanovení jsou povinnosti odsouzených osob rozděleny v podstatě na dvě části.

V první části jsou uvedeny povinnosti, kterým jsou odsouzení povinni se podrobit nebo vykonat. Sem patří zejména povinnost plnit pokyny a příkazy zaměstnanců Vězeňské služby ČR, dodržovat stanovený pořádek a kázeň ve výkonu trestu odnětí svobody, dodržovat ustanovení vnitřního řádu věznice (*„Pro každou věznici stanoví její ředitel se souhlasem generálního ředitelství Vězeňské služby vnitřní řád věznice, kterým se stanoví denní rozvrh chodu věznice, činnost odsouzených a jejich podíl na řešení otázek souvisejících se životem ve věznici.“*⁴⁹⁾), dodržovat zásady slušného jednání, plnit programy zacházení, nepoškozovat cizí majetek, podrobit se osobní prohlídce a prohlídce osobních věcí, strpět úkony související s identifikací a povinnost odevzdat věci, které by mohly ohrozit život a zdraví osob nebo pořádek a bezpečnost dané věznice.⁵⁰⁾

Ve druhé jsou stanoveny činnosti, které mají odsouzené osoby striktně zakázány. Například zákaz přechovávat a vyrábět alkohol, omamné a psychotropní látky a předměty, které svou povahou a způsobem použití mohou mařit účel výkonu trestu odnětí svobody apod.⁵¹⁾

---

47) § 18 odst. 2 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

48) Tamtéž, § 18.

49) § 14 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

50) Tamtéž, § 28 odst. 1,2.

51) Tamtéž, § 28 odst. 3.

Celkové znění § 28 Zákona o výkonu trestu, ve kterém jsou uvedeny veškeré základní povinnosti osob umístěných ve výkonu trestu odnětí svobody, je uvedeno v příloze této bakalářské práce (viz - Příloha A - Základní povinnosti odsouzených).

1.7 Programy zacházení pro odsouzené

Program zacházení je cílený prostředek, který má působit na změnu chování odsouzených osob a na jejich nápravu. Je složen z různých aktivit, jejichž cílem je snaha o úspěšnou resocializaci, reintegraci a případně o edukaci, respektive reedukaci vězňených osob. V podstatě se jedná o smysluplné využití volného času, který odsouzeným osobám ve výkonu trestu odnětí svobody vzniká.⁵²⁾

Pro účely výkonu trestu odnětí svobody znamená pojem **resocializace** proces nápravy odsouzených osob a jejich úspěšný návrat z vězeňského mikrosocietství do většinové společnosti. To znamená vést řádný občansko-společenský život v souladu s právními normami a předpisy. Na druhou stranu pojmem **reedukace** se v penitenciárním prostředí myslí snaha vzdělávat a převychovávat odsouzené osoby společensky žádoucím způsobem a směrem s využitím různých pedagogických metod.⁵³⁾ Programy zacházení a jejich aktivity by zároveň měly napomáhat omezování škodlivých účinků nepodmíněného trestu odnětí svobody u odsouzených osob. Tyto škodlivé účinky jsou zahrnuty v pojmu **prizonizace**, „*kterým se rozumí negativní důsledek dlouhodobého pobytu ve vězení.*“⁵⁴⁾ Mezi tyto negativní důsledky (účinky) patří zejména: zbavování samostatnosti odsouzené osoby, negativní ovlivňování spoluvězni, zvyknutí si na život ve vězení.⁵⁵⁾ Jinými slovy „*prizonizace znamená*

---

52) § 41 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. Díl, Teorie a praxe zacházení s vězňenými*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 44. ISBN 978-80-7372-204-3.

53) BIEDERMANOVÁ, E., PETRAS, M. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, s. 9-10. ISBN 978-80-7338-115-8.

54) Tamtéž, s. 10.

55) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie III. Díl, Negativní jevy ve vězení*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 10-12. ISBN 978-80-7372-205-0.

*adaptaci na podmínky života ve vězení a velmi snižuje pravděpodobnost úspěšné reintegrace jedince do normální společnosti.*⁵⁶⁾

Programy zacházení se u odsouzených osob sestavují již v nástupním oddělení věznice na základě komplexní zprávy (shrnutí výsledků psychologického, pedagogického, sociálního, případně lékařského posouzení, hodnocení rizik a potřeb a jiných dostupných materiálů k osobě odsouzeného).⁵⁷⁾

Programy zpracovávají a navrhují speciální pedagogové. Zpracovaný program zacházení se s odsouzeným projedná a poté je navržen na schválení ředitelem věznice. Jakmile je program schválen, je odsouzený povinen plnit jeho jednotlivé stanovené aktivity. Během výkonu trestu se odsouzeným osobám pravidelně aktualizují jejich programy zacházení. Jednotlivými aktivitami programu zacházení jsou pracovní, vzdělávací, speciálně výchovné, zájmové aktivity a oblast utváření vnějších vztahů.⁵⁸⁾ „Složení programu zacházení musí vždy sledovat dosažení účelu výkonu trestu.“⁵⁹⁾

1.7.1 Aktivity programu zacházení

Pracovní aktivity. „Cílem pracovních aktivit je především vytvoření pracovních návyků u těch odsouzených, kteří si je doposud nevytvořili a současně uchování pracovních návyků u odsouzených, kteří před výkonem trestu pracovali.“⁶⁰⁾ Jedná se tedy o jednu z nejdůležitějších a nejčastěji využívaných aktivit programu zacházení spolu se vzdělávacími aktivitami. Věznice vytvářejí podmínky pro zaměstnávání odsouzených buď v rámci svého provozu (tak zvaná vnitřní režie), vlastní výroby nebo

---

56) ČERNÍKOVÁ, V. a kol. *Sociální ochrana. Terciární prevence, její možnosti a limity.* Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s. 119. ISBN 978-80-7380-138-0.

57) § 41 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

58) HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství.* 2. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, s. 122-123. ISBN 80-86708-30-6.
Část 1 Hlava 4 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

59) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. Díl, Teorie a praxe zacházení s vězňými.* 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 44. ISBN 978-80-7372-204-3.

60) BIEDERMANOVÁ, E., PETRAS, M. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení.* Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, s. 16. ISBN 978-80-7338-115-8.

podnikatelské činnosti (provozovny střediska hospodářské činnosti) anebo smluvně u jiných soukromých (podnikatelských) subjektů.⁶¹⁾

Vzdělávací aktivity; vzdělávání odsouzených osob je postaveno na úrovni zaměstnání a může probíhat v pracovní době. Vzdělávání zajišťují zejména Školská vzdělávací střediska věznic, která jsou zřizována a spravována Středním odborným učilištěm Vězeňské služby ČR jako organizační jednotkou Vězeňské služby ČR.⁶²⁾ „Vzdělávání odsouzených probíhá také ve formě akreditovaných kurzů, které organizují jednotlivá Školská vzdělávací střediska nebo je věznice organizují samy, v rámci krátkodobých reintegračních programů, v některých případech ve spolupráci s občanskými sdruženími.“⁶³⁾

Další vzdělávací aktivity pro odsouzené osoby jsou vedeny a kontrolovány odbornými zaměstnanci oddělení výkonu trestu, a to především vychovateli a speciálními pedagogy. V neposlední řadě se vybraným odsouzeným (v individuálních případech) umožňuje studovat střední školy, vyšší odborné školy a vysoké školy na území České republiky, a to formou korespondenčních kurzů.⁶⁴⁾

Speciálně výchovné aktivity; těmito aktivitami programu zacházení se rozumí individuální a skupinová speciální pedagogická a psychologická působení na odsouzené vedená určenými a kompetentními zaměstnanci věznice nebo externími odbornými pracovníky (psychology, speciálními pedagogy, terapeuti). Tyto aktivity jsou zaměřeny na sociálně právní poradenství, terapeutické programy, trénink zvládnutí agresivity.⁶⁵⁾

Zájmové aktivity. „Zájmovými aktivitami programu zacházení se rozumí nejrůznější formy individuální a skupinové zájmové činnosti organizované a vedené zaměstnanci s potřebným odborným vzděláním, které rozvíjejí v souladu s účelem výkonu trestu schopnosti, vědomosti a sociální dovednosti odsouzených.“⁶⁶⁾ Smyslem

---

61) § 30 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

62) HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006, s. 136. ISBN 80-86708-30-6.

63) BIEDERMANOVÁ, E., PETRAS, M. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, s. 22. ISBN 978-80-7338-115-8.

64) § 36 odst. 4 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

65) § 36 odst. 5 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

66) Tamtéž, § 36 odst. 6.

zájmových volnočasových programů (aktivit) realizovaných ve vězení je naučit odsouzené trávit volný (mimopracovní) čas aktivně a efektivně, a to smysluplnou činností zaměřenou na rozvoj osobnosti, udržení fyzické a psychické kondice, vytvoření kulturních návyků a potřeb.⁶⁷⁾

Oblast utváření vnějších vztahů; jedná se o vytváření, udržování a posilování vazeb odsouzených s vnějším světem (k rodině, přátelům a známým mimo vězeňské prostředí), rozvíjení znalostí a dovedností, které jsou potřebné v občanské společnosti. K posilování a udržování těchto vazeb jsou využívána některá práva odsouzených osob, a to zejména právo na odesílání a přijímání korespondence, právo na realizaci telefonních hovorů a především uskutečňování návštěv blízkých osob odsouzených.⁶⁸⁾

1.7.2 Motivační činitele programu zacházení a jeho hodnocení

Aby byli odsouzení řádně motivováni k plnění stanoveného programu zacházení, existují ve věznicích tak zvané tři prostupné skupiny vnitřní diferenciaci (dále jen „PSVD“), do kterých jsou odsouzené osoby zařazovány. Odsouzení jsou do jednotlivých skupin zařazeni podle míry plnění daného programu zacházení a dále podle jejich celkového postoje a chování ve výkonu trestu odnětí svobody. Programy zacházení jsou pravidelně hodnoceny odbornými zaměstnanci věznice (vedoucí oddělení výkonu trestu, psycholog, speciální pedagog, sociální pracovník, vychovatel, popřípadě další zaměstnanci Vězeňské služby určení ředitelem věznice). Motivační činitele těchto tří PSVD spočívají v získání určitých výhod ve výkonu trestu odnětí svobody nebo naopak omezení (v souladu s právními a interními předpisy).⁶⁹⁾ „Prostupné skupiny vnitřní diferenciaci tvoří ucelený systém pozitivní motivace.“⁷⁰⁾

Do první PSVD jsou zařazováni odsouzení, kteří aktivně plní stanovený program zacházení a své povinnosti a zároveň je jejich chování ve výkonu trestu dlouhodobě řádné a příkladné. Do druhé PSVD jsou zařazováni odsouzení, kteří sice plní aktivity

---

67) BIEDERMANOVÁ, E., PETRAS, M. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, s. 27. ISBN 978 -80-7338-115-8.

68) Tamtéž, s. 28.

69) § 39 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

70) Tamtéž, § 39 odst. 9.

programu zacházení a své povinnosti, ale jejich osobní přístup a postoj k tomuto plnění je značně nevyjasněný a někdy i kolísavý. Do třetí PSVD jsou zařazováni odsouzení, kteří neplní program zacházení, neplní své povinnosti, opakovaně porušují stanovený pořádek a kázeň ve věznici.⁷¹⁾

---

71) § 39 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

2 KÁZEŇSKÁ ŘÍZENÍ VE VÝKONU TRESTU

Tato kapitola je zaměřena na kázeňské odměny a tresty ukládané odsouzeným osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, dále na procesní postup při ukládání těchto odměn a trestů, právní a interní úpravu kázeňského řízení, ale také na kázeňskou pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR.

Kázeňská řízení s odsouzenými osobami jsou tedy realizována v případě, že odsouzení spáchali ve výkonu trestu odnětí svobody kázeňský přestupek anebo naopak v případech, kdy se rozhoduje o udělení kázeňské odměny pro odsouzené. Kázeňská řízení, respektive kázeňské odměny a tresty fungují jako prostředek k dosažení pořádku a kázně ve věznicích.⁷²⁾

2.1 Postavení kázeňského řízení v právním systému ČR

Kázeňská řízení s odsouzenými osobami ve výkonu trestu odnětí svobody neboli řízení o kázeňském přestupku odsouzeného a řízení o udělení kázeňské odměny odsouzeným osobám spadá do odvětví veřejného práva, a to konkrétně práva správního. Správní právo je tedy odvětvím českého práva, respektive českého právního řádu, které upravuje veřejnou správu. Do veřejné správy patří také Vězeňská služba ČR, která vystupuje jako specializovaný orgán státní správy spadající pod Ministerstvo spravedlnosti (viz - podkapitola 1.1.2, *Vězeňská služba České republiky*, s. 12-13).⁷³⁾

Dle výše uvedeného odstavce má kázeňské řízení ve výkonu trestu postavení **správního řízení**. A jelikož se v kázeňských řízeních s odsouzenými postupuje a rozhoduje podle zvláštních právních předpisů, respektive podle zvláštního zákona (Zákon o výkonu trestu), jedná se specifičtěji o správní řízení zvláštní.⁷⁴⁾

Správní řízení: „je postup správního orgánu (orgánu veřejné správy), jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo

---

72) Část 1 Hlava 6 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

73) KRICNER, V., MASARÍK, J. *Správní právo – Obecná část*. 6. vyd. Praha : ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2011, s. 8, 27-28. ISBN 978-80-87451-00-7.

74) Tamtéž, s. 108.

*povinnosti jmenovitě určené osoby.*⁷⁵⁾ Pro správní řízení (kázeňské řízení) je charakteristické, že na jedné straně je orgán veřejné správy (Vězeňská služba ČR) a na straně druhé jsou účastníci řízení (odsouzení, svědci, poškození a další dotčené osoby). Přičemž příslušný orgán veřejné správy má v mezích svých pravomocí a kompetencí vždy vrchnostenské, autoritativní a nadřazené postavení vůči účastníkům řízení.⁷⁶⁾

Správní řízení má své stanovené obecné zásady, vedení (postupy) a úkony řízení, které musejí být dodržovány také v kázeňských řízeních s odsouzenými osobami ve výkonu trestu. Tyto obecné zásady, vedení a úkony řízení jsou stanoveny v příslušném právním normativním aktu, kterým je Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „Správní řád“). Správní řád je tedy obecný předpis o správním řízení.

2.2 Právní a interní úprava kázeňského řízení

Tato podkapitola je zaměřena na právní předpisy a interní akty upravující řízení o kázeňském přestupku odsouzeného a řízení o udělení kázeňské odměny odsouzeným osobám (kázeňská řízení). Jednotlivá ustanovení těchto předpisů a aktů vymezují a stanovují veškeré procesní postupy a rozhodnutí v kázeňských řízeních vedených ve výkonu trestu odnětí svobody, jakož i sankce (kázeňské tresty) a odměny v nich ukládané. Mezi tuto právní a interní úpravu můžeme zařadit:

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů; je stěžejním právním předpisem týkající se kázeňského řízení s odsouzenými osobami. Jsou zde stanovené jednotlivé druhy kázeňských trestů a odměn a určený procesní postup při jejich ukládání. Dále je zde stanoven výkon některých trestů a odměn, ale také obecně zakotvena kázeňská pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR nad odsouzenými.

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody; tento prováděcí předpis obsahuje normy, které doplňují a konkretizují ustanovení Zákona o výkonu trestu upravující ukládání kázeňských odměn a trestů odsouzeným, potažmo kázeňská řízení ve výkonu trestu.

---

75) KRICNER, V., MASARŽÍK, J. *Správní právo – Obecná část*. 6. vyd. Praha : ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2011, s. 110. ISBN 978-80-87451-00-7.

76) Tamtéž, s. 110.

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců (dále jen „NGŘ o kázeňském řízení“); jedná se o interní normativní akt Vězeňské služby ČR (služební/interní předpis), jehož účelem je zejména:⁷⁷⁾

- „Stanovit postup zaměstnanců zařazených k výkonu práce ve Vězeňské službě a příslušníků Vězeňské služby v kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.“
- „Zmocnit zaměstnance k výkonu kázeňské pravomoci nad obviněnými, odsouzenými a chovanci.“
- „Stanovit základní obsahové a formální náležitosti spisu kázeňského řízení.“
- „Stanovit postup zaměstnanců při realizaci ochranného opatření zabránění věci a stanovit základní obsahové a formální náležitosti spisu o zabránění věci. Stanovit postup zaměstnanců při odnětí věci a stanovit základní obsahové a formální náležitosti záznamu o odnětí věci.“
- „Stanovit způsob, obsah a četnost vyhodnocování kázeňské pravomoci zaměstnanců.“

Veškerá ustanovení tohoto nařízení musejí korespondovat, respektive nesmějí být v rozporu s právními normami výše uvedených právních předpisů, včetně Správního řádu.

2.3 Kázeňský přestupek ve výkonu trestu

Pro charakteristiku kázeňských trestů a kázeňského řízení ve výkonu trestu, zejména pak řízení o kázeňském přestupku odsouzeného, je potřeba definovat kázeňský přestupek jako takový, a to především z hlediska právního postavení přestupku spáchaného odsouzenými osobami ve výkonu trestu odnětí svobody. Z tohoto důvodu je tomuto pojmu vyčleněna celá podkapitola.

„Kázeňským přestupkem je zaviněné porušení zákonem stanovené nebo na jeho

---

77) § 1 odst. 1 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

*základě uložené povinnosti, pořádku nebo kázně během výkonu trestu.*⁷⁸⁾ Zákonem nebo na jeho základě uložené povinnosti se zde samozřejmě rozumí Zákon o výkonu trestu a jeho prováděcí předpis Řád výkonu trestu, ale také vnitřní řád věznice jakožto interní předpis Vězeňské služby ČR, respektive dané věznice (viz - odkaz č. 49).

Jelikož kázeňská řízení ve výkonu trestu s odsouzenými osobami spadají pod správní právo (viz - podkapitola 2.1, *Postavení kázeňského řízení v právním systému ČR*, s. 31-32), má kázeňský přestupek spáchaný odsouzeným povahu **správního deliktu**, a to konkrétně **přestupku**, kdy přestupek je definován „*jako zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a za přestupek je výslovně označen v přestupkovém nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.*“⁷⁹⁾ Z tohoto důvodu má kázeňský přestupek spáchaný odsouzeným/i ve výkonu trestu odnětí svobody stejné formální znaky jako standardní přestupek. Tyto znaky se dělí na obecné a typové. **Obecnými znaky** jsou věk a přičetnost pachatele (odsouzeného) přestupku.⁸⁰⁾

Znaky typové jsou v podstatě znaky skutkové podstaty přestupku, respektive kázeňského přestupku odsouzené osoby. Mezi tyto znaky patří:⁸¹⁾

- 1) **Objekt**; je charakterizovaný chráněnými zájmy společnosti, respektive zájmy účelu výkonu trestu odnětí svobody, proti nimž je protiprávní jednání namířeno.
- 2) **Objektivní stránka**; spočívá v jednání pachatele (odsouzeného) a v následku, který vznikl kázeňským přestupkem ve výkonu trestu.
- 3) **Pachatel přestupku** (kázeňského přestupku); je fyzická osoba, a to přímo osoba odsouzená vykonávající nepodmíněný trest odnětí svobody. Tato osoba se dělí podle pohlaví a věku (viz - kapitola 1, *Výkon trestu odnětí svobody*, s. 10).
- 4) **Subjektivní stránka**; která charakterizuje zavinění. Zavinění může být úmyslné či nedbalostní. Platí zásada, že k odpovědnosti za kázeňský přestupek postačuje zavinění z nedbalosti.
- 5) **Nedovolenost činu.**
- 6) **Protiprávnost činu.**

---

78) § 46 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

79) KRICNER, V., MASARÍK, J. *Správní právo – Obecná část*. 6. vyd. Praha : ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2011, s. 84. ISBN 978-80-87451-00-7.

80) Tamtéž, s. 84-85.

81) Tamtéž, s. 85.

I ve výkonu trestu odnětí svobody je však nutné odlišovat některé okolnosti vylučující protiprávnost (jednání v nutné obraně a krajní nouzi) od případů zániku trestnosti a odpovědnosti za kázeňský přestupek odsouzené osoby.⁸²⁾

Kázeňským přestupkem nejsou činy, které mohou být kvalifikovány jako činy trestné, u kterých probíhá standardní trestní řízení podle ustanovení zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (Trestní řád). Vězeňská služba ČR, respektive pověřený orgán Vězeňské služby ČR (policejní orgán) obvykle předá všechny dostupné důkazy dalším orgánům činným v trestním řízení (příslušnému útvaru Policie České republiky, státnímu zástupci). Předtím však omezí vhodným opatřením odsouzenou osobu, která je podezřelá ze spáchání trestného činu.⁸³⁾

2.4 Kázeňské tresty

Na základě spáchaného kázeňského přestupku lze odsouzeným osobám uložit některý z kázeňských trestů uvedených v Zákoně o výkonu trestu. Tento právní předpis rozlišuje druhy trestů ukládané dospělým odsouzeným osobám (mužům i ženám), mladistvým odsouzeným, těhotným odsouzeným ženám a odsouzeným trvale pracovně nezařaditelným (starobní důchodci starší 65 let, invalidní důchodci, zdravotně postižení nebo odsouzení, jejichž zdravotní stav neumožňuje pracovní zařazení).⁸⁴⁾

Mezi kázeňské tresty pro dospělé odsouzené osoby (muži a ženy) řadíme:⁸⁵⁾

- a) **důtku,**
- b) **snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu tří kalendářních měsíců,**
- c) **zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce,**
- d) **pokuta až do výše 5 000 Kč,**
- e) **propadnutí věci,**

---

82) KRICNER, V., MASAŘÍK, J. *Správní právo – Obecná část*. 6. vyd. Praha : ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2011, s. 85. ISBN 978-80-87451-00-7.

83) BAJCURA, L. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 1999, s. 112. ISBN 80-7169-555-6.

84) §§§§ 46, 64, 66, 69 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

85) Tamtéž, § 46.

- f) **umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení,**
- g) **celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 20 dnů,**
- h) **umístění do samovazby až na 20 dnů,**
- i) **odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.**

Kázeňskými tresty ukládané mladistvým odsouzeným (muži i ženy) jsou:⁸⁶⁾

- a) **důtka,**
- b) **snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu dvou kalendářních měsíců,**
- c) **zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce,**
- d) **propadnutí věci,**
- e) **umístění do uzavřeného oddělení až na 14 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení s mladistvými,**
- f) **celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 10 dnů,**
- g) **umístění do samovazby až na 10 dnů,**
- h) **odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.**

Kázeňské tresty ukládané těhotným odsouzeným ženám a ženám, u níž od porodu dítěte neuplynula doba delší, než šest měsíců jsou:⁸⁷⁾

- a) **důtka,**
- b) **propadnutí věci,**
- c) **odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.**

„Trvale pracovně nezařaditelným odsouzeným lze ukládat jen takové kázeňské tresty, které lze jinak uložit mladistvým.“⁸⁸⁾

„Uložením kázeňského trestu se vyřizují též jednání, která mají znaky přestupků, pokud byly spáchány během výkonu trestu. Uložením kázeňského trestu odsouzenému se nevylučuje jeho trestní stíhání, je-li skutek trestným činem.“⁸⁹⁾

---

86) § 64 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

87) Tamtéž, § 66.

88) Tamtéž, § 69 odst. 2.

89) Tamtéž, § 55.

2.4.1 Výkon kázeňských trestů

Tato podkapitola se zabývá podmínkami výkonu jednotlivých druhů kázeňských trestů ukládaných odsouzeným osobám ve výkonu trestu. Přičemž podle Zákona o výkonu trestu je výkon kázeňských trestů stejný pro všechny odsouzené osoby. Zde se tedy nerozlišuje věk, pohlaví, zdravotní stav odsouzených nebo gravidita odsouzených žen, tak jako tomu je u jednotlivých druhů kázeňských trestů (viz - podkapitola 2.4, *Kázeňské tresty*, s. 35-36).

Důtka; je nejmírnější forma kázeňského trestu. Odsouzenému se vysloví ústně, a to buď individuálně, nebo před skupinou odsouzených.⁹⁰⁾

Snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu dvou/tří kalendářních měsíců. Snížená částka uložená tímto trestem se odsouzenému převede na tak zvané úložné. S těmito penězi nemůže odsouzený disponovat během výkonu trestu, ale poskytnou se až při propuštění z výkonu trestu odnětí svobody (viz - podkapitola 1.6.2, *Práva odsouzených*, s. 21-22).⁹¹⁾

Zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce. V tomto případě se jedná o balík tak zvaně nárokový (viz - podkapitola 1.6.2, *Práva odsouzených*, s. 22-23).

Pokuta až do výše 5 000 Kč; kdy výše částky, která byla uložena tímto kázeňským trestem, se zpravidla odečte z účtu odsouzené osoby, respektive z části účtu, která se nazývá kapesné (viz - podkapitola 1.6.2, *Práva odsouzených*, s. 21-22). Pokud nemá odsouzená osoba dostatek finančních prostředků, tak tento kázeňský trest nelze uložit.⁹²⁾ O výši pokuty rozhoduje zaměstnanec Vězeňské služby ČR s kázeňskou pravomocí nad odsouzenými osobami, a to v rámci svých kompetencí a pravomocí.

Propadnutí věci; kázeňský trest propadnutí věci lze uložit, jde-li o věc:

- a) *„jíž bylo použito ke spáchání kázeňského přestupku,*
- b) *kteřá byla určena ke spáchání kázeňského přestupku,*
- c) *kteřou odsouzený získal kázeňským přestupkem nebo jako odměnu za něj, nebo*
- d) *kteřou odsouzený nabyl za věc uvedenou pod písmenem c).“⁹³⁾*

---

90) § 62 odst. 1 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

91) § 62 odst. 2 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

92) Tamtéž, § 62 odst. 4.

93) § 48 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

Vlastníkem propadlé věci se stává stát. Pokud se jedná o telekomunikační techniku, dopravní prostředky, zbraně, střelivo, munici a výbušniny předají se tyto věci (předměty) krajskému ředitelství Policie České republiky, v jehož působnosti se nachází věznice. Ostatní věci se předají místně příslušnému Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.⁹⁴⁾

Vedle trestu propadnutí věci existuje ještě úkon zvaný **zabrání věci**, který není kázeňským trestem. Zabraní věci se užije v případech kdy: „*pachatele nelze za kázeňský přestupek stíhat nebo kázeňsky potrestat, jestliže mu věc nepatří nebo jestliže to vyžaduje bezpečnost osob, majetku, pořádek ve věznici, případně jiný obdobný obecný zájem.*“⁹⁵⁾ Vlastníkem zabrané věci se obdobně jako u věci propadlé stává stát.

Celodenní umístění do uzavřeného oddělení a samovazba; jedná se o druhy kázeňských trestů, které jsou vykonávány v uzavřených odděleních pro výkon kázeňských trestů. Daná uzavřená oddělení jsou zřizována ve vyčleněných prostorách věznic. Jedná se v podstatě o malou věznici ve věznici. Tato oddělení slouží také pro výkon kázeňského trestu umístění do uzavřeného oddělení, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení.⁹⁶⁾

*„Při kázeňském trestu umístění do samovazby odsouzený nepracuje, neúčastní se programu zacházení, není mu dovoleno kouřit, číst denní tisk, knihy nebo jiné publikace, kromě právnické, vzdělávací nebo náboženské literatury, a nakupovat potraviny a věci osobní potřeby s výjimkou hygienických potřeb. Není mu dovoleno odpočívat na lůžku mimo dobu k tomu vnitřním řádem určenou. Stejně se postupuje i při kázeňském trestu celodenního umístění do uzavřeného oddělení s tím rozdílem, že odsouzený je povinen vykonávat úklidové práce a práce nezbytné k zajištění běžného provozu ve věznici.“*⁹⁷⁾

Odsouzená osoba vykonávající tresty samovazby nebo celodenní umístění do uzavřeného oddělení má právo účastnit se vycházek odděleně od ostatních

---

94) § 41 odst. 1 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

95) § 50 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

96) § 63 odst. 1 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

BAJCURA, L. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 1999, s. 115. ISBN 80-7169-555-6.

97) § 49 odst. 3 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

odsouzených, a to v rozsahu jedné hodiny denně. Odsouzený má právo na přijetí návštěvy během výkonu těchto kázeňských trestů. Ovšem tato návštěva probíhá za přímého dozoru příslušníka Vězeňské služby ČR a návštěvník je od odsouzeného oddělen dělicí přepážkou. Balík je odsouzenému vydán až po skončení výše uvedených kázeňských trestů (samovazba, celodenní umístění do uzavřeného oddělení). Hlavní rozdíl mezi samovazbou a celodenním umístěním do uzavřeného oddělení spočívá v tom, že odsouzený vykonávající trest samovazby je umístěn zásadně sám na cele k tomu určené. Na druhou stranu při výkonu trestu celodenního umístění do uzavřeného oddělení se odsouzení umísťují na celu zpravidla po dvou, pokud to podmínky uzavřeného oddělení věznice umožňují.⁹⁸⁾

Před výkonem kázeňských trestů samovazby a celodenního umístění do uzavřeného oddělení musí být odsouzený prohlédnut lékařem zdravotního střediska dané věznice, který určí, zda je odsouzený zdravotně způsobilý podrobit se těmto kázeňským trestům. Tato prohlídka musí být uskutečněna také nejméně jednou týdně v průběhu výkonu těchto kázeňských trestů.⁹⁹⁾

Umístění do uzavřeného oddělení, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení; u tohoto kázeňského trestu jsou stejné podmínky výkonu jako kázeňský trest celodenního umístění do uzavřeného oddělení. Výjimkou je, že odsouzení vykonávající tento trest mohou opustit celu uzavřeného oddělení, a to v případech, kdy se mají účastnit aktivit (zejména pracovních, vzdělávacích a speciálně výchovných) a úkolů vyplývajících z jejich stanovených programů zacházení (viz - podkapitola 1.7, *Programy zacházení pro odsouzené*, s. 26 -27). Před výkonem tohoto kázeňského trestu nemusí být odsouzený prohlédnut lékařem. To znamená, že nemusí být potvrzena zdravotní způsobilost odsouzené osoby k vykonání kázeňského trestu.¹⁰⁰⁾

O výši, respektive délce kázeňských trestů umístění do uzavřeného oddělení, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení, celodenní umístění do uzavřeného oddělení a samovazby rozhoduje příslušný zaměstnanec

---

98) §§ 64,65 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

99) § 49 odst. 1,2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

100) § 63 odst. 3 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

Vězeňské služby ČR s kázeňskou pravomocí nad odsouzenými osobami, a to v rámci svých kompetencí a pravomocí (viz - podkapitola 2.6, *Kázeňská pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR*, s. 43-46).

Kázeňské tresty umístění do uzavřeného oddělení, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení a celodenní umístění do uzavřeného oddělení „*lze uložit též podmíněně se zkušební dobou až na šest měsíců. Zkušební doba počíná běžet právní mocí rozhodnutí o kázeňském přestupku. Nespáchá-li odsouzený během zkušební doby jiný kázeňský přestupek, kázeňský trest se zahradí. V opačném případě odsouzený kázeňský trest vykoná.*“¹⁰¹⁾

Odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny; jak již samotný název napovídá, tak v případech kdy je aplikován tento kázeňský trest, se odsouzenému odejmou veškeré výhody z poslední udělené kázeňské odměny.

2.5 Kázeňské odměny

Kázeňská odměna je udělována odsouzeným, kteří dlouhodobě, aktivně a vzorně plní své povinnosti ve výkonu trestu a dále vykonávají činnosti nad rámec svých povinností. Mezi tyto činnosti patří zejména mimořádná pracovní aktivita odsouzeného, vykonání záslužného činu, dlouhotrvající práce k zajištění každodenního provozu věznice nebo podíl na organizaci života ve věznici.¹⁰²⁾ Přesná definice podle Zákona o výkonu trestu zní: „*Jestliže odsouzený svým chováním a jednáním nebo příkladným činem projevuje odpovědný přístup k plnění stanovených povinností a spolupracuje při naplňování účelu výkonu trestu, lze mu udělit odměnu.*“¹⁰³⁾ Druhy kázeňských odměn jsou stanoveny v Zákoně o výkonu trestu.

Zákon o výkonu trestu diferencuje odměny ukládané dospělým odsouzeným osobám a odměny ukládané mladistvým odsouzeným.

---

101) § 46 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

102) § 16 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

103) § 45 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

Kázeňské odměny ukládané dospělým odsouzeným (muži a ženy) jsou:¹⁰⁴⁾

- a) **pochvala,**
- b) **mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 5 hodin,**
- c) **povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby odsouzenému, který jinak tyto nákupy nemůže provádět,**
- d) **zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu tří kalendářních měsíců,**
- e) **věcná nebo peněžitá odměna až do výše 1 000 Kč,**
- f) **rozšíření osobního volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity až na dobu 1 měsíce,**
- g) **povolení opustit věznici až na 24 hodin v souvislosti s návštěvou nebo s programem zacházení,**
- h) **přerušlení výkonu trestu.**

Mezi kázeňské odměny pro mladistvé odsouzené osoby (muži i ženy), které jsou odlišné od ukládaných odměn dospělým odsouzeným, patří:¹⁰⁵⁾

- **mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 8 hodin,**
- **mimořádné povolení balíčku.**

(Ostatní kázeňské odměny jsou totožné s odměnami ukládané dospělým odsouzeným ve výkonu trestu.)

Odsouzeným osobám, které vykonávají doživotní trest odnětí svobody nelze udělit kázeňskou odměnu ve formě přerušlení výkonu trestu a odměnu spočívající v povolení opustit věznici v souvislosti s návštěvou nebo s programem zacházení.¹⁰⁶⁾

---

104) § 45 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

105) § 63 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

106) Tamtéž, § 71 odst. 2

2.5.1 Výkon kázeňských odměn¹⁰⁷⁾

Podobně jako výkon kázeňských trestů, které jsou ukládány odsouzeným, je výkon kázeňských odměn stejný pro všechny odsouzené osoby, a to podle Zákona o výkonu trestu a podle Řádu výkonu trestu.

Pochvala; se odsouzenému vysloví ústně, a to buď individuálně, nebo před skupinou odsouzených.

Mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 5 hodin (8 hodin u mladistvých). Návštěva může být povolena osobám blízkým, ve výjimečných případech i jiným osobám (viz - podkapitola 1.6.2, *Práva odsouzených*, s. 20).

Povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby odsouzenému, který jinak tyto nákupy nemůže provádět. Tento nákup nemůže odsouzený uskutečnit, pokud má na svém účtu (úložném) vedeném příslušnou věznicí menší částku finančních prostředků, než je předpokládaná cena jízdného do místa bydliště a výše stravného na jeden den v době propuštění z výkonu trestu (viz - podkapitola 1.6.2, *Práva odsouzených*, s. 22).

Zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu tří kalendářních měsíců. Kapesné lze zvýšit uvolněním příslušné částky z části účtu odsouzeného, které se nazývá úložné. Ale pouze za předpokladu, že na této části účtu zůstane odsouzenému částka větší, než je předpokládaná cena jízdného do místa bydliště a výše stravného na jeden den v době propuštění z výkonu trestu.

Věcná nebo peněžitá odměna až do výše 1 000 Kč. Jedná-li se o peněžitou odměnu, tak jí odsouzená osoba může použít jako kapesné, požádat o její uložení na svůj účet zřízený danou věznicí anebo může tuto peněžitou odměnu odeslat zletilé osobě, kterou určí.

Rozšíření osobního volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity až na dobu 1 měsíce. Toto osobní volno nelze rozšířit na úkor osmihodinové doby ke spánku, doby potřebné k osobní hygieně, úklidu, stravování a jednohodinové vycházky (stanoveno ve vnitřním řádu dané věznice).

---

107) § 57 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

Celá podkapitola je zpracována na základě obsahu výše uvedeného zdroje (odkaz č. 107).

Povolení opustit věznici až na 24 hodin v souvislosti s návštěvou nebo s programem zacházení a přerušeni výkonu trestu. Tyto kázeňské odměny smí udělit odsouzenému pouze ředitel věznice, a to zpravidla na základě doporučení odborných zaměstnanců věznice (vedoucí oddělení výkonu trestu, speciální pedagog, sociální pracovník, vychovatel, psycholog apod.). Při udělování této odměny odsouzené osobě ředitel přihlédne zejména k osobnosti odsouzeného, charakteru trestné činnosti, za níž byl odsouzen, k délce uloženého trestu, typu věznice, ve kterém odsouzený trest vykonává, ale také přihlédne k celkovému chování odsouzeného během výkonu trestu. Tyto kázeňské odměny může ředitel věznice udělit na základě jemu stanovených pravomocí, a to Zákonem o výkonu trestu.

Mimořádné povolení balíčku. Tato odměna je udělována pouze mladistvým odsouzeným osobám. V tomto případě se jedná o balík nárokový (viz - podkapitola 1.6.2, *Práva odsouzených*, s. 22-23).

O výši nebo délce kázeňských odměn rozhoduje příslušný zaměstnanec Vězeňské služby ČR s kázeňskou pravomocí nad odsouzenými osobami, a to v rámci svých kompetencí a pravomocí (viz - podkapitola 2.6, *Kázeňská pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR*, s. 43-46).

2.6 Kázeňská pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR

Tato podkapitola je zaměřena na osoby, respektive na zaměstnance Vězeňské služby ČR, kteří mají kázeňskou pravomoc nad odsouzenými osobami ve výkonu trestu odnětí svobody. Kázeňská pravomoc znamená právo (kompetence) ukládat kázeňské odměny a tresty odsouzeným a vést příslušná kázeňská řízení při udělování těchto odměn a trestů, ale také právo rozhodovat o stížnostech odsouzených proti uloženým kázeňským trestům (opravný prostředek). Tyto pravomoci zaměstnanců Vězeňské služby ČR jsou stanoveny v Zákoně o výkonu trestu a doplněny v NGR o kázeňském řízení. Zaměstnancem Vězeňské služby ČR se rozumí jak příslušníci, tak i občanští (civilní) zaměstnanci tohoto ozbrojeného bezpečnostního sboru.

Primární (hlavní) kázeňskou pravomoc nad odsouzenými osobami mají **generální ředitel Vězeňské služby ČR a ředitelé jednotlivých věznic**. Ostatní zaměstnanci

Vězeňské služby ČR mohou disponovat kázeňskou pravomocí, a to na základě zmocnění generálním ředitelem Vězeňské služby ČR.¹⁰⁸⁾ Toto zmocnění je stanoveno a upraveno v NGRŘ o kázeňském řízení. Mezi ostatní zaměstnance, kteří jsou zmocněni vykonávat kázeňskou pravomoc nad odsouzenými, patří **vychovatelé, speciální pedagogové a vedoucí oddělení výkonu trestu**. Jedná se tedy převážně o personál věznic, který přímo pracuje s odsouzenými osobami.¹⁰⁹⁾

Generální ředitel Vězeňské služby ČR; jakožto nejvyšší postavený představitel Vězeňské služby ČR rozhoduje v kázeňském řízení s odsouzenými osobami pouze o stížnosti proti uložení kázeňského trestu ředitelem věznice. Kázeňskou pravomocí v plném rozsahu fakticky disponují jen ředitelé věznic.¹¹⁰⁾ Generální ředitel má také personální a kázeňskou pravomoc nad příslušníky Vězeňské služby ČR, ale rovněž disponuje právem upravovat právní vztahy ve Vězeňské službě ČR v souladu s právními předpisy a normami, a to formou různých nařízeních, pokynů a metodických či organizačních opatření.¹¹¹⁾

Ředitel věznice; jedná se o nejvyššího představitele organizační jednotky (věznice). „*Ředitel přichází do styku s odsouzenými osobami při své vlastní kontrolní činnosti, dále provádí pohovory s odsouzenými, řeší jejich žádosti a stížnosti spadající do jeho kompetence, řeší závažné mimořádné situace.*“¹¹²⁾ Ředitel také vydává rozhodnutí a nařízení upravující výkon trestu odnětí svobody pro danou věznici v souladu s platnými právními akty a předpisy. Ředitelé věznic disponují kázeňskou pravomocí nad odsouzenými v plném rozsahu. Ředitele věznice v jeho nepřítomnosti zastoupí při udělování kázeňských odměn a trestů odsouzeným nebo při rozhodování o stížnosti proti uloženému trestu první zástupce ředitele věznice (pokud ředitel nerozhodne jinak).¹¹³⁾

---

108) § 51 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

109) Hlava 2 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGRŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

110) § 51 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

Hlava 2 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGRŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

111) ČERNÍKOVÁ, V. a kol. *Sociální ochrana. Terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s. 74. ISBN 978-80-7380-138-0.

112) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. Díl, Teorie a praxe zacházení s vězňnými*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 11. ISBN 978-80-7372-204-3.

113) Tamtéž, s. 11.

§ 15 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGRŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

Vedoucí oddělení výkonu trestu; který řídí celé oddělení výkonu trestu, je odpovědný řediteli věznice a prvnímu zástupci ředitele. Jsou mu podřízeni všichni pracovníci tohoto oddělení (dozorci, vychovatelé, speciální pedagogové, sociální pracovníci, psychologové). V rámci svých pravomocí schválených ředitelem věznice, případně prvním zástupcem ředitele, vydává pokyny a opatření k zajištění řádného průběhu výkonu trestu odnětí svobody. Vedoucí oddělení také vyřizuje žádosti a stížnosti podané odsouzenými osobami, které spadají do jeho kompetencí a pravomocí. Vedoucí oddělení má hned po řediteli věznice největší rozsah kázeňské pravomoci nad odsouzenými osobami. Míra této pravomoci je však již omezena. Vedoucí oddělení již tedy nedisponuje kázeňskou pravomocí v plném rozsahu. Vedoucího oddělení výkonu trestu má své dva zástupce, kteří jej zastupují v kázeňských řízeních s odsouzenými v případě jeho nepřítomnosti.¹¹⁴⁾

(Generální ředitel, ředitelé věznic a vedoucí oddělení výkonu trestu jsou zaměstnání ve služebním poměru a tudíž jsou příslušníky Vězeňské služby ČR.)

Speciální pedagog; je odborný občanský zaměstnanec Vězeňské služby ČR, respektive věznice, který zajišťuje odbornou pedagogickou pomoc a poradenství vězněným osobám. Jeho hlavním úkolem je vypracovat a stanovit jednotlivým odsouzeným osobám program zacházení, skládající se z různých aktivit (viz - podkapitola 1.7, *Programy zacházení pro odsouzené*, s. 26-27). Speciální pedagog také dohlíží na plnění úkolů odsouzenými, vyplývajících z jejich přidělených a stanovených programů zacházení. Zpracovává hodnocení a návrhy na osoby vykonávající trest odnětí svobody v dané věznici. Metodicky řídí a usměrňuje výkon práce vychovatelů.¹¹⁵⁾ Míra kázeňské pravomoci nad odsouzenými u speciálních pedagogů je omezena ve větším rozsahu než u vedoucího oddělení výkonu trestu. Jelikož je ve věznicích zpravidla zaměstnáno více speciálních pedagogů, tak mají mezi sebou vzájemnou zastupitelnost v rámci kázeňských řízení.

Vychovatel; je občanským zaměstnancem věznice, jehož hlavní činností je

---

114) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. Díl, Teorie a praxe zacházení s vězněnými*. 1. vyd.

Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 11. ISBN 978-80-7372-204-3.

§ 15, Hlava 2 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

115) HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vyd. České Budějovice : Vysoká škola

evropských a regionálních studií, 2006, s. 61. ISBN 80-86708-30-6.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. Díl, Teorie a praxe zacházení s vězněnými*. 1. vyd.

Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 12-13. ISBN 978-80-7372-204-3.

„komplexní výchovná, diagnostická a preventivní činnost zaměřená na celkový rozvoj osobnosti a na resocializaci a reedukaci včetně cílených opatření k optimalizaci vzdělávacího procesu odsouzených a realizaci protidrogové prevence v rámci věznice.“¹¹⁶⁾ Důležitým úkolem vychovatele při práci s odsouzenými je zabezpečení realizace práv odsouzených osob. Vychovatelé mají nejmenší rozsah (míru) kázeňské pravomoci nad odsouzenými z výše uvedených zaměstnanců Vězeňské služby ČR disponujících kázeňskou pravomocí. Vychovatelé mají v rámci věznice vzájemnou zastupitelnost (stejně jako u speciálních pedagogů).

Jak již bylo naznačeno v této podkapitole, tak míra a rozsah kázeňské pravomoci nad odsouzenými osobami pro jednotlivé zaměstnance Vězeňské služby ČR je upravena v jednotlivých ustanoveních NGR o kázeňském řízení (viz - Příloha B – Kázeňská pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR).

2.7 Procesní postup při realizaci kázeňského řízení

Procesní postup v řízeních o kázeňských přestupcích odsouzených a v řízeních o udělení kázeňských odměn odsouzeným osobám vychází z obecných zásad, úkonů a postupů správního řízení (viz - podkapitola 2.1, *Postavení kázeňského řízení v právním systému ČR*, s. 31-32). Kázeňská řízení s odsouzenými osobami mají tedy stejná procesní stádia (fáze) jako obecná řízení správní. Těmito stádii řízení jsou:¹¹⁷⁾

- 1) **Postup a úkony před zahájením kázeňského řízení;** při kterém je oznámen nebo zjištěn kázeňský přestupek spáchaný odsouzeným anebo podán návrh na udělení kázeňské odměny odsouzené osobě.
- 2) **Zahájení a průběh kázeňského řízení;** jedná se v podstatě o přípravné řízení, kde dochází k prověřování, zdali se skutek opravdu stal (kázeňský přestupek, jednání pro udělení odměny). V této fázi řízení dále probíhá samotné vyšetřování (shromažďování důkazů, dokazování).

---

116) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. Díl, Teorie a praxe zacházení s vězňnými*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 16. ISBN 978-80-7372-204-3.

117) KRICNER, V., MASÁŘÍK, J. *Správní právo – Obecná část*. 6. vyd. Praha : ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2011, s. 116-132. ISBN 978-80-87451-00-7.
Část 3,4,5 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

- 3) **Rozhodnutí v kázeňském řízení;** v tomto stádiu dochází k vydání rozhodnutí týkající se uložení kázeňského trestu nebo udělení odměny odsouzené osobě. Stanovuje se zde také druh a výše trestu nebo odměny pro odsouzeného.
- 4) **Odvolací (přezkumné) řízení;** zahrnuje řádné a mimořádné opravné prostředky proti vydanému rozhodnutí. (*Odvolací řízení je možné provést pouze v řízeních o kázeňských přestupcích odsouzených osob.*)

Jednotlivá stádia kázeňského řízení s odsouzenými jsou stejná jak v řízeních o kázeňských přestupcích odsouzených, tak i v řízeních o udělení kázeňských odměn odsouzeným osobám (výjimkou je odvolací řízení).

Mezi stádii správních řízení, respektive kázeňských řízení je určitá similarita s procesními stádii trestního řízení. Procesní postup při realizaci kázeňských řízení je metodicky upraven v ustanoveních Zákona o výkonu trestu, Řádu výkonu trestu a v NGR o kázeňském řízení. Procesní postup v kázeňských řízeních je jednotný. To znamená, že je stejný pro odsouzené dospělé ženy i muže, ale i pro mladistvé odsouzené osoby (ženy a muži).

2.7.1 Řízení o kázeňském přestupku

Postup a úkony před zahájením řízení o kázeňském přestupku; jestliže jakýkoli zaměstnanec Vězeňské služby ČR, respektive věznice zjistí, že odsouzená osoba páchá nebo spáchala kázeňský přestupek ve výkonu trestu anebo je mu takové jednání oznámeno, může o tom sepsat záznam o kázeňském přestupku (viz - Příloha C – Záznam o kázeňském přestupku), pokud k nápravě nepostačí domluva či výzva. Zpracovatel (dotyčný zaměstnanec věznice) sepíše daný záznam zpravidla v den spáchání kázeňského přestupku nebo v den, kdy se o něm zpracovatel dozvěděl.¹¹⁸⁾

„Ze záznamu o kázeňském přestupku musí být zřejmé konkrétní údaje o jednání, v němž je spatřován kázeňský přestupek, včetně označení místa, času, způsobu spáchání přestupku a okolností, za nichž byl přestupek spáchán, popřípadě též předpokládané pohnutky takového jednání.“¹¹⁹⁾ Jestliže byla u kázeňského přestupku odsouzeného

---

118) § 21 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGR) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

119) § 58 odst. 2 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

přítomna další osoba/y (svědek/poškozený), uvede se tato skutečnost do záznamu o kázeňském přestupku, a to jako svědecká výpověď (důkazní prostředek). V daném záznamu se uvedou také další důkazní prostředky, které mohou být podstatné pro objasnění kázeňského přestupku. Důkazními prostředky mohou být zejména: vlastní zjištění zaměstnance Vězeňské služby ČR, výpovědi odsouzených a jiných osob, věci, listiny, ohledání nebo kamerové záznamy. V případě, že je důkazním prostředkem určitá věc, která byla odňata odsouzenému, zpracuje se o tomto odnětí příslušný záznam (viz - Příloha D – Záznam o odnětí věci). Odsouzenému, který je podezřelý ze spáchání kázeňského přestupku, je umožněno, aby se vlastnoručně vyjádřil k uvedeným skutečnostem. Toto vyjádření je tedy uvedeno v záznamu o kázeňském přestupku. Zpracovaný záznam o kázeňském přestupku se předá příslušné osobě (zaměstnanci věznice) s kázeňskou pravomocí. Ředitel věznice stanoví, jak bude organizačně zajištěno předání záznamu pověřeným zaměstnancům.¹²⁰⁾

Zahájení a průběh řízení o kázeňském přestupku; jakmile je záznam o kázeňském přestupku odsouzené osoby postoupen příslušnému zaměstnanci věznice s kázeňskou pravomocí, je tento zaměstnanec povinen prověřit, zdali jednání odsouzeného vykazuje znaky kázeňského přestupku (viz - podkapitola 2.3, *Kázeňský přestupek ve výkonu trestu*, s. 33-35). Jedná se o tak zvanou fázi prověřování. Jestliže je daný skutek shledán kázeňským přestupkem, tak je příslušný zaměstnanec s kázeňskou pravomocí povinen sdělit odsouzenému, který je podezřelý ze spáchání kázeňského přestupku ve výkonu trestu, že je s ním zahájeno kázeňské řízení o uložení kázeňského trestu. Tímto úkonem je oficiálně zahájeno řízení o kázeňském přestupku s odsouzenou osobou. (Kázeňské řízení se odloží v případech, kdy skutek není shledán kázeňským přestupkem.)¹²¹⁾

Jestliže v průběhu nebo po skončení stádia prověřování přestupku zaměstnanec s kázeňskou pravomocí posoudí, že by odsouzené osobě podezřelé ze spáchání kázeňského přestupku měl být uložen vyšší trest, než jaký má pravomoc uložit, tak se vedení kázeňského řízení o uložení kázeňského trestu ujme zaměstnanec věznice

---

120) § 58 odst. 3 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

§ 21 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

121) § 22 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

s kompetencí uložit vyšší kázeňský trest odsouzenému (viz - podkapitola 2.6, *Kázeňská pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR*, s. 43-46).¹²²⁾

Při zahájení řízení o kázeňském přestupku (též kázeňské řízení o uložení kázeňského trestu) je založen spis kázeňského řízení, který je samostatnou částí osobního spisu odsouzeného. Do tohoto spisu jsou založeny veškeré materiály a dokumenty, které se týkají kázeňského řízení s odsouzenou osobou. Příslušné řízení o kázeňském přestupku má stanoveno své číslo jednací.¹²³⁾

V průběhu řízení o kázeňském přestupku je zaměstnanec s kázeňskou pravomocí, který je pověřen vést toto řízení, povinen zejména vyhodnotit a zadokumentovat veškeré zajištěné důkazy a případně zajistit důkazy nové, které by mohly být podstatné pro objasnění kázeňského přestupku a prokázání viny pachateli přestupku (odsouzenému). Jedná se v podstatě o fázi vyšetřování. Pokud je v záznamu o kázeňském přestupku uvedena výpověď svědka/ů nebo poškozené osoby, tak jsou tyto osoby povinny podat vysvětlení, které s nimi zpracuje a sepiše příslušný zaměstnanec s kázeňskou pravomocí. Tento úkon se zpracovává na stanovený formulář, a to záznam o podání vysvětlení (viz - Příloha E – Podání vysvětlení), které obsahuje poučení, se kterým je osoba podávající vysvětlení řádně seznámena zaměstnancem s kázeňskou pravomocí.¹²⁴⁾ V průběhu řízení se odsouzenému podezřelému ze spáchání kázeňského přestupku ve výkonu trestu umožní, „*aby se mohl vyjádřit ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a důkazům o nich. Může uvádět okolnosti, které jeho vinu vyvracejí nebo zmírňují a na podporu svých tvrzení navrhnout provedení dalších důkazů sloužících k jeho obhajobě.*“¹²⁵⁾ Zaměstnanec věznice, který vede příslušné řízení o kázeňském přestupku, není zbaven povinnosti přezkoumat a prověřit všechny okolnosti skutku, a to i v případech, kdy se odsouzená osoba při vyjádření doznala ke spáchání kázeňského přestupku. Za přiznáním viny odsouzeného se totiž může skrývat jiný a daleko závažnější problém. Časté jsou například případy, kdy odsouzený je nucen jiným odsouzeným nebo skupinou odsouzených osob spáchat kázeňský přestupek, a to pod pohrůzkou fyzického násilí či psychického nátlaku. V těchto případech se potom

---

122) § 22 odst. 3 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

123) Tamtéž, §§ 43, 44.

124) Tamtéž, § 23.

125) § 47 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

jedná o tak zvané účelové doznání odsouzených osob.¹²⁶⁾

„Kázeňský trest se neuloží, jestliže samotným projednáním kázeňského přestupku s odsouzeným lze dosáhnout sledovaného účelu.“¹²⁷⁾ Toto projednání je nazýváno jako výchovný pohovor s odsouzeným. Sledovaným účelem výchovného pohovoru je přiznání viny odsouzené osoby a projevení účinné lítosti nad spáchaným kázeňským přestupkem ve výkonu trestu odnětí svobody. Výchovné pohovory s odsouzenými provádějí příslušní zaměstnanci věznice s kázeňskou pravomocí, a to ještě v průběhu řízení o kázeňském přestupku (tedy ještě před rozhodnutím o uložení kázeňského trestu). Výchovný pohovor není kázeňským trestem a při jeho provedení se na odsouzeného pohlíží, jako by nebyl kázeňsky trestán.¹²⁸⁾

Jestliže se při zahájení nebo v průběhu řízení o kázeňském přestupku zjistí skutečnosti a důvody, pro které je nutné řízení zastavit, tak se v tomto kázeňském řízení s odsouzeným nepokračuje. Kázeňské řízení o kázeňském přestupku se zastaví, jestliže:

- a) „skutek, o němž se vede řízení, se nestal nebo není kázeňským přestupkem,
- b) podezřelý ze spáchání kázeňského přestupku skutek nespáchal,
- c) spáchání kázeňského přestupku nebylo prokázáno,
- d) podezřelý ze spáchání kázeňského přestupku byl v době jeho spáchání nepřítomný,
- e) podezřelý ze spáchání kázeňského přestupku byl v průběhu kázeňského řízení propuštěn z výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody,
- f) podezřelý ze spáchání kázeňského přestupku byl v průběhu kázeňského řízení převeden z výkonu vazby do výkonu trestu odnětí svobody,
- g) podezřelý ze spáchání kázeňského přestupku byl v průběhu kázeňského řízení předán do výkonu trestu odnětí svobody do jiné země,
- h) podezřelý ze spáchání kázeňského přestupku zemřel,
- i) marně uplynula stanovená lhůta (jednoho roku) pro kázeňské řízení.“¹²⁹⁾

---

126) § 58 odst. 3 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

BAJCURA, L. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-555-6.

127) § 46 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

128) § 58 odst. 5 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

129) § 27 odst. 1 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

Úkony provedené v průběhu fází prověřování a vyšetřování kázeňského přestupku, mezi které patří: vyjádření odsouzeného, provedení výchovného pohovoru a zastavení řízení o kázeňském přestupku se uvedou v záznamu o kázeňském přestupku (viz - Příloha C – Záznam o kázeňském přestupku).

Jestliže zaměstnanec věznice, který vede řízení o kázeňském přestupku, zjistí, že s ohledem na poměr k projednávané věci nebo k účastníkům kázeňského řízení je dána překážka podjatosti a nelze tím zajistit objektivitu řízení a nestrannost v rozhodnutí v dané záležitosti nebo je k tomu vznesena důvodná námitka ze strany účastníka kázeňského řízení, tak je z tohoto řízení vyloučen. Na místo vyloučeného zaměstnance je určen nový zaměstnanec s kázeňskou pravomocí nad odsouzenými.¹³⁰⁾

V případě přemístění odsouzené osoby, proti které je vedeno kázeňské řízení o uložení kázeňského trestu, k výkonu trestu do jiné věznice jsou veškeré materiály a podklady týkající se kázeňského řízení odeslány do této věznice. Daná věznice pak rozhodne o uložení kázeňského trestu odsouzenému.¹³¹⁾

Rozhodnutí v řízení o kázeňském přestupku; jakmile jsou shromážděny a vyhodnoceny veškeré potřebné podklady, materiály a důkazní prostředky potřebné pro prokázání viny odsouzené osoby ze spáchání kázeňského přestupku ve výkonu trestu, je zahájeno důležité stádium řízení, a to rozhodnutí o uložení kázeňského trestu. Při rozhodování o kázeňském trestu pro odsouzeného platí zásada, „*že kázeňský trest lze uložit, jen jsou-li náležitě objasněny okolnosti kázeňského přestupku a prokázána vina odsouzeného.*“¹³²⁾ O uložení kázeňského trestu odsouzenému rozhoduje příslušný zaměstnanec věznice s kázeňskou pravomocí, který je pověřen vedením řízení o kázeňském přestupku, a to již ve fázi zahájení řízení. Při rozhodování o uložení kázeňského trestu je zaměstnanec Vězeňské služby ČR povinen přihlídnout zejména k závažnosti kázeňského přestupku a okolnostem, za nichž byl spáchán, jakož i k dosavadnímu chování odsouzeného ve výkonu trestu. Za kázeňský přestupek lze odsouzenému uložit pouze jeden kázeňský trest. Výjimkou je trest propadnutí věci, který lze uložit i vedle jiného kázeňského trestu.¹³³⁾

---

130) § 14 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

131) Tamtéž, § 24.

132) § 47 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

133) Tamtéž, § 47.

§ 58 odst. 5 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému se vyhotoví na stanoveném formuláři (viz - Příloha F – Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému). Tento formulář, respektive rozhodnutí musí obsahovat tyto náležitosti:¹³⁴⁾

- **popis skutku** (kázeňského přestupku),
- **výrok** (část rozhodnutí, v níž je obsaženo řešení otázky, které bylo předmětem rozhodování a na základě jakého ustanovení zákona je trest uložen a druh trestu),
- **odůvodnění** (je shrnutím a provedeným dokazováním prokázání všech zjištěných skutečností, odůvodňujících výrok rozhodnutí),
- **poučení o možnosti podat proti rozhodnutí opravný prostředek** (stížnost nebo žalobu).

Součástí formuláře rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému je také: rozhodnutí o stížnosti, vyjádření lékaře o zdravotní způsobilosti odsouzeného, záznam o výkonu kázeňského trestu, záznam o výkonu kázeňského trestu propadnutí věci a změnu rozhodnutí (viz - Příloha F – Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému).

Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu se odsouzeným osobám oznamují zpravidla ústním vyhlášením. Písemným doručením se oznamují kázeňské tresty propadnutí věci a pokuta. Tato rozhodnutí jsou pravomocná v den oznámení (vyhlášení) odsouzeným osobám, přičemž případná odvolací řízení proti uloženým kázeňským trestům nemají odkladný účinek (výjimkou je odvolací řízení proti trestu propadnutí věci). Veškerá rozhodnutí o uložení kázeňského trestu se vyhotovují písemně. Rozhodnutí se v jednom vyhotovení vydává pachateli kázeňského přestupku (odsouzenému), který převzetí rozhodnutí potvrdí svým podpisem. Uložený kázeňský trest odsouzenému se eviduje v jeho osobní kartě a v informačním systému Vězeňské služby ČR.¹³⁵⁾

O druhu a výši kázeňského trestu rozhodne zaměstnanec věznice s kázeňskou pravomocí nad odsouzenými osobami v rozsahu svých kompetencí (viz - podkapitola 2.6, *Kázeňská pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR*, s. 43-46).

---

134) § 26 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

135) Tamtéž, §§ 31, 45.

Odvolací (přezkumné) řízení; toto stadium kázeňského řízení o kázeňském přestupku odsouzeného se zahájí v případě, že odsouzená osoba využije řádných nebo mimořádných opravných prostředků proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu, a to do tří dnů od oznámení tohoto rozhodnutí.

Řádný opravný prostředek v řízení o kázeňském přestupku je stížnost proti rozhodnutí o uložení kázeňského přestupku. O stížnosti odsouzené osoby rozhoduje zmocněný zaměstnanec Vězeňské služby ČR, respektive věznice, s vyšší kázeňskou pravomocí než zaměstnanec, který daný kázeňský trest uložil. Z toho vyplývá, že k rozhodnutí o stížnosti nelze zmocnit zaměstnance, který vedl řízení o kázeňském přestupku, a který kázeňský trest uložil.¹³⁶⁾ Stížnost může směřovat jak proti uložení kázeňského trestu, tak i proti jeho druhu a výši. „*Je-li stížnost proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu podána ve stanovené lhůtě, je příslušný zaměstnanec Vězeňské služby povinen přezkoumat, zda je prokázáno, že se skutek, v němž je spatřován kázeňský přestupek, stal, zda jej spáchal odsouzený, zda tento skutek je kázeňským přestupkem, jakož i další významné okolnosti. Současně přezkoumá, zda nebyla překročena kázeňská pravomoc zaměstnance Vězeňské služby, který kázeňský trest uložil.*“¹³⁷⁾ Zaměstnanec věznice, který je zmocněn rozhodovat o stížnosti proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému může: zamítnout stížnost, změnit uložený kázeňský trest nebo kázeňský trest zrušit. (Přesné podmínky při rozhodování o stížnosti jsou stanoveny v § 60 Řádu výkonu trestu.) O stížnosti, jakož i o jejím rozhodnutí se sepíše příslušný záznam, který je součástí formuláře rozhodnutí o uložení kázeňského trestu (viz - Příloha F – Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému).¹³⁸⁾ Jak již bylo zmíněno, tak stížnost proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému nemá odkladný účinek (mimo stížnosti proti kázeňskému trestu propadnutí věci).

Mezi mimořádný opravný prostředek, kterého mohou odsouzení využít, patří podání žaloby k soudu proti uložení kázeňského trestu. Jedná se o přezkoumání rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzené osobě, a to příslušným správním soudem. Jinými slovy jde o přezkumné řízení ve správním soudnictví. Podání žaloby ke správnímu soudu je možné pouze proti uloženým kázeňským trestům propadnutí věci,

---

136) § 52 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

137) § 60 odst. 1 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

138) Tamtéž, § 60 odst. 2,3.

umístění do uzavřeného oddělení, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení, celodenní umístění do uzavřeného oddělení, umístění do samovazby. Ostatní kázeňské tresty nepodléhají přezkoumání soudu. Přezkumné řízení o uloženém kázeňském přestupku ve správním soudnictví probíhá za podmínek a ve stejném rozsahu, v jakém je takový přezkum možný v řízení o přestupku. Žalobcem je v takovém případě dotyčný odsouzený a žalovaným je Vězeňská služba ČR vystupující jako správní orgán, respektive orgán státní správy (viz - podkapitola 2.1, *Postavení kázeňského řízení v právním systému ČR*, s. 31-32).¹³⁹⁾

Změna rozhodnutí (o uloženém kázeňském trestu); „*jestliže výkon kázeňského trestu, proti jehož uložení již nelze podat stížnost, není vzhledem k dalšímu chování a jednání odsouzeného potřebný, lze tento trest prominout. Jestliže další výkon kázeňského trestu není potřebný, protože odsouzený projevuje účinnou snahu po nápravě, lze od výkonu jeho zbytku upustit. Promínutím kázeňského trestu a upuštěním od výkonu jeho zbytku se kázeňský trest považuje za vykonaný.*“¹⁴⁰⁾ Změnou rozhodnutí se taktéž rozumí zahlazení kázeňského trestu odsouzenému (viz - podkapitola 2.7.2, *Řízení o udělení kázeňské odměny*, s. 54-56).

2.7.2 Řízení o udělení kázeňské odměny

Postup a úkony před zahájením řízení o udělení kázeňské odměny; v případě že jakýkoli zaměstnanec Vězeňské služby ČR, potažmo věznice shledá, že odsouzená osoba splnila podmínky pro udělení odměny ve výkonu trestu (viz - podkapitola 2.5, *Kázeňské odměny*, s. 40-41), tak o tom může zpracovat návrh na udělení odměny odsouzenému (viz - Příloha G – Návrh na udělení odměny). Zpracovatel tohoto návrhu popíše skutek, ve kterém je spatřován důvod pro udělení kázeňské odměny odsouzené osobě. Dále v návrhu zpracovatel uvede výpověď svědka/ů (pokud byl přítomen popisovanému skutku) a další důkazní prostředky, které mohou být podstatné pro

---

139) § 52odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

KRICNER, V., MASARŽÍK, J. *Správní právo – Obecná část*. 6. vyd. Praha : ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2011, s. 132. ISBN 978-80-87451-00-7.

140) § 53 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

vydání rozhodnutí o udělení kázeňské odměny. Ředitel věznice stanoví, jak bude organizačně zajištěno předání návrhu na udělení kázeňské odměny pověřeným zaměstnancům věznice s kázeňskou pravomocí nad odsouzenými osobami.¹⁴¹⁾

Zahájení a průběh řízení o udělení kázeňské odměny; zaměstnanec věznice, který je pověřen vedením řízení o udělení kázeňské odměny odsouzenému, prověří veškeré dosud zjištěné skutečnosti a důvody pro udělení kázeňské odměny, které jsou uvedené v návrhu na udělení odměny. Jestliže zaměstnanec s kázeňskou pravomocí shledá, že je na základě popisovaného skutku a dalších skutečností možnost udělit odsouzenému kázeňskou odměnu, tak zahájí řízení o udělení kázeňské odměny odsouzenému. Řízení je oficiálně zahájeno ústním sdělením odsouzené osobě. Při zahájení řízení o udělení kázeňské odměny je obdobně jako u řízení o kázeňském přestupku založen spis s příslušným číslem jednacím.¹⁴²⁾

V průběhu řízení o udělení odměny odsouzenému je příslušný zaměstnanec s kázeňskou pravomocí povinen shromažďovat a vyhodnocovat zajištěné důkazy a případně zajistit důkazy nové, které mohou být důležité pro vydání rozhodnutí o kázeňské odměně. Mezi důkazní prostředky v řízení o udělení kázeňské odměny patří zejména svědecké výpovědi a listinné důkazy. Jestliže při zahájení nebo v průběhu řízení vyšly najevo závažné skutečnosti, které brání udělení odměny, tak se příslušné řízení zastaví. Zastavení řízení o udělení odměny a jeho důvod se zapíše do předepsané části tiskopisu (viz - Příloha G – Návrh na udělení odměny). U řízení o udělení kázeňské odměny platí stejné zásady pro vyloučení z podjatosti zaměstnance věznice, který vede příslušné řízení, jako u řízení o kázeňském přestupku odsouzeného.¹⁴³⁾

Rozhodnutí v řízení o udělení kázeňské odměny; v případě, že na základě veškerých vyhodnocených podkladů a důkazních prostředků řízení je možno vydat rozhodnutí o udělení kázeňské odměny, tak zaměstnanec s kázeňskou pravomocí toto rozhodnutí zpracuje na příslušný formulář (viz - Příloha H – Rozhodnutí o udělení odměny). Rozhodnutí o udělení odměny musí obsahovat:¹⁴⁴⁾

- **popis skutku** (jednání odsouzeného, pro které je udělena odměna),

---

141) § 16 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

142) Tamtéž, §§ 17,43.

143) Tamtéž, § 18.

144) Tamtéž, § 19.

- **výrok** (na základě jakého ustanovení zákona je odměna udělována a druh odměny),
- **odůvodnění** (obsahuje skutečnosti, které byly podkladem pro rozhodnutí).

Rozhodnutí o udělení odměny dále obsahuje záznam o realizaci odměny a případné předání k dalšímu postupu ekonomickému oddělení věznice (v případě udělených finančních odměn).

Rozhodnutí oznamuje odsouzené osobě příslušný zaměstnanec věznice, který vede řízení o udělení kázeňské odměny. Toto oznámení se odsouzenému sděluje ústním vyhlášením. Rozhodnutí o udělení kázeňské odměny nabývá právní moci dnem vyhlášení (oznámení odsouzené osobě). Rozhodnutí o udělení kázeňské odměny se odsouzeným osobám zaznamenává do jejich osobní karty, ale také do informačního systému Vězeňské služby ČR. Proti udělení odměny si odsouzený nemůže podat stížnost nebo jiný opravný prostředek.¹⁴⁵⁾ V řízení o udělení kázeňské odměny tedy nejsou realizována žádná odvolací (přezkumná) řízení. Jestliže odsouzený s kázeňskou odměnou nesouhlasí, tak tuto skutečnost musí sdělit zaměstnanci s kázeňskou pravomocí, který vede příslušné řízení, a to při zahájení nebo v průběhu řízení (před vydáním rozhodnutí). V tomto případě se řízení o udělení kázeňské odměny zastaví. (V praxi jsem se však s tímto případem zatím nesetkal.) O druhu a výši kázeňské odměny rozhodne zaměstnanec věznice s kázeňskou pravomocí nad odsouzenými osobami v rozsahu svých kompetencí (viz - podkapitola 2.6, *Kázeňská pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR*, s. 43-46).

Zaměstnanec věznice, který rozhoduje o udělení odměny odsouzenému, může namísto udělení kázeňské odměny zahladit předešlý kázeňský trest uložený odsouzené osobě. Zahlazením kázeňského trestu se na odsouzeného hledí, jako by mu nebyl kázeňský trest uložen.¹⁴⁶⁾

Je potřeba zmínit, že kázeňská řízení s odsouzenými jsou dozorovány. Dozor nad kázeňskými řízeními provádí v obecné rovině státní zástupce pověřený dozorem nad výkonem trestu v dané věznici. V rámci věznice (interně) provádí dozor nad kázeňskými řízeními ředitelem pověřený zaměstnanec věznice.

145) §§ 20,45 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

146) § 54 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

3 VÝZNAM KÁZEŇSKÝCH ODMĚN A TRESTŮ

Udělované kázeňské odměny a tresty odsouzeným osobám jsou primárně chápány jako prostředky k dosažení pořádku a kázně ve výkonu trestu odnětí svobody mající především motivačně represivní funkci a význam (účel). Kázeňské odměny a tresty disponují také určitým (specifickým) pedagogickým a psychologickým významem. Tato kapitola a její podkapitoly jsou tedy zaměřeny na účel a funkci ukládaných kázeňských odměn a trestů odsouzeným osobám a z nich vyplývající psychologický a pedagogický (výchovní) význam pro odsouzené, ale také na pedagogické zásady při jejich ukládání.

Na základě zaměření této kapitoly a jejích podkapitol bude využito především informací a poznatků ze společenských vědních disciplín penologie, psychologie a pedagogiky a jejich speciálně aplikovaných disciplín (oborů).

Penologie; je společenská vědní disciplína zabývající výkonem, podmínkami a účinností různých druhů trestů, včetně tak zvaných trestů alternativních. Dále řeší otázky zabývající se vězeňstvím, prevencí a recidivou pachatelů trestných činů. Tato věda vychází zejména z poznatků sociální a osobnostní psychologie, kriminologie, kriminalistiky a forenzní psychologie. Zjednodušeně řečeno je Penologie věda o trestu a trestání.¹⁴⁷⁾ Mezi důležitou aplikovanou penologickou disciplínu patří obor penitenciaristika.

- **Penitenciaristika;** je vědní obor, který je součástí penologie. Tato nauka se specializuje na výkon trestu odnětí svobody. Penitenciaristika je úzce spjata s aplikovanými vědními disciplínami, a to konkrétně s penitenciární pedagogikou a psychologíí.¹⁴⁸⁾

Psychologie; jako taková se zabývá lidským chováním, mentálními procesy a tělesným děním včetně jejich vzájemných vztahů. Při zkoumání osobnosti vězně se psycholog často opírá o poznatky vývojové, sociální, forenzní, penitenciární

---

147) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl, Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 38-39. ISBN 978-80-7372-203-6.

HANUŠ, B. *Primární základy penologie*. 1. vyd., Praha : Univerzita Jana Amose Komenského, 2005, s. 5. ISBN 80-86723-14-3.

148) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl, Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 40,44. ISBN 978-80-7372-203-6.

a pedagogické psychologie.¹⁴⁹⁾ Pro psychologický význam kázeňských odměn a trestů postačí poznatky z aplikovaných psychologických disciplín, jako je forenzní, penitenciární psychologie a do jisté míry i psychologie pedagogická.

- **Forenzní psychologie;** uplatňuje se především v soudní a policejní praxi, ale také v praxi penitenciární. Tento vědní obor má „zjevný *interdisciplinární charakter, jelikož se zde promítají poznatky trestního práva, kriminalistiky, kriminologie apod.*“¹⁵⁰⁾
- **Penitenciární psychologie;** je součástí forenzní psychologie. Zabývá se psychologickou problematikou věznění člověka, jeho adaptací, prožíváním, psychologickými aspekty zacházení s vězněm včetně aplikace psychologických metod a klasifikace odsouzených, penitenciární diagnostikou, expertizou pro hodnocení vězňených osob a interakcí vězeň – personál Vězeňské služby ČR.¹⁵¹⁾
- **Pedagogická psychologie;** „zkoumá *psychologické aspekty vzdělávání a výchovy (souhrnně řečeno edukace) lidí různého věku, nejen dětí a mládeže.*“¹⁵²⁾

Pedagogika; jedná se o společenskou vědu, která je zaměřena na výchovu a vzdělávání osob. Mezi aplikované pedagogické vědní disciplíny, ze kterých lze čerpat poznatky o zásadách při ukládání odměn a trestů odsouzeným ve výkonu trestu, patří:

- **Penitenciární pedagogika;** zabývá se formami, způsoby, metodami a zvláštnostmi výchovného a vzdělávacího působení na odsouzené osoby. Jejím předmětem je výchovná funkce výkonu trestu odnětí svobody. Penitenciární pedagogiku můžeme chápat jako specifickou součást etopedie.¹⁵³⁾
- **Etopedie;** je aplikovaná pedagogická disciplína, která se obecně zabývá rozvojem, výchovou a vzděláváním osob, které mají poruchu emocí

---

149) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl, Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 44. ISBN 978-80-7372-203-6.

150) MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha : GradaPublishing, 2013, s. 14. ISBN 978-80-247-4580-0.

151) Tamtéž, s. 149.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl, Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 44-45. ISBN 978-80-7372-203-6.

152) MAREŠ, J. *Pedagogická psychologie*. 1. vyd. Praha : Portál, 2013, s. 14. ISBN 978-80-262-0174.

153) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl, Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 40. ISBN 978-80-7372-203-6.

a chování. „Základním smyslem a posláním etopedie v penitenciární praxi je řešení společensky nežádoucích a nepřijatelných jevů.“¹⁵⁴⁾ Jejím cílem je zejména dosáhnout korekce v chování odsouzených osob, a to do přijatelné sociálně žádoucí formy.¹⁵⁵⁾

(Některé poznatky a informace z výše uvedených vědních disciplín již byly aplikovány v předchozích částech této bakalářské práce.)

3.1 Psychologický a pedagogický význam kázeňských trestů

Psychologický, potažmo i pedagogický význam kázeňských trestů, které jsou ukládány odsouzeným osobám ve výkonu trestu, je úzce spjat s účelem těchto trestů a jejich funkcemi. Kdy například na účel a funkce kázeňských trestů můžeme částečně užít podobných principů jako na tresty ukládané za trestné činy.

Hlavním účelem kázeňských trestů je udržovat a zachovávat stanovený pořádek a kázeň ve výkonu trestu odnětí svobody. Jedná se primárně o represivně obranný mechanismus před různým sociálně patologickým chováním ze strany odsouzených osob.¹⁵⁶⁾ Kdy sociálně patologickým chováním se rozumí: „*souhrnné označení nezdravých, abnormálních a obecně nežádoucích společenských jevů.*“¹⁵⁷⁾ Z toho vyplývají i funkce kázeňských trestů, mezi které patří:¹⁵⁸⁾

- **Funkce informační;** kdy se kázeňským trestem odsouzenému sděluje (konstatuje) jeho nesprávné a nežádoucí chování ve výkonu trestu. (Odsouzený musí vědět za co je trestán.)
- **Funkce regulační (výchovná) a motivační;** kterou se rozumí změna a zlepšení chování odsouzených. Jedná se o funkci, která obsahuje jistý výchovný charakter, respektive pedagogický význam.

---

154) FISCHER, S. *Etopedie v penitenciární praxi*. Ústí nad Labem : Acta Universitatis Purkynianae, 2006, s. 8. ISBN 80-7044-772-9.

155) Tamtéž, s. 8.

156) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl, Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 18. ISBN 978-80-7372-203-6.

157) FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. vyd.1. Praha :Grada Publishing, 2009, s. 13. ISBN 978-80-247-2781-3.

158) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl, Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 18-19. ISBN 978-80-7372-203-6.

- **Funkce odstrašení;** jedná se o určitý brzdící mechanismus, který by měl odradit odsouzeného od spáchání kázeňského přestupku. Tato funkce má značný psychologický aspekt a význam působící na odsouzené osoby.
- **Funkce preventivní;** ve smyslu vyvarování se jednání (chování), které vedlo k uložení kázeňského trestu. Jedná se v podstatě o situaci, kdy se odsouzená osoba poučí z uloženého kázeňského trestu. Jedná se opět o funkci s určitým výchovným, ale také psychologickým významem.
- **Funkce izolační;** je zástupcem klasické funkce trestu s represivním významem (charakterem). Je uplatňována pouze u kázeňských trestů celodenního umístění do uzavřeného oddělení a samovazby (viz - podkapitola 2.4.1, *Výkon kázeňských trestů*, s. 37-40). Jedná se o izolování pachatele kázeňského přestupku od ostatních odsouzených po určitou dobu.

Jak již bylo zmíněno, některé funkce kázeňských trestů ukládané odsouzeným mají sami o sobě psychologický a pedagogický význam.

Psychologický význam kázeňských trestů; vyplývá především z odstrašovací funkce trestu, ale také z funkce preventivní. V obecné rovině by odsouzení měli cítit určitou hrozbu (strach) z potencionálního uložení a vykonání kázeňského trestu za spáchaný kázeňský přestupek ve výkonu trestu. Vykonaný kázeňský trest by také měl působit na psychiku odsouzeného a tím zapříčinit, že se dotyčná osoba poučí z tohoto trestu, respektive ze spáchaného kázeňského přestupku. Ovšem rozsah a míra psychologického významu kázeňských trestů pro odsouzené osoby je značně individuální záležitostí a vždy závisí na různých faktorech. Těmito faktory se rozumí zejména uložení druh a výše kázeňského trestu (viz - podkapitola 2.4, *Kázeňské tresty*, s. 35-36), osobnost a věk odsouzené osoby, její kriminální profil a penitenciární postavení. (Některé z těchto faktorů jsou důležité také pro význam kázeňských odměn.)

Osobnost odsouzeného (pachatele trestného činu) se v dnešní době určuje podle vícefaktorové teorie (kombinace faktorů genetických, sociálních a psychických). Podle této teorie se rozlišuje pět základních typů osobnosti pachatelů trestných činů (odsouzených), a to: socializovaný (normální typ), neurotický, psychopatický, mentálně nedostačivý (mentálně retardovaný) a psychotický typ. Každý typ osobnosti má jiné charakterové znaky a vlastnosti. Z tohoto důvodu bude u jednotlivých typů osobnosti psychologický význam kázeňských trestů vnímán (chápán) zcela rozdílně. Například

pro socializovaný typ osobnosti bude hrozba kázeňských trestů vnímána jako dostatečně odstrašující a motivující pro dodržování pravidel ve výkonu trestu. Na druhou stranu typ psychopatický nebude vnímat možné uložení kázeňského trestu jako hrozbu.¹⁵⁹⁾ **Věk** hraje také důležitou roli, jelikož psychologický význam trestů bude zcela odlišný pro mladistvého než pro dospělého odsouzeného. To je dáno především nedokončeným individuálním a sociálním vývojem u mladistvých delikventů (odsouzených).¹⁶⁰⁾

Kriminální profil odsouzené osoby obsahuje druh trestné činnosti, délku (výši) trestu odnětí svobody a umístění (typ věznice), vzdělání, sociální zázemí a kontakty odsouzeného, trestní minulost apod. Tyto profily také obsahují hodnocení odsouzených osob ve výkonu trestu, která zpracovávají odborní zaměstnanci věznice. V těchto hodnoceních se vedle chování odsouzeného, plnění jeho povinností a aktivit programu zacházení zaznamenávají též veškeré udělené odměny a uložené kázeňské tresty odsouzené osobě (viz - podkapitola 1.7.2, *Motivační činitelé programu zacházení a jeho hodnocení*, s. 29-30). Jestliže odsouzený například žádá soud o podmíněné propuštění z výkonu trestu nebo o přeřazení do mírnějšího typu věznice, tak si příslušný soud vyžádá zmíněná hodnocení, ke kterým může přihlídnout při vydání rozhodnutí. Z tohoto důvodu tento faktor velmi ovlivňuje míru psychologického významu kázeňských trestů pro jednotlivé odsouzené osoby, a to především z funkce odstrašovací.

V neposlední řadě mají kázeňské tresty různý význam u odsouzených s rozdílným **penitenciárním (vězeňským) postavením**. Odsouzení jedinci vytvářejí vlastní sociální skupiny, ve kterých platí jistá hierarchie. Na vrcholu je tak zvaný neformální vůdce, dále jeho zástupce/i, řadoví vězni a poslední článek tvoří odsouzení s rolí outsiderů (slabší jedinci, kteří bývají obětí šikany).¹⁶¹⁾

Pedagogický (výchovný) význam kázeňských trestů; vychází z funkce regulační a motivační (též označována jako funkce výchovná). Uložení a vykonání kázeňského trestu by tedy mělo výchovně a motivačně působit na odsouzeného.

---

159) MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha : GradaPublishing, 2013, s. 134-135. ISBN 978-80-247-4580-0.

FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. vyd.1. Praha : Grada Publishing, 2009, s. 166-167. ISBN 978-80-247-2781-3.

160) MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha : GradaPublishing, 2013, s. 16-17. ISBN 978-80-247-4580-0.

161) FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. vyd.1. Praha : Grada Publishing, 2009, s. 185-186.

Výchovným působením se zde rozumí určitá pozitivní změna v postojích a v chování odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody po vykonání kázeňského trestu. Touto pozitivní změnou je například omezení delikventního, respektive asociálního jednání a chování ze strany odsouzeného. Zjednodušeně by se dalo říci, že se jedná o omezení společensky nepřijatelného chování.¹⁶²⁾ Vykonaný kázeňský trest může působit též motivačně, a to jako snaha poučit se z uloženého trestu a dodržovat stanovené normy výkonu trestu odnětí svobody. Míra a rozsah pedagogického významu trestů pro odsouzené osoby je dána, podobně jako u významu psychologického, druhem uloženého kázeňského trestu, osobností a věkem odsouzeného a kriminálním profilem odsouzené osoby. (Vězeňské postavení odsouzených již nehraje tak důležitou roli.)

Z této podkapitoly je zřejmé, že ukládané kázeňské tresty ve výkonu trestu neplní pouze represivní funkci, ale do určité míry obsahují také výchovné a motivační aspekty.

3.2 Psychologický a pedagogický význam kázeňských odměn

Hlavním účelem kázeňských odměn ve výkonu trestu je motivovat odsouzené osoby k aktivnímu plnění svých povinností a tím dodržovat stanovený pořádek a kázeň ve věznicích. Primárně se tedy stále jedná o prostředek k dodržování kázně ve výkonu trestu. Mezi funkce kázeňských odměn patří: **funkce výchovná a funkce motivační**.

Psychologický význam kázeňských odměn; tento význam spočívá zejména v motivaci odsouzených osob (funkce motivační). „*Motivace je soubor vnitřních a vnějších faktorů, které ovlivňují lidské jednání.*“¹⁶³⁾ Motivace má tři stránky: strukturní, průběhovou a výsledkovou. Odsouzení si tedy mohou stanovit cíl a účel motivace (strukturu) k získání odměny, ale také její průběh.¹⁶⁴⁾ Obecně jsou odsouzení motivováni získat určitou výhodu plynoucí z kázeňské odměny anebo se snaží pouze vylepšit svůj kriminální profil, respektive svá hodnocení ve výkonu trestu (viz - podkapitola 3.1, *Psychologický a pedagogický význam kázeňských trestů*, s. 61) před případným rozhodnutím o podmíněném propuštění či přeřazení do mírnějšího typu

---

162) FISCHER, S. *Etopedie v penitenciární praxi*. Ústí nad Labem : Acta Universitatis Purkynianae, 2006, s. 12. ISBN 80-7044-772-9.

163) MAREŠ, J. *Pedagogická psychologie*. 1. vyd. Praha : Portál, 2013, s. 252. ISBN 978-80-262-0174.

164) Tamtéž, s. 252.

věznice. Míra psychologického významu a motivace k získání kázeňské odměny je určena především cílem (druhem odměny) a účelem motivace odsouzeného, osobností a věkem odsouzené osoby a jejím kriminálním profilem.

Pedagogický (výchovný) význam kázeňských odměn; spočívá především ve výchovné funkci daných odměn. Výchovným aspektem je již samotná motivace (snaha) získat kázeňskou odměnu. Odsouzení, kteří jsou motivováni a chtějí získat odměnu ve výkonu trestu, by měli zejména dlouhodobě a aktivně plnit své povinnosti a stanovené programy zacházení, ale také by měli vykonávat určitou činnost/i nad rámec svých povinností. Účelem těchto činností a aktivního plnění ze strany odsouzených osob je snaha posilovat jejich resocializační (reintegrační) a reedukační proces (viz - podkapitola 1.7, *Programy zacházení pro odsouzené*, s. 26-27).

Výchovný význam některých kázeňských odměn udělované odsouzeným osobám spočívá také v jejich obsahu. Nejrozsáhlejší výchovný význam mají odměny s extramurálním charakterem. Slovem extramurální se rozumí aktivita/y nebo odměny, které jsou orientovány na oblast utváření vnějších vztahů, jako jednu z aktivit programů zacházení (viz - podkapitola 1.7.1, *Aktivita programu zacházení*, s. 28-29). Mezi tyto extramurální kázeňské odměny patří: **mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 5 hodin; povolení opustit věznici až na 24 hodin v souvislosti s návštěvou nebo s programem zacházení; přerušení výkonu trestu.** Tyto odměny podporují vytváření, udržení nebo posilování pozitivní vazby odsouzených osob ve výkonu trestu odnětí svobody s rodinou či blízkými mimo věznici a tudíž mají značný pedagogický, ale také psychologický význam.¹⁶⁵⁾

Míra a rozsah výchovného významu kázeňských odměn závisí na druhu udělené odměny, osobnosti a věku odsouzeného, jeho kriminálním profilu, ale také závisí na cíli a účelu motivace odsouzeného k získání odměny.

---

165) FISCHER, S. *Etopedie v penitenciární praxi*. Ústí nad Labem : Acta Universitatis Purkynianae, 2006, s. 119. ISBN 80-7044-772-9.

3.3 Pedagogické zásady uplatňované při kázeňské praxi

Jedná se o podkapitolu, která je zaměřena na pedagogické zásady uplatňované při ukládání kázeňských odměn a trestů odsouzeným osobám. Přičemž tyto zásady mají značný výchovný význam pro odsouzené osoby.

*„Při udělování kázeňských odměn a ukládání kázeňských trestů musí být respektovány pedagogické zásady, jejichž aplikace posiluje výchovný účinek udělené kázeňské odměny nebo uloženého kázeňského trestu, a to zejména zásady individualizace, přiměřenosti, stupňování, důslednosti a spravedlivosti.“¹⁶⁶⁾ Touto definicí, respektive uvedenými zásadami se musí řídit zaměstnanci Vězeňské služby ČR (věznice) s kázeňskou pravomocí nad odsouzenými, kteří rozhodují o udělení kázeňské odměny nebo rozhodují o uložení kázeňského trestu odsouzené osobě (viz - podkapitola 2.6, *Kázeňská pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR*, s. 43-46).*

Individualizace; při rozhodování o uložení kázeňského trestu nebo udělení odměny odsouzenému by mělo být přihlédnuto především k osobnosti, věku a kriminálnímu profilu odsouzené osoby, ale také k jejímu dosavadnímu celkovému chování ve výkonu trestu odnětí svobody (viz - podkapitola 3.1, *Psychologický a pedagogický význam kázeňských trestů*, s. 59-62).

Přiměřenost; tato zásada je uplatňována zejména při ukládání kázeňského trestu. A to z důvodu, že zaměstnanec věznice s kázeňskou pravomocí, při rozhodování o uložení kázeňského trestu, je povinen přihlédnout zejména k závažnosti kázeňského přestupku a okolnostem, za nichž byl spáchán. Z toho vyplývá, že kázeňský trest by měl být úměrný závažnosti spáchaného kázeňského přestupku.¹⁶⁷⁾ Zásada přiměřenosti je do určité míry uplatňována také při udělování kázeňských odměn.

Stupňování; zásada stupňování funguje na zcela jednoduchém principu. Jestliže v určitém období odsouzený spáchal více kázeňských přestupků za sebou, měly by být tomuto odsouzenému automaticky ukládány přísnější kázeňské tresty. Tento princip platí také při udělování kázeňských odměn. Odsouzený, který pravidelně splňuje podmínky pro udělení odměny, by měl také obdržet odměny obsahující větší výhody.

---

166) § 56 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

167) Tamtéž, § 58 odst. 5.

Důslednost a spravedlnost; zaměstnanec s kázeňskou pravomocí, který vede kázeňská řízení s odsouzenými, musí náležitě zjistit, prověřit a objasnit veškeré podstatné skutečnosti (okolnosti), které povedou ke spravedlivému rozhodnutí.¹⁶⁸⁾ Spravedlivé rozhodnutí spočívá v uložení či udělení adekvátního (spravedlivého) kázeňského trestu/odměny za prokázaný skutek (čin) odsouzené osobě. Tyto zásady platí jak při ukládání kázeňských trestů, tak při udělování kázeňských odměn odsouzeným osobám.

Při uplatňování výše uvedených pedagogických zásad by měl mít zaměstnanec s kázeňskou pravomocí, který rozhoduje v příslušném řízení o kázeňském přestupku a o udělení odměny, přehled o veškerých kázeňských trestech a odměnách udělených od počátku nástupu odsouzeného do věznice. Dále by měl tento zaměstnanec znát, jaké kázeňské tresty a odměny byly v nedávné době již uloženy odsouzené osobě a zdali měly předchozí uložené tresty nějaký účinek.¹⁶⁹⁾

V kázeňských řízeních s odsouzenými ve výkonu trestu platí také zásada, při které by kázeňská odměna, ale především kázeňský trest, měl následovat (být uložen) co nejrychleji po spáchaném skutku (činu).¹⁷⁰⁾

Pedagogický (výchovný) význam kázeňských odměn a trestů je tedy značně ovlivněn respektováním zmíněných pedagogických zásad, ale také četností a podmínkami jejich ukládání v jednotlivých věznicích.

---

168) § 47 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

169) BAJCURA, L. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-555-6.

170) SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl, Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007, s. 18. ISBN 978-80-7372-203-6.

4 KÁZEŇSKÁ PRAXE VE VĚZNICI JIŘICE

Praktická část této bakalářské práce je zaměřena na kázeňské odměny a kázeňské tresty ukládané odsouzeným osobám, které vykonávají trest odnětí svobody ve Věznici Jiřice. V této organizační jednotce Vězeňské služby ČR jsem zaměstnán jako dozorce oddělení výkonu trestu. Z tohoto důvodu bylo pro praktickou část možné využít statistik a odborných zpráv, které obsahují informace o udělených kázeňských odměnách a trestech ve Věznici Jiřice. Ale také bylo možné zjistit určité názory na kázeňská řízení, a to jak ze strany odsouzených osob, tak i ze strany zaměstnanců věznice. V praktické části jsou využity také určité poznatky z teoretické části této bakalářské práce.

Jak již bylo uvedeno v úvodu této práce, tak hlavním cílem praktické části je zjistit především celkové počty uložených kázeňských odměn a trestů a jejich nejčastěji ukládané druhy odsouzeným osobám umístěných ve Věznici Jiřice za rok 2014. Dalším cílem je zjistit, jaká je motivace odsouzených plnit si své povinnosti a dodržovat stanovený pořádek a kázeň ve výkonu trestu odnětí svobody, respektive jak možnost udělení kázeňské odměny nebo hrozba uložení kázeňského trestu ovlivňuje tuto motivaci.

4.1 Věznice Jiřice

Věznice Jiřice je profilována jako věznice s ostrahou s oddělením pro výkon trestu s dozorem. Výkon trestu je realizován pouze pro dospělé muže. Celková kapacita věznice je 725 míst, z toho 191 pro oddělení s dozorem. Věznice Jiřice se nachází v okrese Nymburk, nedaleko obce Jiřice. Vznikla rekonstrukcí kasárenských objektů v bývalém vojenském prostoru, které sloužily jako hlavní velitelství Sovětské armády.¹⁷¹⁾

K 31. 12. 2014 bylo ve Věznici Jiřice umístěno celkem 716 odsouzených osob (dospělí muži). Z toho 531 odsouzených je zařazeno do věznice s ostrahou a 185 odsouzených do věznice s dozorem.¹⁷²⁾

---

171) VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Věznice Jiřice- základní informace* [online]. [cit. 2015-01-30]. Dostupné na : <<http://www.vscr.cz/veznice-jirice-76/o-nas-1583/zakladni-informace-171/>>

172) VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Měsíční statistické hlášení pro rok 2014* [online]. [cit. 2015-01-30]. Dostupné na : <<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/statistiky-a-udaje-103/mesicni-statisticke-hlaseni-1233/mesicni-statisticke-hlaseni-za-rok-2014>>

4.2 Vlastní šetření

Vlastním šetřením se rozumí výzkum, který má především zjistit relevantní výsledky stanovených cílů praktické části bakalářské práce (viz - kapitola 4, *Kázeňská praxe ve Věznici Jiřice*, s. 66). Na základě stanovených cílů jsou vytvořeny hypotézy výzkumu. Toto šetření (výzkum) se dělí na dvě části, a to na část kvantitativní a část kvalitativní. Podle těchto částí jsou také vybrány příslušné výzkumné metody. Kvantitativní část zahrnuje analýzu statistik a odborných zpráv Věznice Jiřice, které se týkají kázeňských řízení s odsouzenými osobami. Na druhou stranu kvalitativní část výzkumu je zaměřena na názory odsouzených a zaměstnanců Věznice Jiřice, které se týkají problematiky kázeňských odměn a trestů a jejich ukládání. Tyto názory jsou zjišťovány za pomoci cílených rozhovorů. V kvalitativní části šetření je také použita výzkumná metoda pozorování penitenciárního prostředí. Při zpracovávání tohoto šetření je využito poznatků z publikace Petera Gavory, která se zabývá pedagogickým výzkumem.¹⁷³⁾

Veškeré informace a poznatky získané vlastním šetřením a uvedené v celé praktické části této bakalářské práce neobsahují žádné osobní údaje (skutečná jména a příjmení, data narození apod.).

4.2.1 Stanovení hypotéz

Cíl výzkumu neboli výzkumný problém určuje základní orientaci šetření. Nevyjadřuje však detailnější informace potřebné ke směřování daného výzkumu. Tyto informace se tedy stanovují v **hypotézách**. Hypotézy jsou konkrétnější než samotný výzkumný problém (cíle výzkumu). Samotný výzkum (šetření) se poté zaměřuje na potvrzení anebo vyvrácení těchto hypotéz. Hypotézy mohou vzniknout na základě nastudovaných teoretických poznatků, ale také na základě osobních zkušeností zkoumatele.¹⁷⁴⁾

Jak již bylo uvedeno, tak hypotézy jsou stanoveny na základě uvedených cílů

---

173) GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Bratislava : Univerzita Komenského Bratislava, 2008. ISBN 978-80-223-2391-8.

174) Tamtéž, s. 63.

výzkumu, respektive stanovených cílů praktické části této bakalářské práce. Příslušné hypotézy jsou vlastním šetřením (výzkumem) buď potvrzeny anebo vyvráceny. Veškeré hypotézy stanovené v tomto výzkumu jsou vytvořeny zejména na základě vlastních (osobních) zkušeností a poznatků získaných při práci s odsouzenými osobami umístěnými ve výkonu trestu odnětí svobody.

Hypotéza č. 1; vychází z hlavního cíle praktické části (výzkumu), a to zjistit celkový počet uložených kázeňských trestů a odměn odsouzeným osobám ve Věznici Jiřice za rok 2014 a jaké jsou nejčastěji ukládané druhy těchto odměn a trestů. U této hypotézy je předpoklad, že celkový počet udělených kázeňských odměn značně převyšuje celkový počet uložených kázeňských trestů. Dle mého názoru a mých zkušeností by nejčastěji udělovaným druhem odměny odsouzeným osobám měla být pochvala a nejčastěji ukládaným kázeňským trestem důtka.

Hypotéza č. 2; tato hypotéza je stanovena z dalšího cíle šetření. Výsledkem tohoto cíle má být zjištěno, jaká je motivace odsouzených plnit si své povinnosti a dodržovat stanovený pořádek a kázeň ve výkonu trestu odnětí svobody. Na základě osobních zkušeností a získaných poznatků při práci s odsouzenými osobami by měla být jednou z největších motivací odsouzených plnit si své povinnosti a dodržovat stanovený pořádek a kázeň, možnost uplatnění podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody nebo možnost přeřazení do mírnějšího typu věznice. To je dáno především tím, že soud, který rozhoduje o podmíněném propuštění nebo přeřazení odsouzeného, může přihlídnout ke zpracovanému osobnímu hodnocení odsouzené osoby, které mimo celkového chování odsouzeného ve výkonu trestu obsahuje také veškeré udělené odměny a uložené kázeňské tresty odsouzené osobě (viz - podkapitola 3.1, *Psychologický a pedagogický význam kázeňských trestů*, s. 61). Tato hodnocení poté mohou odsouzeným snížit nebo naopak zvýšit šance (pravděpodobnost) u soudu na podmíněné propuštění anebo na přeřazení do mírnějšího typu věznice.

Hypotéza č. 3; je úzce spjata s hypotézou č. 2, kterou v podstatě rozšiřuje. Tato hypotéza je tedy zaměřena na účinnost kázeňských řízení ve výkonu trestu s odsouzenými osobami, respektive jak možnost udělení kázeňské odměny nebo hrozba uložení kázeňského trestu ovlivňuje celkovou motivaci k dodržování pořádku a kázně ve výkonu trestu ze strany odsouzených. Z předešlé hypotézy č. 2 je předpoklad, že největší motivací odsouzených k získání kázeňské odměny by mělo být právě vylepšení

si svého osobního hodnocení ve výkonu trestu a tím zvýšit šanci u soudu na podmíněné propuštění nebo přeřazení do věznice mírnějšího typu. U hrozby z uložení kázeňských trestů by měl být tedy stejný předpoklad, jako u kázeňských odměn. To znamená, že největší hrozbou pro odsouzené osoby z případných uložených kázeňských trestů spočívá zejména ve zhoršení jejich hodnocení ve výkonu trestu a tím i snížení pravděpodobnosti na podmíněné propuštění nebo přeřazení do mírnějšího typu věznice.

Hypotéza č. 1 spadá svým obsahem do kvantitativní části výzkumu a zbylé hypotézy č. 2 a 3 spadají do části kvalitativní.

4.2.2 Analýza statistik a odborných zpráv Věznice Jiřice

Tato podkapitola je zaměřena především na rozbor (analýzu) statistiky, která se týká ukládání kázeňských odměn a trestů odsouzeným ve Věznici Jiřice za rok 2014. Tato statistika je nazývána jako tak zvaná „*svodka kázeňských odměn a kázeňských trestů Věznice Jiřice*.“ Odborné zprávy obsahují rozbor kázeňské praxe v dané věznici. Tyto zprávy jsou zpracovávány příslušnými zaměstnanci Věznice Jiřice.

Ze svodky kázeňských odměn a trestů (viz - Příloha I – Statistiky kázeňských odměn a trestů ve Věznici Jiřice) vyplývá, že za rok 2014 bylo ve Věznici Jiřice uloženo **celkem 35 vykonaných kázeňských trestů** (z toho **9** x důtka, **15** x celodenní umístění do uzavřeného oddělení, **11** x umístění do uzavřeného oddělení s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení) a **jeden** trest (umístění do uzavřeného oddělení s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení) byl uložen **podmíněně**. Opravný prostředek proti uložení kázeňských trestů byl podán pouze **jeden**, a to **stížnost**. V roce 2014 bylo ve Věznici Jiřice provedeno celkem **12 výchovných pohovorů** s odsouzenými, kteří spáchali kázeňský přestupek ve výkonu trestu. Poměr zaměstnanců Věznice Jiřice s kázeňskou pravomocí při ukládání kázeňských trestů byl následující: 9 x ukládal/i kázeňský trest vedoucí oddělení výkonu trestu, 14 x speciální pedagogové a 13 x vychovatelé.

Z dané svodky dále vyplývá, že za rok 2014 bylo ve Věznici Jiřice uděleno **celkem 409 kázeňských odměn** (z toho **388** x pochvala, **13** x povolení opustit věznici

až na 24 hodin v souvislosti s návštěvou, 4 x přerušení výkonu trestu, 3 x mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 5 hodin, 1 x věcná nebo peněžitá odměna až do výše 1 000 Kč). U 36 případů byl namísto udělené odměny **zahlazen předchozí kázeňský trest**. Poměr zaměstnanců Věznice Jiřice s kázeňskou pravomocí při udělování kázeňských odměn byl následující: 13 x uděloval/i kázeňskou odměnu ředitel věznice, 5 x vedoucí oddělení výkonu trestu, 183 x speciální pedagogové a 208 x vychovatelé.

Z výše uvedených čísel vyplývá, že na jeden uložený kázeňský trest připadá zhruba jedenáct udělených kázeňských odměn.

Pro srovnání je příhodné uvést informace o celkových počtech kázeňských odměn a trestů ukládaných v letech 2011 až 2013 (viz - Příloha I – Statistiky kázeňských odměn a trestů ve Věznici Jiřice), které byly získány z odborných zpráv Věznice Jiřice týkající se kázeňské praxe v oddělení výkonu trestu. V roce 2011 bylo ve Věznici Jiřice uděleno celkem 1130 kázeňských odměn a uloženo celkem 220 kázeňských trestů. V roce 2012 to bylo již 1574 odměn a 219 kázeňských trestů. A nakonec v roce 2013 bylo uděleno celkem 1455 odměn a uloženo celkem 184 kázeňských trestů. Z uvedeného srovnání je zřejmé, že celkový počet udělených kázeňských odměn se v roce 2014 snížil zhruba o více jak dvě třetiny a především celkový počet uložených kázeňských trestů se snížil téměř o pět šestin oproti předešlým rokům 2011, 2012 a 2013.

4.2.3 Cílené rozhovory s odsouzenými a zaměstnanci Věznice Jiřice

Cílený rozhovor/y neboli interview je výzkumná metoda, která je postavena na interpersonálním kontaktu. Obsahem rozhovorů jsou samozřejmě určité otázky a odpovědi (názory) týkající se výzkumného problému. Interview se dává přednost před dotazníkovým šetřením většinou tam, kde hledáme bezprostřední nebo osobní odpovědi u respondentů. Kontakt zkoumatele s respondentem by měl zaručit větší pravdivost a relevantnost odpovědí. Velkou výhodou interview je, že v průběhu rozhovoru může zkoumatel svoji otázku přeformulovat nebo pokládat doplňující otázky respondentům. Cílené rozhovory jsou využívány především na intenzivní (kvalitativní) výzkum, nežli

na extenzivní (kvantitativní) šetření. Počet respondentů bude sice malý, ale o to více lze očekávat relevantnější (podstatnější a pravdivější) odpovědi. Existují tři druhy rozhovorů, a to strukturované, nestrukturované nebo polostrukturované. Strukturované interview znamená, že otázky jsou pevně dané. Naopak nestrukturované interview umožňuje úplnou volnost otázek a odpovědí, kdy je pevně stanovené pouze téma. Kompromisem je poté polostrukturované interview, kde je pevně dáno téma, obsahové schéma a základní otázky, ale mohou se zde objevit otázky doplňující (vysvětlující).¹⁷⁵⁾

U cílených rozhovorů s odsouzenými a zaměstnanci Věznice Jiřice je využito polostrukturovaných rozhovorů, kde otázky jsou pevně dány, ale dle potřeby je možnost použít doplňujících otázek. Veškeré rozhovory a jejich výsledky jsou vedeny anonymní formou. To znamená, že uveřejněné rozhovory (viz - Příloha J, K – Vzorový rozhovor s odsouzeným/zaměstnancem Věznice Jiřice) a získané informace (poznatky) vyplývající z těchto rozhovorů neobsahují žádné osobní údaje (jména a příjmení, data narození apod.). Vyhodnocování těchto cílených rozhovorů probíhá formou kategorizací získaných informací a dat. Tyto informace získané z odpovědí na příslušné otázky jsou zařazeny do různých kategorií, které jsou posléze vyhodnocovány.

Rozhovory s odsouzenými osobami; tyto rozhovory byly provedeny s celkem 15 odsouzenými vykonávající trest odnětí svobody ve Věznici Jiřice, jejichž věkové rozmezí je od 22 do 46 let s délkou trestů od 9 měsíců do 7 let. Z těchto 15 odsouzených jich 12 vykonává trest ve věznici s dozorem a 3 odsouzení ve věznici s ostrahou. Dále jich je 5 zařazených do první PSVD, 9 do druhé PSVD a 1 do třetí PSVD (viz - podkapitola 1.7.2, *Motivační činitelé programu zacházení a jeho hodnocení*, s. 29-30). Každý z rozhovorů má stejně stanovené čtyři základní otázky týkající se dané problematiky šetření (výzkumu). Tyto otázky bylo možné během prováděného rozhovoru kdykoli doplnit.

Otázka č. 1: Co je pro Vás největší motivací plnit si své povinnosti a dodržovat stanovený pořádek a kázeň ve výkonu trestu? Z této otázky bylo zjištěno, že pro 10 odsouzených je největší motivací možnost podmíněného propuštění nebo eventuální přearažení do mírnějšího typu věznice, pro 3 odsouzené je to hrozba

---

175) GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Bratislava : Univerzita Komenského Bratislava, 2008, s. 138-139. ISBN 978-80-223-2391-8.

uložení a vykonání některého z kázeňských trestů (doplňující otázkou bylo zjištěno, že se jedná o trest *celodenního umístění do uzavřeného oddělení* nebo *samovazby*) a zbylí 2 odsouzení se vyjádřili v tom smyslu, že žádnou motivaci nemají, ale nechťejí si dělat zbytečné problémy a trest (*odnětí svobody*) si chtějí v klidu odsedět. (U čtyř odsouzených bylo motivací udělení kázeňské odměny, ale při doplňující otázce bylo zjištěno, že případnou odměnou by si tito odsouzení chtěli pouze zvýšit šanci na podmíněné propuštění. Takže se ukázalo, že největší motivací je nakonec také možnost podmíněného propuštění, a proto byla jejich odpověď zařazena do příslušné kategorie.)

Otázka č. 2: Jaká je pro Vás největší motivace získat kázeňskou odměnu? Na základě této otázky bylo zjištěno, že pro 8 odsouzených je největší motivací vylepšení osobního hodnocení ve výkonu trestu a tím zvýšení pravděpodobnosti na možnost podmíněného propuštění nebo eventuální přeřazení do mírnějšího typu věznice, pro 2 odsouzené je motivací zařazení do lepší PSVD, a to především kvůli výhodám, které lepší PSVD nabízí. Pro 3 odsouzené tato motivace spočívá v samotné výhodě kázeňské odměny (při doplňující otázce bylo zjištěno, že se jedná o odměny *povolení opustit věznici až na 24 hodin v souvislosti s návštěvou nebo s programem zacházení* nebo *přerušování výkonu trestu*) a 2 odsouzení uvedli, že nemají žádnou motivaci k získání kázeňské odměny.

Otázka č. 3: Co pro Vás představuje největší hrozbu za případně uložený kázeňský trest? Z dané otázky bylo zjištěno, že pro 8 odsouzených je největší hrozbou snížení šance a tím i zamítnutí podmíněného propuštění nebo přeřazení do mírnějšího typu věznice vyplývající ze zhoršení osobního hodnocení ve výkonu trestu. Pro 2 odsouzené představuje hrozbu samotný výkon kázeňského trestu a pro 3 odsouzené je to přeřazení do horší PSVD. Pro zbylé 2 odsouzené nepředstavuje případně uložený kázeňský trest žádnou hrozbu.

Otázka č. 4: Který druh kázeňského trestu považujete za nejpřísnější a proč? Všichni dotazovaní odsouzení (tedy 15) považují za nejpřísnější kázeňský trest celodenní umístění do uzavřeného oddělení a samovazbu neboli tak zvaná „díra“, a to především z nemožnosti sledovat televizi a kouřit cigarety, ale také z omezení pohybu.

(Přepis vzorového rozhovoru s odsouzeným je uveden v příloze této bakalářské práce.)

Rozhovory se zaměstnanci Věznice Jiřice; těchto rozhovorů se účastnilo celkem 10 zaměstnanců věznice, a to 5 dozorců, 1 strážný, 3 vychovatelé a 1 speciální pedagog. Každý z rozhovorů má pevně stanoveno pět základních otázek, které se týkají problematiky výzkumu. Tyto otázky bylo možné během prováděného rozhovoru kdykoli doplnit.

Otázka č. 1: Co podle Vás je pro odsouzené největší motivací plnit si povinnosti a dodržovat stanovený pořádek a kázeň ve výkonu trestu? Z této otázky bylo zjištěno, že 8 dotazovaných zaměstnanců se domnívá, že touto motivací pro odsouzené osoby je možnost podmíněného propuštění nebo eventuální přeřazení do mírnějšího typu věznice. U většiny respondentů následovala poznámka, že hodně záleží také na délce trestu odnětí svobody. Pouze 2 zaměstnanci si myslí, že případnou motivací odsouzených by mohla být hrozba uložení a vykonání kázeňského trestu. (Při doplňující otázce, zdali by touto motivací nemohlo být také udělení odměny, většina dotázaných odpověděla, že kázeňská odměna znamená pro většinu odsouzených v podstatě účelný prostředek ke zvýšení šance na možnost podmíněného propuštění nebo přeřazení do mírnějšího typu věznice. Tento názor se poté potvrdil v otázce č. 2.)

Otázka č. 2: Jaká je podle Vás pro odsouzené největší motivace získat kázeňskou odměnu? Na základě této otázky bylo zjištěno, že 7 zaměstnanců se domnívá, že největší motivací k získání odměny pro odsouzené je jednoznačně vylepšení si svého osobního hodnocení ve výkonu trestu a tím zvýšení šance na možnost podmíněného propuštění nebo eventuální přeřazení do mírnějšího typu věznice. Další 2 zaměstnanci uvedli, že touto motivací může být samotná výhoda plynoucí z kázeňské odměny. (Doplňující otázkou bylo zjištěno, že se jedná o odměny *povolení opustit věznici až na 24 hodin v souvislosti s návštěvou nebo s programem zacházení* nebo *přerušeni výkonu trestu*. Zároveň tyto zaměstnanci poznamenali, že se tyto odměny udělují pouze odsouzeným, u kterých je předpoklad, že této odměny nezneužijí k útěku z výkonu trestu.) Pouze 1 zaměstnanec se domnívá, že motivací pro odsouzené osoby získat kázeňskou odměnu, by mohlo být přeřazení do lepší PSVD.

Otázka č. 3: Co podle Vás představuje pro odsouzené největší hrozbu za případně uložený kázeňský trest? Na tuto otázku odpovědělo 8 zaměstnanců, a to tak že za největší hrozbu pro odsouzené považují zhoršení jejich osobních hodnocení ve

výkonu trestu a s tím související snížení pravděpodobnosti na možnost podmíněného propuštění nebo přeražení do mírnějšího typu věznice. Pouze 2 zaměstnanci uvedli, že touto hrozbou je samotný výkon kázeňských trestů, a to konkrétně trest celodenního umístění do uzavřeného oddělení a trest samovazby. K tomu ještě dodali, že velice záleží na délce těchto kázeňských trestů, jelikož stanovená délka trestu značně ovlivňuje míru hrozby.

Otázka č. 4: Má podle Vás ukládání kázeňských odměn a trestů odsouzeným nějaký výchovný význam? Prosím zdůvodněte. Na základě této otázky bylo zjištěno, že 7 zaměstnanců věznice si myslí, že v současnosti nemá ukládání kázeňských odměn a trestů téměř žádný výchovný význam. Za hlavní důvod je uvedeno příliš mnoho udělených odměn odsouzeným a naopak neúměrně nízké množství uložených kázeňských trestů. Zbývá 3 zaměstnanci se domnívají, že ukládání kázeňských odměn a trestů má určitý výchovný význam, a to především z hlediska motivace odsouzených. Tito zaměstnanci současně připustili, že kdyby se ukládalo méně kázeňských odměn, tak by se zvýšil výchovný význam, jelikož by se odsouzení museli více snažit tyto odměny získat.

Otázka č. 5: Jak v současné době hodnotíte celkový systém kázeňského řízení s odsouzenými? V této otázce se 9 dotazovaných zaměstnanců věznice vyjádřilo v tom smyslu, že systém kázeňského řízení je v podstatě příliš procesně a administrativně (byrokraticky) složitý a tím i značně neefektivní oproti minulosti. (Doplňující otázkou bylo zjištěno, že před rokem 2014 bylo mnohem snazší ukládat kázeňské tresty, ale i odměny. Vše se změnilo s platností nového NGR o kázeňském řízení. *Pozn. autora: Jedná se o NGR č. 70/2013 o kázeňském řízení, které nabylo účinnosti 1. ledna 2014 a poté bylo nahrazeno NGR č. 36/2014 s účinností od 1. října 2014.*) Zbýlý dotazovaný zaměstnanec uvedl, že žádný záznam týkající se kázeňského řízení nezpracovával, a proto by nerad hodnotil celkový systém kázeňského řízení s odsouzenými osobami.

(Přepis vzorového rozhovoru se zaměstnancem věznice je uveden v příloze této bakalářské práce.)

4.3 Postup při ukládání kázeňského trestu v praxi

Tato podkapitola popisuje postup při ukládání kázeňského trestu odsouzenému za spáchaný kázeňský přestupek, který se odehrál ve Věznici Jiřice. Jedná se tedy o případ kázeňského řízení, který je z části založen na skutečné události, a na kterém je možné aplikovat poznatky z teoretické části této bakalářské práce (především z části týkající se kázeňského řízení). Veškeré skutečnosti uvedené v této podkapitole neobsahují žádná skutečná jména a příjmení, data narození a jiné osobní údaje.

Kázeňský přestupek se odehrál ve věznici typu dozor při noční službě dvou příslušníků dozorcí služby. Tito dozorcí prováděli obchůzkovou činnost, při které uzamykali kulturní místnosti odsouzených. Na jedné kuřácké kulturní místnosti se stále nalézali čtyři odsouzení. Dozorcí těmto odsouzeným oznámili, že je čas uzamknout danou místnost. Tři odsouzení se v klidu odebrali na své ložnice, ale jeden z nich zůstal sedět a dál kouřil cigaretu. Tento odsouzený, řekněme mu třeba odsouzený Hrdina, byl dozorcí pokynem vyzván, aby opustil kulturní místnost. Tento pokyn odsouzený Hrdina neuposlechl a dozorcům odpověděl slovy: „*Já si to nejdřív dokouřím, než odtud odejdu.*“ Kulturní místnost opustil až po opakované výzvě. Před odchodem z kulturní místnosti jeden z dozorců pokynem vyzval odsouzeného Hrdinu, aby se upravil a zastrčil si triko za pásek kalhot. Tohoto pokynu odsouzený Hrdina opět neuposlechl a odpověděl slovy: „*Já se upravovat nebudu, a jestli chcete, tak si to klidně napište a třeba čtyřikrát.*“ Poté odsouzený Hrdina odešel na svoji ložnici.

Na základě podezření ze spáchání kázeňského přestupku odsouzeným Hrdinou byl sepsán příslušný záznam o kázeňském přestupku (viz - Příloha C – Záznam o kázeňském přestupku), který obsahoval popis skutku, výpověď svědka a další důkazní prostředek, a to konkrétně kamerový záznam z prostoru chodby. Odsouzený Hrdina se k uvedeným skutečnostem v daném záznamu odmítl vyjádřit.

Záznam o kázeňském přestupku odsouzeného Hrdiny byl předán vedoucímu oddělení výkonu trestu, který se rozhodl vzhledem k povaze kázeňského přestupku, že příslušné kázeňské řízení povede osobně. Ze všech shromážděných materiálů a důkazů vyplynulo, že odsouzený Hrdina je vinen ze spáchání kázeňského přestupku, a to konkrétně z porušení povinnosti podle § 28 odst. 1 Zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, kde je uvedeno: „*Odsouzený je ve výkonu trestu povinen dodržovat stanovený pořádek a kázeň, plnit pokyny a příkazy zaměstnanců*

vězeňské služby.“ (viz - Příloha A - Základní povinnosti odsouzených). Na základě daných skutečností bylo rozhodnuto o uložení kázeňského trestu odsouzenému.

S ohledem na skutečnost, že byly náležitě objasněny všechny okolnosti kázeňského přestupku a byla jednoznačně prokázána vina odsouzeného Hrdiny, byl jmenovanému odsouzenému uložena kázeňský trest umístění do uzavřeného oddělení na 24 dní, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení podle Zákona o výkonu trestu (viz - Příloha F – Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému).

Před uložení kázeňského trestu odsouzenému bylo přihlédnuto ke všem důkazním prostředkům, zejména však k výpovědi svědka (viz - Příloha E – Podání vysvětlení) a obsahu vlastní výpovědi odsouzeného Hrdiny, který se k protiprávnímu jednání, tedy neuposlechnutí pokynu zaměstnance vězeňské služby, ve své výpovědi plně doznal. Při rozhodování o druhu kázeňského trestu byla zohledněna zejména ta skutečnost, že spáchaný kázeňský přestupek lze považovat za velice závažný, neslučující se s požadavky na dodržování kázně a pořádku ve věznici.

Je potřeba zmínit, že eventuální skutečnosti, které jsou obsaženy v záznamech a formulářích uvedených v přílohách této bakalářské práce se zakládají na skutečných událostech. Avšak tyto skutečnosti neobsahují žádné osobní údaje (skutečná jména a příjmení, data narození apod.) a jiné důvěrné informace.

5 SHRNU TÍ POZNATKŮ Z PRAKTICKÉ ČÁSTI

Na základě získaných informací a poznatků (výsledků) z praktické části této bakalářské práce, respektive z vlastního šetření (výzkumu) lze vyhodnotit hypotézy stanovené v této praktické části (viz - podkapitola 4.2.1, *Stanovení hypotéz*, s. 67-69).

Hypotéza č. 1; ze statistik Věznice Jiřice bylo jednoznačně zjištěno, že v roce 2014 bylo uděleno mnohem více kázeňských odměn, nežli bylo uloženo kázeňských trestů odsouzeným osobám. **Tímto poznatkem je část hypotézy č. 1 potvrzena.** Další část této hypotézy se zabývá nejčastěji ukládanými druhy kázeňských odměn a trestů pro odsouzené ve Věznici Jiřice (za rok 2014). Z výše zmíněných statistik vyplývá, že nejčastěji udělovaným druhem kázeňské odměny byla pochvala a naopak nejčastěji uloženým druhem kázeňského trestu byl trest celodenní umístění do uzavřeného oddělení. **U nejčastěji udělovaného druhu odměny je hypotéza č. 1 potvrzena, ale naopak u nejčastěji ukládaného druhu kázeňského trestu odsouzeným ve Věznici Jiřice je část této hypotézy nepotvrzena, respektive je vyvrácena.**

Hypotéza č. 2; z většiny názorů odsouzených osob získaných z cílených rozhovorů vyplývá, že hlavní motivací plnit si své povinnosti a dodržovat stanovený pořádek a kázeň ve výkonu trestu odnětí svobody je jednoznačně možnost uplatnění podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody nebo možnost přeřazení do mírnějšího typu věznice. Tento výsledek je také potvrzen většinou názorů zaměstnanců Věznice Jiřice, které byly rovněž získány z rozhovorů. **Na základě těchto názorů a získaných informací je hypotéza č. 2 kompletně potvrzena.**

Hypotéza č. 3; která je zaměřena na účinnost kázeňských řízení ve výkonu trestu s odsouzenými osobami, respektive jak možnost udělení kázeňské odměny nebo hrozba uložení kázeňského trestu ovlivňuje celkovou motivaci k dodržování pořádku a kázně ve výkonu trestu ze strany odsouzených předpokládá, že největší motivací odsouzených k získání kázeňské odměny by mělo být vylepšení si svého osobního hodnocení ve výkonu trestu a tím zvýšit šanci u soudu na podmíněné propuštění nebo přeřazení do věznice mírnějšího typu. U hrozby z uložení kázeňských trestů by měl být tedy stejný předpoklad, jako u kázeňských odměn. To znamená, že největší hrozbou pro odsouzené osoby z případných uložených kázeňských trestů spočívá zejména ve zhoršení jejich hodnocení ve výkonu trestu a tím i snížení pravděpodobnosti na podmíněné propuštění

nebo přeřazení do mírnějšího typu věznice. **Na základě většiny získaných názorů z cílených rozhovorů s odsouzenými osobami a zaměstnanci Věznice Jiřice lze tuto hypotézu zcela potvrdit.**

Celková, ale i dílčí motivace odsouzených dodržovat stanovený pořádek a kázeň ve výkonu trestu (viz - *hypotéza č. 2 a 3*) nelze dle získaných názorů (informací) z rozhovorů s odsouzenými a zaměstnanci věznice příliš zobecňovat. A to z důvodu, že u každé odsouzené osoby je tato motivace ovlivněna její osobností, věkem a jejím kriminálním profilem, ale také podmínkami podmíněného propuštění nebo přeřazení do mírnějšího typu věznice. Tyto podmínky stanovuje ve svých ustanoveních Trestní zákoník, a to konkrétně § 57, § 88 a § 89 tohoto zákona.

Důležitým poznatkem získaným z praktické části této bakalářské práce, respektive z cílených rozhovorů je názor většiny zaměstnanců Věznice Jiřice, kteří se domnívají, že ukládání kázeňských odměn a trestů odsouzeným nemá v současnosti téměř žádný výchovný (pedagogický) význam. Za hlavní důvod je považováno velké množství udělovaných odměn odsouzeným oproti neúměrně nízkému počtu ukládaných kázeňských trestů. Na základě vlastních zkušeností a získaných poznatků při práci s odsouzenými osobami s tímto názorem naprosto souhlasím. K tomu bych ještě dodal, že v současné době ukládání těchto odměn, ale zejména kázeňských trestů téměř postrádá také význam psychologický, a to hlavně z hlediska odstrašovací funkce kázeňských trestů pro odsouzené osoby (viz - podkapitola 3.1, *Psychologický a pedagogický význam kázeňských trestů*, s. 59-62).

Je potřeba také uvést získaný názor (poznatek), že systém kázeňských řízení s odsouzenými je příliš procesně a administrativně složitý a tím i značně neefektivní oproti minulosti. To je dáno především změnou NGR o kázeňském řízení, kdy NGR č. 16/2010 nahradilo NGR č. 70/2013 o kázeňském řízení, které nabylo účinnosti 1. ledna 2014. Toto NGR č. 70/2013 skutečně administrativně a procesně zatížilo vedená kázeňská řízení s odsouzenými, a to zejména řízení o kázeňském přestupku, respektive ukládání kázeňských trestů odsouzeným osobám. Tato skutečnost je zřejmá z rapidního poklesu celkových počtů uložených kázeňských odměn a především kázeňských trestů ve Věznici Jiřice v roce 2014 oproti minulým rokům 2011, 2012 a 2013 (viz - podkapitola 4.2.2, *Analýza statistik a odborných zpráv Věznice Jiřice*, s. 68-69). Na tuto procesní a administrativní složitost v kázeňských řízeních

upozorňovala většina organizačních jednotek Vězeňské služby ČR (věznice a vazební věznice). Z tohoto důvodu vydalo Generální ředitelství Vězeňské služby, respektive generální ředitel Vězeňské služby ČR nové NGR č. 36/2014 o kázeňském řízení, které by mělo administrativně a procesně zjednodušit a tím i zefektivnit kázeňská řízení vedená s odsouzenými osobami ve výkonu trestu odnětí svobody. Jak bude nové NGR č. 36/2014 o kázeňském řízení účinné ukáže až čas, jelikož toto nařízení nabylo účinnosti teprve 1. října 2014. Z osobních zkušeností a poznatků mohu zatím říci, že nové NGR č. 36/2014 o kázeňském řízení sice mírně snížilo administrativní zátěž, ale účinnost kázeňských řízení se zřejmě nevrátí na úroveň efektivity, která byla před rokem 2014, a to především co se týká řízení o kázeňských přestupcích (ukládání kázeňských trestů odsouzeným).

ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce bylo především charakterizovat kázeňská řízení, respektive kázeňské odměny a tresty a jejich ukládání odsouzeným osobám ve výkonu trestu odnětí svobody. Tato charakteristika byla zpracována zejména v teoretické části této bakalářské práce. Teoretická část je zaměřena na ukládání kázeňských odměn a trestů odsouzeným, na jejich výkon, právní a interní úpravu kázeňského řízení ve výkonu trestu, dále pak na samotný procesní postup při realizaci kázeňského řízení a na kázeňskou pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR nad odsouzenými. Je zde také popsán (uveden) význam těchto kázeňských odměn a trestů pro odsouzené osoby, a to především z psychologického a pedagogického hlediska. V teoretické části této bakalářské práce je rovněž nastíněn samotný výkon trestu odnětí svobody (právní úprava a účel výkonu trestu, struktura věznic, práva a povinnosti odsouzených, programy zacházení a organizace Vězeňské služby ČR).

Praktická část této bakalářské práce obsahuje vlastní šetření (výzkum), které mělo za cíl zjistit celkové počty uložených kázeňských odměn a trestů a jejich nejčastěji ukládané druhy odsouzeným osobám umístěných ve Věznici Jiřice (za rok 2014). Dalším cílem tohoto výzkumu bylo zjistit, jaká je největší motivace odsouzených plnit si své povinnosti a dodržovat stanovený pořádek a kázeň ve výkonu trestu odnětí svobody, ale také zjistit co je největší motivací pro odsouzené získat kázeňskou odměnu a co představuje pro odsouzené největší hrozbu za případně uložený kázeňský trest. To znamená, jak možnost udělení kázeňské odměny nebo hrozba uložení kázeňského trestu ovlivňuje celkovou motivaci dodržovat stanovený pořádek a kázeň ze strany odsouzených osob. Tyto cíle byly zjištěny na základě analýzy příslušných statistik a odborných zpráv Věznice Jiřice, cílených rozhovorů s odsouzenými a zaměstnanci Věznice Jiřice, ale také za pomoci vlastních (osobních) zkušeností a získaných poznatků při práci s odsouzenými osobami, jako dozorce oddělení výkonu trestu.

Z výsledků praktické části vyplynulo, že kázeňských odměn bylo ve Věznici Jiřice uděleno (za rok 2014) neúměrně více, nežli bylo uloženo kázeňských trestů. Z toho je zřejmé, že odsouzení nemusejí vynaložit velké úsilí (snahu) získat kázeňskou odměnu a naopak přestávají mít strach z hrozby uložení kázeňského trestu. Tím je

značně utlumen pedagogický (výchovný) význam kázeňských trestů, ale zejména odměn. Ohrožen je také psychologický význam kázeňských trestů pro odsouzené osoby, a to především z hlediska odstrašující funkce trestu.

Z cílených rozhovorů bylo zjištěno, že největší motivací odsouzených plnit si své povinnosti a dodržovat stanovený pořádek a kázeň ve výkonu trestu odnětí svobody je jednoznačně možnost podmíněného propuštění nebo eventuální přeřazení do mírnějšího typu věznice. U největší motivace pro odsouzené získat kázeňskou odměnu, ale i co představuje pro odsouzené největší hrozbu za případně uložený kázeňský trest, platí stejný důvod, a to možnost podmíněného propuštění nebo eventuální přeřazení do mírnějšího typu věznice

Na základě vlastních zkušeností získaných při práci s odsouzenými osobami můžu potvrdit poznatky a výsledky zjištěné v praktické části této bakalářské práce.

Při zpracovávání této bakalářské práce byla použita zejména právní a interní úprava, jelikož kázeňská řízení s odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody a veškeré jeho aspekty se nemohou odlišovat nebo být v rozporu s příslušnými právními nebo interními normami. V této práci byly také využity a zakomponovány poznatky z vědních disciplín penologie, psychologie a pedagogiky získané z odborných publikací.

Závěrem bych rád uvedl vlastní subjektivní návrh (koncept) na zefektivnění kázeňských řízení s odsouzenými osobami ve výkonu trestu a na posílení pedagogického a psychologického významu kázeňských odměn a trestů, které jsou ukládány odsouzeným. V první řadě je potřeba značně omezit udělování kázeňských odměn odsouzeným, což způsobí, že odsouzení budou muset vynaložit více úsilí, aby tuto odměnu získali. Tím by se také podpořil jejich vlastní resocializační a reedukační proces. Dále by se měly přísněji a častěji trestat kázeňské přestupky odsouzených osob a omezit tím tak zvané výchovné pohovory s odsouzenými. Osobně si myslím, že by výše a výkon kázeňských trestů měly být tvrdší. Například za uložený kázeňský trest celodenního umístění do uzavřeného oddělení nebo samovazby by se odsouzeným osobám mohl prodloužit jejich vlastní trest odnětí svobody. Tím by se výrazně posílila zejména represivní a odstrašující funkce kázeňských trestů, ale také funkce preventivní. Dle mého názoru by kázeňskou pravomocí nad odsouzenými měli disponovat také dozorcí oddělení výkonu trestu, a to například od určité stanovené služební hodnosti. V neposlední řadě by se kázeňská řízení s odsouzenými osobami měla (alespoň

částečně) právně oprostít od správního řízení a jeho zásad a měla by se více posílit autonomie interní úpravy kázeňského řízení. To by mohlo přinést zejména rychlejší ukládání kázeňských trestů, které by měly, dle zásad, následovat (být uloženy) co nejrychleji po spáchaném kázeňském přestupku odsouzenou osobou.

Výše uvedený návrh by mohl, podle mého názoru, zefektivnit kázeňská řízení s odsouzenými a také posílit psychologický, ale především pedagogický (výchovný) význam ukládaných kázeňských odměn a trestů odsouzeným osobám ve výkonu trestu odnětí svobody.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura a publikace

BAJCURA, L. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-555-6.

BIEDERMANOVÁ, E., PETRAS, M. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. ISBN 978- 80-7338- 115-8.

ČERNÍKOVÁ, V. a kol. *Sociální ochrana. Terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7380-138-0.

Evropská vězeňská pravidla. Praha : Vězeňská služba České republiky, 2006. příloha časopisu České vězeňství č. 1/2006. ISSN 1213-9297.

FISCHER, S. *Etopedie v penitenciární praxi*. Ústí nad Labem : Acta Universitatis Purkynianae, 2006. ISBN 80-7044-772-9.

FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. vyd.1. Praha : Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2781-3.

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výskumu*. Bratislava : Univerzita Komenského Bratislava, 2008. ISBN 978-80-223-2391-8.

HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. ISBN 80-86708-30-6.

HANUŠ, B. *Primární základy penologie*. 1. vyd., Praha : Univerzita Jana Amose Komenského, 2005. ISBN 80-86723-14-3.

KRICNER, V., MASAŘÍK, J. *Správní právo – Obecná část*. 6. vyd. Praha : ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2011. ISBN 978-80-87451-00-7.

MAREŠ, J. *Pedagogická psychologie*. 1. vyd. Praha : Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0174.

MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha : Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4580-0.

ŘÍHA, M., SIEGER, L., PIKOLA, P. *Bezpečnostní systémy 1. díl*, 4. vyd. Praha : Námořní akademie České republiky s.r.o., 2011. ISBN 978-80-87103-32-6.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl, Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vydání, Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-203-6.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. Díl, Teorie a praxe zacházení s vězňnými*. 1. vydání, Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie III. Díl, Negativní jevy ve vězení*. 1. vydání, Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-205-0.

Právní a jiné normativní zdroje

Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky.

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Zákon č. 555/1992 Sb., České národní rady o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky.

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

Internetové zdroje

OSN PRAHA. *Lidská práva* [online]. © 2005 [cit. 2014-12-22]. Dostupné na : <<http://www.osn.cz/lidska-prava/?kap=6&subkap=32>>

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Věznice Jiřice- základní informace* [online]. [cit. 2015-01-30]. Dostupné na : <<http://www.vscr.cz/veznice-jirice-76/o-nas-1583/zakladni-informace-171/>>

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Měsíční statistické hlášení pro rok 2014* [online]. [cit. 2015-01-30]. Dostupné na : <<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/statistiky-a-udaje103/mesicni-statisticke-hlaseni-1233/mesicni-statisticke-hlaseni-za-rok-2014>>

VICHEREK, R. *Účel trestu* [online]. © 22. 3. 2013 [cit. 2014-12-19]. Dostupné na : <<http://www.epravo.cz/top/clanky/ucel-trestu-89770.html>>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Základní povinnosti odsouzených	I
Příloha B - Kázeňská pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR	III
Příloha C - Záznam o kázeňském přestupku	VII
Příloha D - Záznam o odnětí věci	IX
Příloha E - Podání vysvětlení	X
Příloha F - Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému	XI
Příloha G - Návrh na udělení odměny	XV
Příloha H - Rozhodnutí o udělení odměny	XVI
Příloha CH – Fotografie Věznice Jiřice	XVII
Příloha I - Statistiky kázeňských odměn a trestů ve Věznici Jiřice	XVIII
Příloha J – Vzorový rozhovor s odsouzeným	XXII
Příloha K – Vzorový rozhovor se zaměstnancem Věznice Jiřice	XXIII

Příloha A – Základní povinnosti odsouzených¹⁾

Základní povinnosti odsouzených

(1) Odsouzený je ve výkonu trestu povinen dodržovat stanovený pořádek a kázeň, plnit pokyny a příkazy zaměstnanců Vězeňské služby, pracovat, pokud je mu přidělena práce a není uznán dočasně práce neschopným nebo není po dobu výkonu trestu uznán zdravotně nezpůsobilým k výkonu práce, plnit úkoly vyplývající z programu zacházení, šetrně zacházet se svěřenými věcmi, nepoškozovat cizí majetek, dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku, a i jinak zachovávat ustanovení vnitřního řádu věznice. Dále je povinen dodržovat opatření a pokyny podle zvláštních právních předpisů k zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany.

(2) Odsouzený je dále povinen

a) podrobit se osobní a další prohlídce v zájmu zajišťování vnitřního pořádku ve věznici a vyloučení toho, aby u sebe měl věc, kterou by narušoval účel výkonu trestu,

b) umožnit zaměstnancům Vězeňské služby kontrolu svých osobních věcí; pokud své osobní věci uzamyká v uzamykatelné skříňce k uložení osobních věcí, je povinen předat náhradní klíč od této skříňky ředitelem věznice pověřenému zaměstnanci Vězeňské služby,

c) podrobit se preventivní vstupní, periodické, mimořádné a výstupní lékařské prohlídce v rozsahu určeném lékařem nebo zvláštním právním předpisem, včetně nezbytných diagnostických a laboratorních vyšetření a očkování, a opatřením stanoveným orgány hygienické služby,

d) strpět úkony, které souvisejí s jeho identifikací, a podrobit se úkonům nezbytným pro zpracování komplexní zprávy

e) pokud onemocní, stane se mu úraz nebo je zraněn, tyto skutečnosti neprodleně ohlásit zaměstnanci Vězeňské služby,

f) oznámit neprodleně zaměstnanci Vězeňské služby okolnosti, které mohou způsobit vážné ohrožení bezpečnosti jemu samotnému, spoluodsouzeným, zaměstnancům Vězeňské služby nebo věznicí, pokud se o nich dozví nebo je zjistil,

g) podrobit se opatřením, která jsou nezbytná k potlačení výroby, držení nebo zneužívání návykových látek a jedů ve věznici,

h) dodržovat zásady hygieny,

i) oznámit neprodleně věznicí skutečnost, že je poživitelem důchodu, výsluhového příspěvku nebo má příjem podléhající dani z příjmu a z uvedených finančních prostředků zajistit zaslání částky na účet vedený věznicí na úhradu nákladů výkonu trestu ve výši stanovené zvláštním právním předpisem,

---

1) § 28 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

- j)** odevzdat do úschovy věznice věci, jejichž držení s ohledem na jejich cenu, množství nebo způsob používání je zakázáno nebo je v rozporu s účelem výkonu trestu,
- k)** uhradit náklady na zdravotní služby poskytnuté v zájmu zachování nebo zlepšení jeho zdravotního stavu nad rámec zdravotních služeb hrazených z veřejného zdravotního pojištění nebo ze státního rozpočtu nad rámec mezinárodních dohod, kterými je Česká republika vázána, a to včetně regulačních poplatků,
- l)** oznámit věznici jméno a příjmení obhájce nebo advokáta, který jej bude zastupovat v jiné věci nebo mu poskytovat právní službu,
- m)** oznámit při příjmu do věznice písemně, zda je účasten důchodového spoření,
- n)** oznámit věznici změnu zdravotní pojišťovny a změnu osobních či rodinných údajů, které nahlásil při přijetí do výkonu trestu,
- o)** podrobit se vyšetření ke zjištění, zda užil návykovou látku, a v případě, že se prokáže přítomnost návykové látky, uhradit náklady na toto vyšetření,
- p)** dodržovat zákaz kouření v místech, kde je to vzhledem k možnému ohrožení zdraví nekuřáků nebo z protipožárních důvodů ředitelem věznice zakázáno,
- r)** během osmihodinové doby určené ke spánku dodržovat noční klid.

(3) Odsouzeným je zakázáno

- a)** navazovat styky s jinými osobami v rozporu s tímto zákonem nebo s pokynem vydaným na základě tohoto zákona,
- b)** vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky, vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek anebo poškodit zdraví,
- c)** přechovávat a rozšiřovat tiskoviny nebo materiály propagující národnostní, etnickou, rasovou, náboženskou nebo sociální nesnášenlivost, fašismus a podobná hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka, násilí a hrubost, tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby a použití jedů, výbušnin, zbraní a střeliva, jakož i tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby návykových látek,
- d)** hrát hry o peníze, věci, služby nebo o jiné úkony; účastnit se loterií a jiných podobných her,
- e)** tetovat sebe nebo jinou osobu, nechat se tetovat nebo mít ve věznici v držení pomůcky k provádění tetování; to platí obdobně také pro jiné způsoby porušování integrity lidské kůže a držení pomůcek k provádění takové činnosti,
- f)** předstírat poruchu zdraví nebo se úmyslně poškozovat na zdraví,
- g)** bez souhlasu Vězeňské služby prodávat, směňovat a darovat věci, které má v držení ve věznici.

Příloha B – Kázeňská pravomoc zaměstnanců Vězeňské služby ČR²⁾

HLAVA II

POVĚŘENÍ ZAMĚSTNANCŮ KE KÁZEŇSKÉ PRAVOMOCI VE VÝKONU TRESTU

§ 4

Udělování odměn odsouzeným

(1) Odměny odsouzenému mají právo udělovat vychovatel, speciální pedagog, vedoucí oddělení a ředitel věznice.

(2) Vychovatel má právo udělovat tyto odměny:

- a) pochvalu,
- b) mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 5 hodin,
- c) povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby odsouzenému, který jinak tyto nákupy nemůže provádět,
- d) zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu na dobu jednoho kalendářního měsíce,
- e) rozšíření osobního volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity až na dobu jednoho měsíce.

(3) Speciální pedagog má právo udělovat vedle odměn uvedených v odstavci 2 tyto odměny:

- a) zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu na dobu dvou kalendářních měsíců,
- b) věcnou nebo peněžitou odměnu až do výše 300 Kč.

(4) Vedoucí oddělení má právo udělovat odměny uvedené v odstavcích 2 a 3, přičemž kapesné může zvýšit nejvýše o jednu třetinu na dobu tří kalendářních měsíců a věcnou nebo peněžitou odměnu udělit až do výše 600 Kč.

(5) Ředitel věznice má právo udělovat odměny podle právního předpisu⁸⁾ v plném rozsahu.

(6) Má-li zaměstnanec pověřený kázeňskou pravomocí za to, že odsouzenému by měla být udělena vyšší odměna, postoupí věc na základě odůvodněného návrhu k řízení tomu, kdo je oprávněn takovou odměnu udělit.

§ 5

Udělování odměn mladistvým odsouzeným

(1) Odměny mladistvému mají právo udělovat vychovatel, speciální pedagog, vedoucí oddělení a ředitel věznice.

(2) Vychovatel má právo udělovat tyto odměny:

- a) pochvalu,
- b) mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 8 hodin,
- c) povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby mladistvému, který jinak tyto nákupy nemůže provádět,
- d) zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu jednoho kalendářního měsíce,
- e) rozšíření osobního volna na sportovní kulturní nebo jiné zájmové aktivity až na dobu jednoho měsíce.

---

2) Hlava 2 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

(3) Speciální pedagog má právo udělovat vedle odměn uvedených v odstavci 2 tyto odměny:

- a) zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu dvou kalendářních měsíců,
- b) věcnou nebo peněžitou odměnu až do výše 300 Kč,
- c) mimořádné povolení balíčku.

(4) Vedoucí oddělení má právo udělovat odměny uvedené v odstavcích 2 a 3, přičemž kapesné může zvýšit nejvýše o jednu třetinu až na dobu tří kalendářních měsíců a věcnou nebo peněžitou odměnu může udělit až do výše 600 Kč.

(5) Ředitel věznice má právo udělovat odměny podle právního předpisu⁸⁾ v plném rozsahu.

(6) Má-li zaměstnanec pověřený kázeňskou pravomocí za to, že odsouzenému by měla být udělena vyšší odměna, postupuje podle § 4 odst. 6.

§ 6

Ukládání kázeňských trestů odsouzeným

(1) Kázeňské tresty odsouzenému mají právo ukládat vychovatel, speciální pedagog, vedoucí oddělení a ředitel věznice.

(2) Vychovatel má právo ukládat tyto kázeňské tresty:

- a) důtku,
- b) snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu jednoho kalendářního měsíce,
- c) propadnutí věci,
- d) umístění do uzavřeného oddělení až na 7 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení,
- e) odnětí výhod vyplývajících z předchozí odměny udělené podle § 4 odst. 2.

(3) Speciální pedagog má právo ukládat vedle kázeňských trestů uvedených v odstavci 2 tyto kázeňské tresty:

- a) snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu dvou kalendářních měsíců,
- b) zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce,
- c) pokutu až do výše 1 500 Kč,
- d) umístění do uzavřeného oddělení až na 14 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení,
- e) celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 7 dnů,
- f) odnětí výhod vyplývajících z předchozí odměny udělené podle § 4 odst. 3.

(4) Vedoucí oddělení má právo ukládat vedle kázeňských trestů uvedených v odstavcích 2 a 3 tyto kázeňské tresty:

- a) snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu tří kalendářních měsíců,
- b) pokutu až do výše 3 000 Kč,
- c) umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení,
- d) celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 20 dnů,
- e) umístění do samovazby až na 7 dnů,
- f) odnětí výhod vyplývajících z předchozí odměny udělené podle § 4 odst. 4.

(5) Ředitel věznice má právo ukládat kázeňské tresty podle právního předpisu⁸⁾ v plném rozsahu.

(6) Má-li zaměstnanec pověřený kázeňskou pravomocí za to, že odsouzenému by měl být uložen přísnější kázeňský trest, postoupí věc na základě odůvodněného návrhu k řízení tomu, kdo je oprávněn takový trest uložit.

§ 7

Ukládání kázeňských trestů mladistvým odsouzeným a odsouzeným trvale pracovně nezařaditelným

(1) Kázeňské tresty mladistvému a trvale pracovně nezařaditelnému mají právo ukládat vychovatel, speciální pedagog, vedoucí oddělení a ředitel věznice.

(2) Vychovatel má právo ukládat tyto kázeňské tresty:

- a) důtku,
- b) propadnutí věci,
- c) umístění do uzavřeného oddělení až na 3 dny, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení s mladistvým,
- d) odnětí výhod vyplývajících z předchozí odměny udělené podle § 5 odst. 2.

(3) Speciální pedagog má právo ukládat vedle kázeňských trestů uvedených v odstavci 2 tyto kázeňské tresty:

- a) snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu na dobu jednoho kalendářního měsíce,
- b) zákaz přijetí jednoho balíčku v období 3 kalendářních měsíců,
- c) umístění do uzavřeného oddělení až na 7 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení s mladistvým,
- d) celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 3 dny,
- e) odnětí výhod vyplývajících z předchozí odměny udělené podle § 5 odst. 3.

(4) Vedoucí oddělení má právo ukládat vedle kázeňských trestů uvedených v odstavcích 2 a 3 tyto kázeňské tresty:

- a) snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu dvou kalendářních měsíců,
- b) umístění do uzavřeného oddělení až na 14 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení s mladistvým,
- c) celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 10 dnů,
- d) umístění do samovazby až na 5 dnů,
- e) odnětí výhod vyplývajících z předchozí odměny udělené podle § 5 odst. 4.

(5) Ředitel věznice má právo ukládat kázeňské tresty podle právního předpisu⁸⁾ v plném rozsahu.

(6) Má-li zaměstnanec pověřený kázeňskou pravomocí za to, že odsouzenému by měl být uložen přísnější kázeňský trest, postupuje podle § 6 odst. 6.

§ 8

Ukládání kázeňských trestů odsouzeným těhotným ženám a ženám, u nichž od porodu dítěte neuplynula doba delší než 6 měsíců

(1) Kázeňské tresty těhotné ženě a ženě, u níž od porodu dítěte neuplynula doba delší než 6 měsíců, mají právo ukládat vychovatel, speciální pedagog, vedoucí oddělení a ředitel věznice.

(2) Vychovatel má právo ukládat tyto kázeňské tresty:

- a) důtku,
- b) propadnutí věci,
- c) odnětí výhod vyplývajících z předchozí odměny udělené podle § 4 odst. 2 a § 5 odst. 2.

(3) Speciální pedagog má právo ukládat vedle kázeňských trestů uvedených v odstavci 2 kázeňský trest odnětí výhod vyplývajících z předchozí odměny udělené podle § 4 odst. 3 a § 5 odst. 3.

(4) Vedoucí oddělení má právo ukládat vedle kázeňských trestů uvedených v odstavcích 2 a 3 kázeňský trest odnětí výhod vyplývající z předchozí odměny udělené podle § 4 odst. 4 a § 5 odst. 4.

(5) Ředitel věznice má právo ukládat kázeňské tresty podle právního předpisu⁸⁾ v plném rozsahu.

(6) Má-li zaměstnanec pověřený kázeňskou pravomocí za to, že odsouzené ženě uvedené v odstavci 1 by měl být uložen přísnější kázeňský trest, postupuje podle § 6 odst. 6.

§ 9

Rozhodování o stížnosti odsouzených proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu

(1) O stížnosti proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu jsou oprávněni rozhodovat:

- a) speciální pedagog, uložil-li kázeňský trest vychovatel,
- b) vedoucí oddělení, uložil-li kázeňský trest speciální pedagog,
- c) ředitel věznice, uložil-li kázeňský trest vedoucí oddělení.

(2) O stížnosti proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu ředitelem věznice rozhoduje podle právního předpisu⁹⁾ generální ředitel.

§ 10

Prominutí kázeňského trestu, upuštění od výkonu zbytku kázeňského trestu a zahlazení kázeňského trestu

(1) Kázeňský trest je oprávněn prominout zaměstnanec, který má kázeňskou pravomoc ve stejném nebo vyšším rozsahu než zaměstnanec, který o uložení kázeňského trestu rozhodoval.

(2) O upuštění od výkonu zbytku kázeňského trestu nebo o zahlazení kázeňského trestu je oprávněn rozhodnout zaměstnanec uvedený v odstavci 1 ve stejném rozsahu, v jakém může rozhodnout o prominutí kázeňského trestu.

Vyjádření obviněného/odsouzeného/chovance* před rozhodnutím o uložení kázeňského trestu ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu a k důkazům o nich dle § 22 odst. 2 zákona č. 293/1993 Sb./ dle § 47 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb./ dle § 28 odst. 2 zákona č. 129/2008 Sb.*:

...
...
...

V..... Dne: .....
Podpis obviněného/odsouzeného/chovance*

V.....Dne: .....
(služební hodnost, hodnostní označení/funkce,* titul, jméno a příjmení a podpis)

Využití ustanovení § 22 odst. 1 zákona č. 293/1993 Sb./§ 46 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb./§ 28 odst. 5 zákona č. 129/2008 Sb.*:

V.....Dne: .....
(služební hodnost, hodnostní označení/funkce,* titul, jméno a příjmení a podpis)

Zastavení kázeňského řízení o kázeňském přestupku:

Kázeňské řízení o kázeňském přestupku bylo zastaveno z důvodu, že .....

V.....Dne: .....
(služební hodnost, hodnostní označení/funkce,* titul, jméno a příjmení a podpis)

V..... Dne: .....
Podpis obviněného/odsouzeného/chovance*

List č. , str. 2

*nehodící vynechte

Příloha D – Záznam o odnětí věci⁴⁾

Věznice Jiřice.....

Příloha č. 8 k NGR č. 36/2014

věznice / vazební věznice/ústav pro výkon zabezpečovací detence*

Č. j.:

Záznam o odnětí věci

V souladu s ustanovením § 12 odst. 1 zákona č. 555/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů byla

Dne: ... v 15:10 hod. obviněnému/odsouzenému/chovanci*:

Jméno a příjmení: **odsouzený ...** Datum narození: ... Typ věznice:* **Dozor**

odňata následující věc (uved'te přesný popis věci):

- Zavírací nůž s čepelí 7 cm.

- Dopisní obálka popsaná různými vzkazy a telefonními čísly neznámých osob.

Důvod odnětí věci (uved'te okolnosti a zdůvodněte odnětí věci):

Nepovolené předměty byly nalezeny u odsouzeného ... při návratu z pracoviště.

Odnětí provedl:

dozorce OVT, prap. ...

(služební hodnost, hodnostní označení, /funkce* titul, jméno a příjmení a podpis osoby provádějící odnětí věci)

Věc byla po odnětí uložena/předána:*

VISS ...

Úkon ukončen dne: v 18:00 hod.

V Jiřicích

Dne: ...

.....

Podpis obviněného/odsouzeného/chovance*:

(služební hodnost, hodnostní označení, /funkce* titul, jméno a příjmení a podpis osoby, která věc převzala, datum:

V souladu s ustanovením § 12 odst. 2 zákona č. 555/1992 Sb. bylo s věcí dále naloženo:

Ve ..... Dne: .....

(služební hodnost, hodnostní označení, /funkce* titul, jméno a příjmení a podpis)

.....** .....

*nehodící vynechte

** hodnost, jméno, příjmení, podpis osob zúčastněných na úkonech prováděných v souladu s ustanovením § 12 odst. 2 zákona č. 555/1992 Sb.

List č.

4) Příloha č. 8 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

Příloha E – Podání vysvětlení⁵⁾

Příloha č. 4 k NGR č. 36/2014

Věznice Jiřice.....
věznice / vazební věznice/ ústav pro výkon zabezpečovací detence*
Č.j.

PODÁNÍ VYSVĚTLENÍ

Služební hodnost, hodnostní označení, /funkce*, titul, jméno, příjmení: dozorce OVT ...

Datum narození/služební číslo*: ...

Podání vysvětlení dle § 10 zákona č. 555/1992 Sb. učiněno v kázeňském řízení ve smyslu zákona č. 169/1999 Sb., o VTOS, v platném znění ve věci: **Podezření ze spáchání kázeňského přestupku odsouzeným Hrdinou (fiktivní příjmení).**

Poměr k věci: **svědek/poškozený***

Poučení svědka: Byl/a jsem ve smyslu ustanovení § 10 zákona č. 555/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů poučen/a o povinnosti vypovídat k objasnění skutečností důležitých pro odhalení kázeňského přestupku, vyjma případů, kdy bych takovou výpověď porušil/a ochranu utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem, nebo státem uloženou nebo uznanou povinností mlčenlivosti, nebo jestliže bych svou výpověď způsobil/a sobě nebo osobě blízké nebezpečí stíhání pro trestný čin nebo správní delikt.

Dále jsem si vědom/a, že musím vypovídat pravdivě a nesmím nic zamlčet, jsem si vědom/a, že uvedením nesprávné výpovědi, nesprávného nebo neúplného údaje anebo zatajením požadovaného údaje, ač mám povinnost takovou výpověď nebo takový údaj uvést, se mohu dopustit přestupku proti pořádku ve státní správě dle ustanovení § 21 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů.

Poučení jsem porozuměl/a:

Dne: ...

Podpis svědka: dozorce OVT, pprap. ...

Výpověď svědka:

Dne ... v 00:15 hodin jsem byl přítomen uzamykání kulturní místnosti výchovného kolektivu odsouzených v budově č. 065. Dozorce OVT pprap. ... zde vyzval odsouzeného Hrdinu k opuštění kulturní místnosti. Na to mu odsouzený Hrdina odpověděl slovy: „*Já si to nejdřív dokouřím, než odtud odejdu.*“ Kulturní místnost odsouzený Hrdina opustil až po opakované výzvě. Já sám jsem ho při jeho odchodu z kulturní místnosti vyzval, aby si upravil oděv, kdy neměl triko zastrčené za páskem kalhot. Na to mi odsouzený Hrdina odpověděl slovy: „*Já se upravovat nebudu a klidně si to napište, třeba čtyřikrát.*“ Více nemám, co bych k věci dodal.

Výpověď sepsal v Jiřicích..... dne: ...

.....
(služební hodnost, hodnostní označení/funkce,* titul, jméno a příjmení a podpis)

V Jiřicích Dne: ...

Podpis svědka: dozorce OVT, pprap. ...

List č. , str. 1

*nehodící vynechte

5) Příloha č. 4 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

Příloha F – Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému⁶⁾

Příloha č. 6 k NGR č. 36/2014

Věznice jiřice.....
věznice / vazební věznice/ústav pro výkon zabezpečovací detence*
Č.j.

ROZHODNUTÍ O ULOŽENÍ KÁZEŇSKÉHO TRESTU ODSOUZENÉMU

Jméno, příjmení odsouzeného: **odsouzený Hrdina** (*fiktivní příjmení*)

Datum narození: ...

Typ věznice: **Dozor**

Výrok:

Ze shromážděných materiálů vyplývá, že odsouzený Hrdina je vinen ze spáchání kázeňského přestupku, neboť svým zaviněným jednáním porušil ustanovení § 28 odst. zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody v platném znění, kde je uvedeno: „Odsouzený je ve výkonu trestu povinen dodržovat stanovený pořádek a kázeň, plnit pokyny a příkazy zaměstnanců vězeňské služby.“

Dne ... ve 00:15 hodin v budově č. 065 při uzamykání kuřácké kulturní místnosti byl odsouzený Hrdina službu konajícím dozorcem OVT prap. ... vyzván, aby opustil kuřáckou kulturní místnost. Odsouzený Hrdina výzvy neuposlechl a odpověděl slovy: „*Já si to nejdřív dokouřím, než odtud odejdu.*“ Kulturní místnost opustil až po opakované výzvě. Přítomným pprap. ... byl při odchodu z kulturní místnosti vyzván, aby se upravil a zastrčil si triko za pásek kalhot. Této výzvy odsouzený Hrdina opět neuposlechl a odpověděl slovy: „*Já se upravovat nebudu a klidně si to napište, třeba čtyřikrát.*“

Vzhledem ke skutečnosti, že byly podle § 47 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody v platném znění, náležitě objasněny všechny okolnosti kázeňského přestupku a byla jednoznačně prokázána vina odsouzeného Hrdiny, byl jmenovanému podle ustanovení § 46 odst. 3 písm. f) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody v platném znění, uložen nepodmíněný kázeňský trest umístění do uzavřeného oddělení na 24 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení.

Odůvodnění:

Před uložení kázeňského trestu bylo přihlédnuto ke všem důkazním prostředkům, zejména však k výpovědi svědka pprap. ... a obsahu vlastní výpovědi odsouzeného Hrdiny, který se k protiprávnímu jednání, tedy neuposlechnutí pokynu zaměstnance vězeňské služby, ve své výpovědi plně doznal. Při rozhodování o druhu kázeňského trestu byla zohledněna zejména ta skutečnost, že spáchaný kázeňský přestupek lze považovat za velice závažný, neslučující se s požadavky na dodržování kázně a pořádku ve věznici. Lze předpokládat, že uložení nepodmíněného kázeňského trestu umístění do uzavřeného oddělení na 24 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení, bude u odsouzeného dosaženo sledovaného účelu.

List č. , str. 1

*nehodící vynechte

---

6) Příloha č. 6 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

- Poučení:** 1. Proti tomuto rozhodnutí lze podat stížnost písemně nebo ústně do 3 dnů ode dne oznámení rozhodnutí prostřednictvím toho, kdo rozhodnutí vydal (§ 52 odst.1 zák. č. 169/1999 Sb.). O opravném prostředku bude rozhodovat speciální pedagog – vedoucí oddělení - ředitel*
2. Proti rozhodnutí o stížnosti není stížnost přípustná.
3. Přezkoumání rozhodnutí o stížnosti proti uložení kázeňských trestů podle § 46 odst. 3 písm. e) až h) zákona č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, soudem se lze domáhat za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem ve stejném rozsahu, v jakém je takový přezkum možný v řízení o přestupku podáním žaloby do dvou měsíců po oznámení rozhodnutí ke krajskému soudu, v jehož obvodu se věznice nachází.

Vlastníkem propadlé věci se stává stát (§ 48 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb.)*

Stížnost má - nemá* odkladný účinek

V Jiřicích..... Dne: .....
(služební hodnost, hodnostní označení, funkce* titul, jméno a příjmení a podpis):

Oznámeno a doručeno dne: ...

Podpis odsouzeného: odsouzený Hrdina

Stížnost proti rozhodnutí podána dne:

Podstatné důvody stížnosti:

Podpis odsouzeného: .....
(služební hodnost, hodnostní označení, funkce* titul, jméno a příjmení a podpis):

Stížnost proti rozhodnutí nebyla podána ve stanovené lhůtě

.....
(služební hodnost, hodnostní označení, funkce* titul, jméno a příjmení a podpis):

List č. str. 2,
*nehodící vynechte

ROZHODNUTÍ O STÍŽNOSTI

Výrok:

Odůvodnění:

Ve .....Dne: .....
(*služební hodnost, hodnostní označení, funkce* titul, jméno a příjmení a podpis*):

S rozhodnutím seznámen dne: Podpis odsouzeného:

Vyjádření lékaře o zdravotní způsobilosti (§ 49 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb.):

Datum: Razítko a podpis:

Vyjádření lékaře ke zdravotní způsobilosti před nástupem kázeňského trestu:

Datum: Razítko a podpis:

Průběžné posouzení způsobilosti:

Datum: Razítko a podpis:

Záznam o výkonu kázeňského trestu:

Počátek výkonu kázeňského trestu: Konec výkonu kázeňského trestu:

Přerušeni kázeňského trestu: od hod. do: hod.

Při nástupu do výkonu KT ((*služební hodnost, hodnostní označení, titul, jméno a příjmení a podpis*):

Při propuštění z výkonu KT ((*služební hodnost, hodnostní označení, titul, jméno a příjmení a podpis*):

Záznam o výkonu kázeňského trestu propadnutí věci:

Propadlá věc byla předána:

Dne: Č.j. předávacího protokolu:

.....
(*služební hodnost, hodnostní označení, funkce* titul, jméno a příjmení a podpis*):

List č. , str. 3

Předání k dalšímu postupu oddělení ekonomickému:

V..... Dne: .....
(*služební hodnost, hodnostní označení, /funkce* titul, jméno a příjmení a podpis*):

ZMĚNA ROZHODNUTÍ

(*prominutí, upuštění od výkonu zbytku kázeňského trestu, zahlazení nebo změna podmíněně uloženého trestu*)

Odůvodnění:

Ve..... Dne: .....
(*služební hodnost, hodnostní označení, /funkce* titul, jméno a příjmení a podpis*):

Oznámeno odsouzenému ve..... Dne: .....
(*Podpis odsouzeného*)

Příloha G – Návrh na udělení odměny⁷⁾

Příloha č. 1 k NGR č. 36/2014

Věznice Jiřice.....
věznice / vazební věznice/ústav pro výkon zabezpečovací detence*
Č.j.

NÁVRH NA UDĚLENÍ ODMĚNY

Jméno, příjmení odsouzeného/chovance*: **odsouzený Poslušný** (*fiktivní příjmení*)

Datum narození: ...

Typ věznice*: **Dozor**

Popis skutku:

Odsouzený Poslušný se v měsících únor až prosinec 2014 pravidelně a nad rámec svých povinností staral o úklid kanceláře a sociálního zařízení dozorců na budově 065. Vzhledem k časovému rozmezí, rozsahu a kvalitě prováděných prací nelze považovat od výše jmenovaného odsouzeného, že se jedná o účelové jednání, ale svojí příkladnou prací si vytvořil podmínky pro udělení kázeňské odměny.

Výpověď svědka:

Souhlasím s návrhem na udělení kázeňské odměny, neboť pravidelná účast jmenovaného v uvedených činnostech je zaznamenávána i u dozorců z jiných směn.

V Jiřicích..... Dne: ... Svědek: dozorce OVT, pprap. ...
(*služební hodnost, hodnostní označení/funkce*, titul, jméno a příjmení a podpis svědka*)

Další důkazní prostředky:

Účast odsouzeného v pravidelném zapojení do prací prospěšných k zajištění každodenního provozu věznice nad rámec svých povinností.

V Jiřicích..... Dne: ... Zpracovatel: dozorce OVT, pprap. ...
(*služební hodnost, hodnostní označení/funkce*, titul, jméno a příjmení a podpis svědka*)

Neudělení odměny:

Odměna nebyla udělena a řízení zastaveno z důvodu.....

V.....Dne: .....
(*služební hodnost, hodnostní označení/funkce*, titul, jméno a příjmení a podpis svědka*)

List č.. , str. 1

* nehodící vynechte

---

7) Příloha č. 1 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGŘ) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

Příloha H – Rozhodnutí o udělení odměny⁸⁾

Příloha č. 2 k NGR č. 36/2014

.....
věznice / vazební věznice/ústav pro výkon zabezpečovací detence*
Č.j.

ROZHODNUTÍ O UDĚLENÍ ODMĚNY

Jméno, příjmení odsouzeného/chovance*:

Datum narození:

Typ věznice*:

Popis skutku:

Výrok:

Odůvodnění:

Seznámení odsouzeného/chovance* s rozhodnutím dne:

Podpis odsouzeného/chovance*:

V.....Dne: .....
(služební hodnost, hodnostní označení/funkce, * titul, jméno a příjmení a podpis)

Záznam o realizaci:

V.....Dne: .....
(služební hodnost, hodnostní označení/funkce, * titul, jméno a příjmení a podpis)

Předání k dalšímu postupu oddělení ekonomickému:

V.....Dne: .....
(služební hodnost, hodnostní označení/funkce, * titul, jméno a příjmení a podpis)

List č. , str. 1

*nehodící vynechte

---

8) Příloha č. 2 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky (NGR) č. 36/2014 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

Příloha CH – Fotografie Věznice Jiřice⁹⁾

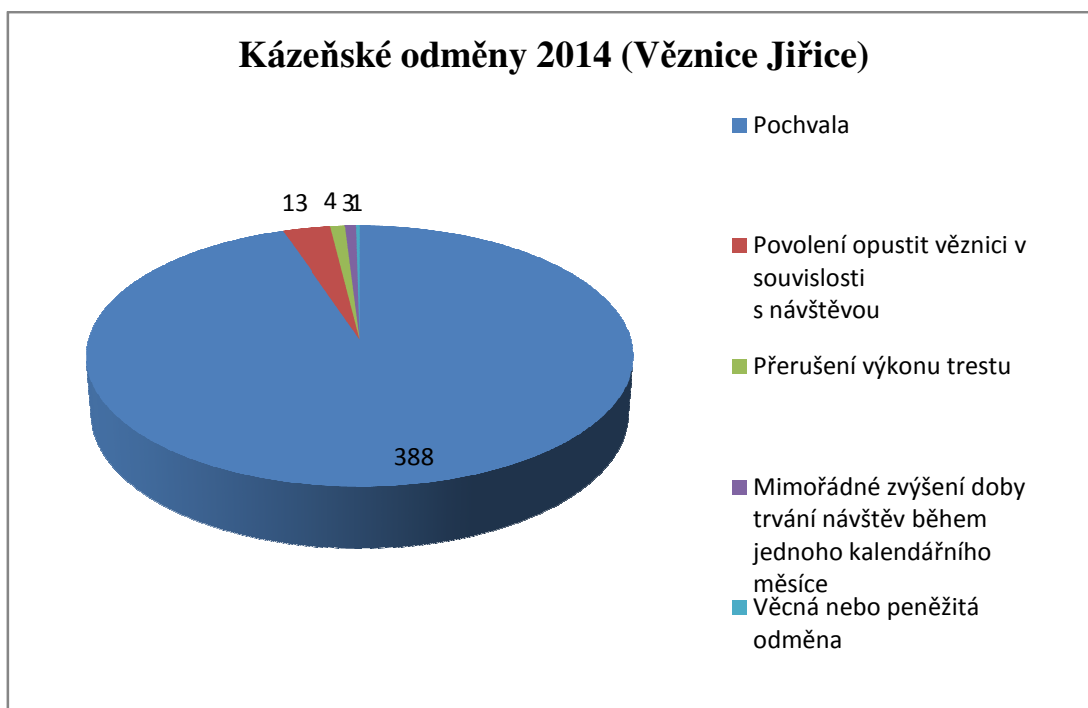

9) VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Věznice Jiřice- základní informace* [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné na: <<http://www.vscr.cz/veznice-jirice-76/o-nas-1583/zakladni-informace-171/>>

Příloha I - Statistiky kázeňských odměn a trestů ve Věznici Jiřice¹⁰⁾

UDĚLENÉ KÁZEŇSKÉ ODMĚNY VE VĚZNICI JIŘICE V ROCE 2014

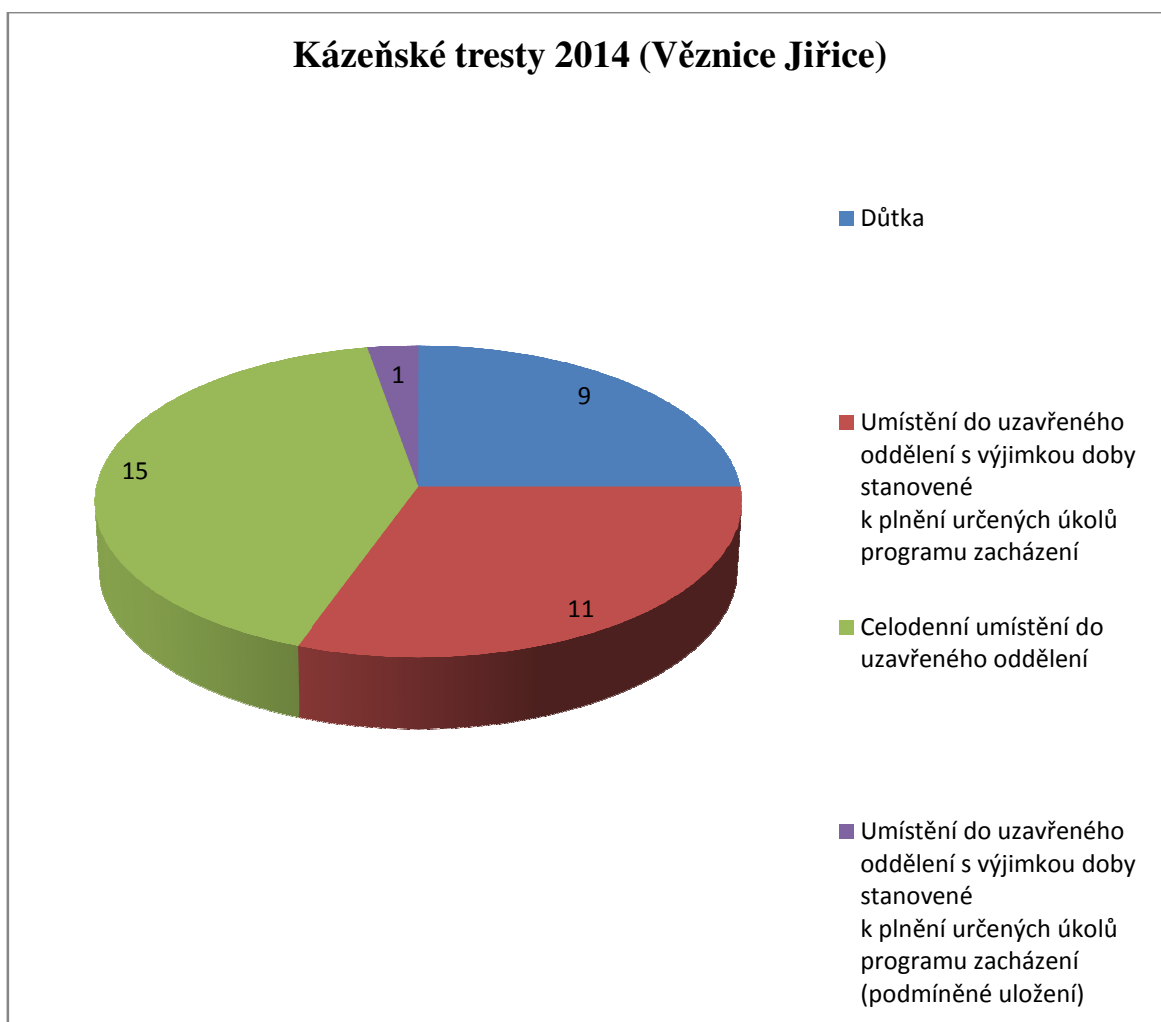
Kázeňské odměny	Počty
Pochvala	388
Povolení opustit věznici v souvislosti s návštěvou	13
Přerušování výkonu trestu	4
Mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce	3
Věcná nebo peněžité odměny	1
CELKEM	409
Zahrazení předchozího kázeňského trestu	36

10) Svodka kázeňských odměn a kázeňských trestů Věznice Jiřice
Odborné zprávy Věznice Jiřice obsahující rozbor kázeňské praxe

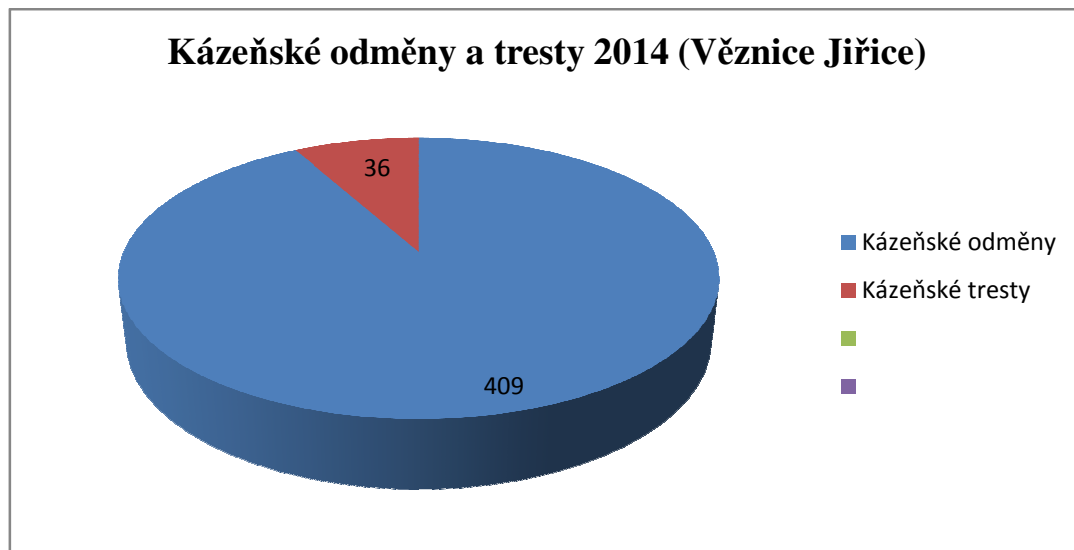
ULOŽENÉ KÁZEŇSKÉ TRESTY VE VĚZNICI JIŘICE V ROCE 2014

Kázeňské tresty	Počty
Důtka	9
Umístění do uzavřeného oddělení s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení	11
Celodenní umístění do uzavřeného oddělení	15
Umístění do uzavřeného oddělení s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení (podmíněné uložení)	1
CELKEM	36
Výchovný pohovor	12

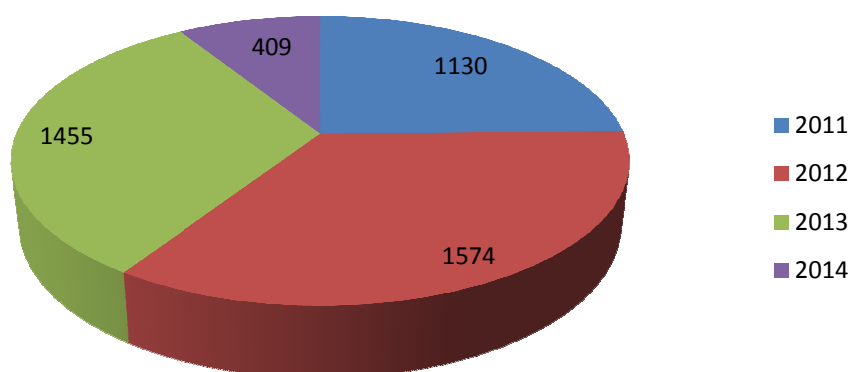
**POROVNÁNÍ UDĚLENÝCH KÁZEŇSKÝCH ODMĚN A ULOŽENÝCH
KÁZEŇSKÝCH TRESTŮ VE VĚZNICI JIŘICE V ROCE 2014**

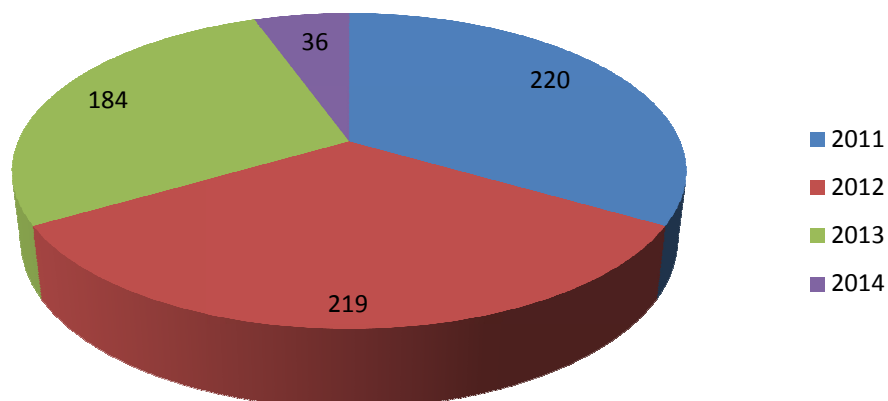
UDĚLENÉ KÁZEŇSKÉ ODMĚNY A ULOŽENÉ KÁZEŇSKÉ TRESTY
V LETECH 2011 – 2013 A POROVNÁNÍ S ROKEM 2014

Rok	Kázeňské odměny	Kázeňské tresty
2011	1130	220
2012	1574	219
2013	1455	184
2014	409	36

Kázeňské odměny 2011-2014 (Věznice Jiřice)

Kázeňské tresty 2011-2014 (Věznice Jiřice)

Příloha J – Vzorový rozhovor s odsouzeným

Odsouzený: muž

Věk: 39

Typ věznice: dozor

Délka trestu: 5 let

PSVD (prostupná skupina vnitřní diference): 2

Co je pro Vás největší motivací plnit si své povinnosti a dodržovat stanovený pořádek a kázeň ve výkonu trestu?

„Největší motivací je samozřejmě uspět na půlce (*pozn. možnost podmíněného propuštění*), kterou jsem si nedávno podal. Už jsem si odseděl přes tři roky, takže doufám, že to vyjde.“

Jaká je pro Vás největší motivace získat kázeňskou odměnu?

„Dostat se do lepší diference (*pozn. PSVD*).“

A to chcete kvůli výhodám, které lepší PSVD nabízí anebo si chcete především vylepšit vlastní hodnocení před soudním projednáváním Vašeho podmíněného propuštění? (Doplňující otázka)

„No hlavně je to kvůli té půlce, abych měl větší šanci, že mě pustěj. Výhody jsou ale taky dobrý.“

Takže výhody lepší PSVD jsou až na druhém místě? (Doplňující otázka)

„Přesně tak.“

Co pro Vás představuje největší hrozbu za případně uložený kázeňský trest?

„Největší hrozbou je asi pokažení možnosti jít na půlku domů.“

Tedy myslíte, že by se Vám snížila šance na podmíněné propuštění? (Doplňující otázka) „Určitě ano.“

Který druh kázeňského trestu považujete za nejpřísnější a proč?

„Jednoznačně díra (*celodenní umístění do uzavřeného oddělení a samovazba*). A to proto, že tam nesmíte kouřit, dívat se na televizi apod. a hlavně jste furt zavřenej v jedný cele.“

Příloha K – Vzorový rozhovor se zaměstnancem Věznice Jiřice

Funkce: dozorce oddělení výkonu trestu

Co podle Vás je pro odsouzené největší motivací plnit si povinnosti a dodržovat stanovený pořádek a kázeň ve výkonu trestu?

„Touto největší motivací pro odsouzené je především možnost podmíněného propuštění z výkonu trestu nebo také možnost přeřazení do mírnějšího typu věznice.“

Jaká je podle Vás pro odsouzené největší motivace získat kázeňskou odměnu?

„Dle mého názoru je touto motivací pro odsouzené zejména vylepšení si vlastního hodnocení ve výkonu trestu a tím zvýšení šance na možnost podmíněného propuštění nebo na eventuelní přeřazení do mírnějšího typu věznice. Proto se odsouzení nejvíce snaží získat odměnu v období před projednáváním jejich podmíněného propuštění nebo přeřazení. Jedná se většinou o účelové jednání ze strany odsouzených.“

A co výhody, které kázeňské odměny nabízí? (Doplňující otázka)

„Výhody plynoucí z kázeňských odměn jsou pro motivaci odsouzených až druhotné. Stejně se jedná hlavně o odměny opuštění věznice v souvislosti s návštěvou nebo přerušování výkonu trestu. Tyto odměny ovšem obdrží pouze minimum vězňů.“

Co podle Vás představuje pro odsouzené největší hrozbu za případně uložený kázeňský trest?

„No jelikož se v současnosti moc netrestá, tak nevím, jestli nějaká hrozba vůbec existuje. Ale asi to bude opět souviset s podmíněným propuštěním.“

Takže myslíte především snížení pravděpodobnosti na možnost podmíněného propuštění nebo přeřazení do mírnějšího typu věznice? (Doplňující otázka)

„Ano, přesně to mám na mysli.“

Má podle Vás ukládání kázeňských odměn a trestů odsouzeným nějaký výchovný význam? Prosím zdůvodněte.

„V současnosti nemá téměř žádný výchovný význam, jelikož je odsouzeným udělováno příliš mnoho odměn a naopak je hrozně málo uložených kázeňských trestů. Většina odsouzených nemusí vynaložit velké úsilí k získání odměny, což je podle mě velká chyba. Na druhou stranu odsouzení přestávají mít strach z případných kázeňských trestů, jelikož vědí, že se moc často, respektive skoro vůbec kázeňsky netrestá.“

Jak v současné době hodnotíte celkový systém kázeňského řízení s odsouzenými?

„Není moc účinný, ale především si myslím, že je zbytečně složitý. Není to tak dávno, kdy za kázeňský přestupek byl odsouzený ještě týž den potrestán a postačil na to jeden nebo dva papíry, které obsahovaly jak záznam o přestupku, tak i rozhodnutí a další náležitosti.“

Čím si zdůvodňujete tuto změnu? (Doplňující otázka)

„Myslím si, že je to zejména změnou NGR o kázeňském řízení, která proběhla na začátku roku 2014, které přineslo řadu administrativních a procesních komplikací v kázeňském řízení.“

Myslíte si, že nové NGR č. 36/2014 o kázeňském řízení přinese nějakou změnu k lepšímu? (Doplňující otázka)

„Obávám se, že nepřinese.“

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Radim Winkler, DiS.

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Kázeňské odměny a tresty odsouzených

Rok: 2015

Počet stran textu: 75

Celkový počet stran příloh: 24

Počet titulů použitých zdrojů: 16

Počet normativních zdrojů: 7

Počet internetových zdrojů: 4

Vedoucí práce: PaedDr. Lubomír Bajcura, Ph.D.